

Djuão memā Jeju'ā ujarēnh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ā ajarē. Jeju kute amijo ī ne rwȳk kêtri Bāmmē ro'ā kàjkwakam ar bari kumrēx memā arē. Ne kam atāri Jeju kute amijo amirīt ne kute meo mex ne kute memā amikabēn jarēnh ja'ā ujarēnh tēn àbir djàmā kumē. Nām prīne gwaj bamā Jeju kabēn jarē. Jeju kute kukrādjā'ā mȳjja jakre kunī ne arē. Me kute tu amim Jeju kamnhīxkumrēx ne kam tīn rā'ā rā'āmā ne gwaj bamā arē.

Djuāomē kamybê Xijagu ne Ar kubê tep pynênh djwȳnh nhym Jeju arkum kabēn nhym ar tu mȳjja kunīmā iren Jeju kôt mōn kôt bikamēnh rā'ā nhym Jeju wabi. Nhym memā Jeju jarē nhym me kôt kum kurēn pa 'ābyn apêxtimā kumē. Kamā ne ajte memā *Myjja Apôx Kêttri Kukām 'ā Ujarēnh jadwjy'ā pi'ôk no'ôk ne.*

Me'ō nhidjibê kabēn'ā ujarēnh kadjy ne ja.
Kar 10.36; Pir 2.6; Kor 2.9; Idja 1.2

1 ¹Mȳjja kunī kêtri ne arȳm me'ō nhidjibê Kabēn. Me'ō nhidjibê Kabēn kàjkwakam Metîndjwȳnhmē ro'ā nhýn adjwȳnhdjwȳ kubê Metîndjwȳnh. ²Ta ne mȳjja kunī kêtri Metîndjwȳnhmē ro'ā nhý.

³Kubê ne mȳjja kunī nhipêx djwȳnh. Ne ren kêt nhym ren mȳjja katorjadwjwȳ kunī ren kêtkumrēx. ⁴Me'ō nhidjibê Kabēnjabê ne mȳjja kunī tīn djwȳnhkumrēx. Ne kam kôt kute mrāmri ne me kurwȳ djà pyràk. Ga, ngônhpôk kute akamât kô tyk kurwȳ nhym me kute akamàtkam mȳjja kunī pumûnh ne katât mrānhja pumû. Me jadwjwȳ ne me axwen kam mrānh punu. Nhym kam me memā me'ō nhidjibê Kabēnja'ā ajarē nhym me kwȳ arȳm amim tu markumrēx. Kubê mȳjja kunī tīn djwȳnhkam ne me kwȳ amim tu markumrēx ne kam arȳm axwe kêt ne katât amijo ba. ⁵Ga, akamât kô tykkam me kute mȳjja pumûnh kêt ne ba punuja pumû. Me kwȳ jadwjwȳ ne me axwen ba punu. Nhym kam me memā me'ō nhidjibê Kabēnja'ā ajarē. Memā 'ā ajarē nhym me axweja kute akamât kô tykkam baja pyràk ne me amim mar kêt.

⁶Be, atemā me'obê ne Djuão. Ngômā me angjênh djwȳnhja. Metîndjwȳnh ne Djuão jano nhym arȳm kukwakam ujarēnh tē.
⁷Me'ō nhidjibê Kabēnja kute mrāmri ne me kurwȳ djà pyràk nhym Djuão arȳm 'ā ujarēnh tē. Kôt me kunī kute tu amim me'obê Kabēnja markumrēx kadjy ne 'ā ujarēnh tē. ⁸Be, djäm Djuão ta kute me kurwȳ djàja pyràk? Kati. Kukām

kute 'ã ujarênh kadŷ ne tẽ. ⁹Me'õ nhidjibê Kabënja ne mrämri kute amijo ba mexkumrêx ne katât kute memä kabën jarënhkumrêx. Näm me kunimä arënhkumrêx. Kute mrämri ne me kurwŷ djâ kute memä pry kurwŷ pyràk.

¹⁰Me'õ nhidjibê Kabënja ne amikadŷ me kunî nhipêx ne tûmrâm me'yr bôx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadŷ me kunî nhipêx. Näm te me ipêx ne te me ro'ã ar ba nhym me kute amim mar kêt. ¹¹Õ me wýnh'yr ne bôx nhym õ me wýnh kute o aminhô bënjadjwyr kêt. ¹²Nhym be, me kwŷ ne me apýnh ī djari arym o aminhô bënjadjwyrkumrêx. Me ja ne me me'õ nhidjibê Kabënja'ã amim,

—Mrämri ne kubê Metïndjwýnh Krakumrêx, ane. Näm me amim anen arym o aminhökumrêx. Nhym kam arym apýnh me ī djari memä kum,

—Mrämri ne arym abê Metïndjwýnh krakumrêx, ane. ¹³Mebê

Metïndjwýnh krakam arym umar djâ ny. Umar djâ nyo kute mrämri ne me prîre bixadjwyr nykam umar djâ ny pyràk. Djâm me my kute me niremä kra jadwjyrkôt me umar djâ ny? Kati. När, djâm me my kute me nireo ikwâ prämkôt ne me umar djâ ny? Kati. När, djâm me kute kra'ã amim karokôt me umar djâ ny? Kati. Metïndjwýnh kute memä amak bônhkôt me umar djâ ny.

¹⁴Be, me'õ nhidjibê Kabënja ne arym amijo ī ne me baro'ã ar ba. Näm mexo uman ar ba. Ar ba ne bar prîne mexo umakôt omûnho iba. Bâm puma o ne uma. Kubê Metïndjwýnh Kra djjwýnh. Pydji. Kam ne prîne mexo uma. Ta ne tu kum me kaprî:kumrêx^a ne kabën pýnh ne arën me baro'ã ar ba.

¹⁵Be, ngômä me angjênh djjwýnhbê Djuão ne kâj bê 'ã ajarênh memä kum,

—Arym ne ba ar amä me'õ ja'ã ajarênh 'ã ar amä, “Me'õ dja ikôt bôx. Näm raxo katât ijakre. Be, mýkam? Bir, amrébê: ikêtri ne ar ba tûm. Kam ne raxo katât ijakre”, ane. Arym ne ba 'ã ar amä ane. Näm 'ã Djuão memä ane. ¹⁶Be, mýjja kunî ne õ. Ta ne ukaprîo ukaprîn õ mýjja kunimé me bakumio djuw mexo nhý. ¹⁷Môjdjê ne Metïndjwýnh kukwakam me kute katât amijo ba'ã memä karõ. Me axwe kêt kadŷ memä karõ. Nhym be, Jeju Kritu ta ne tu kum me kaprîn kabën pýnh ne arê. ¹⁸Be, djâm me'õ ne kute Metïndjwýnh pumûnh got? Arkati. Kra djjwýnh pydjibit ne kute omûnh. Bâmmê ro'ã ne nhý. Krabit kute omûnh ne arym memä 'ã ajarê.

Djuão kute memä amijarênh kadŷ ne ja.

Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1

¹⁹Be, Djeruxarêkam mebê idjaer rûnhja ne me Djuämä me kwŷ jano. Ne me kadŷ Metïndjwýnh mar djjwýnh kwŷ jano. Ne mebê Rewidjwý kwŷ jano. Me kute abej Djuão kukjér kadŷ ne me me kwŷja jano nhym me arym 'yr mõ. 'Yr mõ:n kam arym 'yr bôx ne kum,

—Mýj me ajô ga nã? Djâm abê me inhô Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu? ane. ²⁰Nhym Djuão memä 'êx kêt ne mrämri tu memä arënhkumrêx ne memä kum,

^a1.14 Djâm me ta ne me axwe kêt nhym pânh kum me kaprî Kati. Me ta te axwe kêtma nhym ta arym tu kum me kaprî.

—Ba ibê Kritu kêt. Metindjwýnh kute ijã me õ Bënjadjwýrbê kumkati mëngh kêt, ane.

²¹Nhym me kum,

—Be, abê Kritu kêtakam mýj me ajõ ga nã? Djãm abê Metindjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh? Djãm abê Erij? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

Nhym me kum,

—Metindjwýnh kute me imã kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ janormã. Djãm ga? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

²²Nhym me kum,

—Bir, dja ga me imã amijarẽ. Me ije memã akabẽn jarênh kadŷ. Me kute awýr me ijnor ba me ije memã akabẽn jarênh nhym me kute amar kadŷ on me imã amijarẽ, ane.

²³Nhym memã kum,

—Be, amrêbê: ne Metindjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnhbê Idjaij ijã kabẽn jarênh me bakukämâremã kum,

“Kapôt kukritkam dja me'õ kàj bê me akren memã kum,

‘Bënjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren kum amex. Kute mrãmri ne me kute me bënjadjwýr rûnhmã katât pry jadwjy'r nhym mexja pyràk. Dja gar ã kutêp amexo ane', ane.”

Ba ijã ne Idjaij memã ane, ane. Djuão ã memã ane.

²⁴Be, mebê idjaer rûnh kute Djuão'yr me kwý janorja, kute kukjérjabê ne mebê pardjéu. ²⁵Djuão amijã memã ane nhym me kum,

—Be, abê Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu kêt ne abê Erij kêt ne abê Metindjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ kêt ne kam Metindjwýnhmã ngômã me angjênho aba. Mýkam? ane.

²⁶Nhym memã kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metindjwýnhmã me arênh kadŷ ba ngômãbit me angjênho iba. Ikajgo nhym be, me'õ ra:x arým bôx. Ne kam ar me banhipôkri ba ga me aje mar kêt. ²⁷Tãmwã 'ã ne ba me amã, “Me'õ gêdja ikôt bôx. Nâm raxo katât ijakre”, ane. Bãm te irax ne 'ã inhibôn ije kum parkà 'ãpre bônh ne o itêm prâmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrire. Nâm raxo ijakrehn mex ne. Nâm ã Djuão memã ane.

²⁸Ngô raxbê Djodão nhikjê'ã kríbê Betanhakam ne ã memã ane. Ngômã kute me angjênh djàkam ne ã memã ane. Djeruxarê kurûm me bôxjamã ã ane.

Djuão kute arkum Metindjwýnh Kra jakre kadŷ ne ja.

Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22

²⁹Nhym kam arým akamât ne akati. Nhym Djuão ar jãnh dja nhym nînh Jeju Djuão kutã tê. Nhym omûn 'ã memã kum,

—Ota, Metíndjwýnh nhō Mrykí'ātomti jabatành ny tē. Tām ne Metíndjwýnh me bawyr ano nhym me kute bīn nhym kute me kumí jaxweo pānhmā.
 30 Tāmwā'ā ne ba ar amā, “Me'ō dja ikôt bôx. Nām raxo katàt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrēbê: ikêtri ar ba tûm. Kam ne raxo katàt ijakre”, ane. 31 Be, djām ba ne ba amrēbê nokre pumū? Kati. Ije amrēbê omūnh kêt. Metíndjwýnh kabenkôt ije me abê idjaermā Kritu'ā idjujaréh ga me aje marmā. Jabit ne ba kuma. Me aje Kritu marmā ne ba ngomā me ajangjêho iba, ane.

32-33 Ne kam Djuão ajte memā kum,

—Djām amrēbê ije nokre pumūnh got? Kati. Metíndjwýnh amrēbê ngomā me angjênh'ā imā karō. Ne kam ije Kritu nokre pumūnh kadji ta ajte imā, “Be, me'ō'ā dja Ikarō ruw ne arek kam nhŷ ga omū. Tāmja ta gêdja memā Ikarō jano nhym arȳm meo ba”, ane. Kute imā anhŷr kôt ne ba kam arȳm nokre pumū. Metíndjwýnh Karō kute tut pyràk arȳm Jeju'ā ruw ne arek kam nhŷ ba arȳm omūn kam nokre pumū. 34 Ije nokre pumūnhkam ba arȳm memā arēnhkumrēx ne memā kum, “Be, mrāmri tāmwābê Metíndjwýnh Krakumrēx”, ane. Jeju kutā tēmkam Djuão ā memā ane.

Ar kumrēx kute Jeju kôt amijo bikamēnh'ā ujaréh.

35-36 Nhym kam ajte akati nhym Djuãoomē kôt ba djwýnh amānhkrut ar Jeju tēmkot omūnho dja nhym arȳm arkum,

—Ota, Metíndjwýnh nhō Mrykí'ātomti jabatành ny tē, ane. 37 Nhym Djuãookôt ba djwýnh ar kuman mā Jeju kôt ajkamē. 38 Nhym Jeju ar'ŷr akẽx nhym ar kôt tē nhym ar omūn arkum,

—Mŷj nā? Mŷj ne gar amā kinh ne ikôt tē? ane.

Nhym ar kum,

—Rabi, nhŷnh ne ga anhürkwâja? ane. Ujaréh djwýnh'ā ne ar kum, “Rabi”, ane.

39 Nām ar ūrkwā jabej kukij nhym arkum,

—Amrē ar ikôt tēn omū, ane.

Nhym ar arȳm kôt tē. Kôt tēn arȳm ūrkwâ'ŷr bôx ne arȳm omū. Ne kam arek kam nhŷ. Arȳm ar'ā amykrykam ar arek kam nhŷ. Nhŷ: nhym ar'ā akati.

40 Be, ar amānhkrut kute Djuão kabēn mar ne mā Jeju kôt bikamēnhja nhikjê nhidjibê ne Āngre. Āngremē Ximão Pedru ar axikôt apôx. 41 Nām ar ūrkwâ'ŷr akati nhym Āngre kamy Ximão kumrēx jabej tēn arȳm kum katon kum,

—Arȳm ne bar Mexijmā ikato, ane. Me õ Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritu'ā ne me kum Mexij jarē.

42 Nām Ximãoomā anen arȳm Jeju'ŷr o tēn 'ŷr o bôx ne kum akre. Nhym kam Jeju arek omūnho djan kum,

—Ga abê Ximão. Djônaj ne adji. Dja ba jakam amā Xepa jarē, ane. Be, kēn'ā ne kum Xepa jarē. Me bakabenkam ne kum Pedru jarē.

43 Nhym ajte ar'ā akati nhym Jeju pykabê Garrêja'ŷr tēmmā. Ne 'ŷr tēm kêtri Piripi kumrêxmā katon kum,

—Amrē mā ikôt ajkamē, ane.

⁴⁴Krīraxbê Bexadakam ne Piripi nhürkwā. Kamdjwì ne Āngremē Pedru ar ūrkwā. ⁴⁵Nām Jeju Piripimā kabēn nhym kam arȳm tēn Natanajeumā kum,

—Arȳm ne bar kum ikato. Me bakukāmāre Môjdjê kute me bakukràdjà'ã pi'ôk no'ôkkam kute tāmwâ'ã pi'ôk no'ôk. Metîndjwînh kukwakam kabēn jarênh djwînh 'ôdjwì ar kute tāmwâ'ã pi'ôk no'ôk. Bar pi'ôk kôt kum ikato. Kubê ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶Nhym Natanajeu kum,

—Tô nhÿnh, djâm Nadjare kurûm mÿjja mex'ô kator prâm got? ane.

Nhym kum, “Amrē ikôt tēn omû”, ane.

⁴⁷Ne kam arȳm 'yr o tē. 'Yr o tē: n 'yr o bôx. Nhym Jeju arȳm Natanaieu témkôt omûn kum,

—Be, ga abê idjaerkumrêx. Ajêxnhî kêtakumrêx, ane.

⁴⁸Nhym Natanajeu kum,

—Je, nhÿnh ne ga arȳm ima? ane.

Nhym kum,

—Be, Piripi kute iwîr ajwîr kêttri ne ba arȳm apumû. Pîbê pigêre parbê anhÿrri ne ba arȳm apumû, ane.

⁴⁹Nhym kum,

—Ujarênh djwînh, mrâmri ne abê Metîndjwînh Krakumrêx. Abê mebê idjaer nhô bénjadjwîr rax, ane.

⁵⁰Nhym Jeju kum,

—Ba ije amâ, “Pigêre parbê anhÿrri ba arȳm apumû”, anhÿrbît. Ga kam arȳm tu amim imarkumrêx. Adjym, dja ba ajte mÿjja pumûnh kêt kwî nhîpê:x ga omû. Mÿjja raxo kute ajbir ije amâ arênhja jakrenh mex dja ga omû, ane. ⁵¹Ne kam ajte kum,

—Ba ije amijo inhî dja ï ijâ kàjkwa abenbê ajkij nhym Metîndjwînh kadjy mrânh djwînh arȳm ikurûm wabin ijâ axidjuw gar arȳm omû. Mrâmri ne ba ar amâ ja jarênhkumrêx, ane.

Kute ngôo pidjô kangô.

2 ¹Nhym akatin akatin akati nhym onij Garrêjakam krîraxbê Kanakam me'ô myja me'ô nire'yr mõrmâ. Nhym me me kukràdjà kôt arȳm ar'â akuprôn kute abenâ ar ménhmâ o dja. Nhym Jeju nâ me kôt kam ar ba.

²Nhym me Jejumê kôt ba djwînh arkum krâ nhym ar arȳm me'yr bôx.

³Me'yr bôx nhym uba kangô arȳm mebê apêx. Nhym nâja Jejumâ kum,

—Uba kangô ne arȳm mebê apêx, ane. ⁴Nhym kum,

—Adjym me'ô nire. Djâm arȳm idjapênh'â myt bôx got ga imâ arê? ane.

⁵Nhym kam nâ kikrekam me ô àpênhmâ kum,

—Gêdja ar amâ arê gar kabêñ kôt apê. Nâm â nâ arkum ane.

⁶Nhym kam kêno ngônhbê 6 ne ku'lê. Me kute amiku'õnh djà kadjy ne ngônhja. Mebê idjaer kute Metîndjwînhmâ amiku'õnh djà kadjy. Ngônh

kre rūnh kute ngônhти pyràk. Kēno ngônhти pydjи kre'ā akrekam ne kute ngônhkrōkrōkti ipuo amānhkrut ne amānhkrut pyràk.

⁷Nā me àpênh djwÿnhmā kabēn nhym kam Jeju arkum, “Ar ngôo ipu”, ane. Nhym kam ar ngô runho tēn o ipu mex ne.

⁸Nhym arkum,

—Ar kwÿ run memā ūr djwÿnhmā o tē, ane.

⁹Nhym arÿm ar kwÿ run memā ūr djwÿnhmā o tē nhym arÿm kakin amim, —Je tō, nhÿnh ne uba kangôja? ane. Ne kam amiwÿr me'ō my kute ni'yr mōrja 'uw nhym 'yr bôx nhym kum,

¹⁰—E kum, uba kangô mexkumrêx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djām me kute ã o anhýr got? Kati. Me kute abenā me rēnhkam ne me kute memā kangô djànhkumrêxa kumrêxo apôx. Ne me kute o kõm kumexkambit kute memā kàjbê kangô djànho apôx. Be, ga ne ga atermā ne ajbir kangô djànhkumrêx jao akato, ane.

¹¹Be, me kute raxmā kator kadŷjia pumûnh kêt nhipêx kraz ne ja. Garrêjakam krîraxbê Kanakam ne ngô kajgoo uba kangô nhipêx ne o memā amiraxo amirít. Nhym kam kôt ba djwÿnh ar kute omûnhkam tu amim markumrêx.

¹²Nhym kam Jeju krîraxbê Kapana'yr rwÿk tē. Nâmë kamymë kôt ba djwÿnhmë ne ar kôt mō. Ar 'yr rwÿk mō:n arÿm 'yr bôx. Ne Kapanakam ar ba: nhym ar'ā akati ngrêrebit apêx. Nhym kam ar ajte mō.

Kute Metîndjwÿnh nhô kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

¹³Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydjı 'yr. Me kute aben kajmā'ā Metîndjwÿnh me bê idjaer kukämäre nhirôbê mrânhja mar kadŷj ne me aben pydjı 'yr. Nhym Jeju arÿm mekôt 'yr tē. 'Yr tē:n kam arÿm 'yr bôx. ¹⁴Ne kam Metîndjwÿnh nhô kikretimâ wadjâ. Nhym me kumex. Me kute pi'ôk kapri pânh memâ mry nhôr djwÿnh kumex. Mry bàri, mrykî'atotmi, tut nhôr djwÿnh kumex. Nhym me kute me ô pi'ôk kapri pânh memâ kikreti nhô pi'ôk kaprija nhôr kadŷj me kumex. Nhym arÿm me omû. ¹⁵Ne kam me kadŷj arÿm djudjêdjéo me kaprêprêk djà nhipêx ne arÿm me aêro tēn bôm me kurê. Nâm me kunimë me ô mrykî'atotimë me ô mry bàri jano. Nâm me kute me ô pi'ôk kapri pânh memâ kikreti nhô pi'ôk kapri nhôr djwÿnhjabê pi'ôk kapri ngràn mebê pîponh ikjêo rênho tê. ¹⁶Ne tut nhôr djwÿnhmâ kum,

—Mûm me mÿjjao akato. Djâm Ibâm nhô kikreo bikênh got ga me kikre kreo àpnu? Kwârîk wânh Ibâm nhô kikrekam mÿjja pânh abenmâ pi'ôk kapri nhôr kêt, ane.

¹⁷Nhym kôt ba djwÿnh omûn arÿm pi'ôkkam Metîndjwÿnh kabêñ ma. Amrêbê: Kra kute Bâmmâ kum,

“Dja ba anhô kikre'ā ino tÿx nhym me arÿm ibî”, anhýr ja ne ar arÿm kuma.

¹⁸Nhym kam mebê idjaer rûnh Jejumâ kum,

(Djuão rax 2:15)

—Goja on mÿjja pumûnh kêt'õ nhipêx bar omû. Ne kam arÿm abënjadjwÿr rax ma. Aje mÿj me'õ kabënkôt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹Nhym memâ kum,

—Â. Dja ba ï me amâ mÿjja pumûnh kêt'õ nhipêx. Dja me Metîndjwÿnh nhô kikretija ngrà ba kam akubyn ipêx. Ije ipêxo idjäm'ã gêdja akati amânkrut ne ikjékêt apêx ba arÿm ipêx pa, ane.

²⁰Nhym me kum,

—Tô nhÿnh? Djâm kikre ja nhipêx'ã akati amânkrut ne ikjékêt apêx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhipêxo ku'lêã amex kräpti:bê 46 apêx nhym me arÿm ipêx pa, ane. ²¹Be, djâm Metîndjwÿnh nhô kikreti wâl'â ne memâ kabën jarê? Kati. Aminhîl'â ne Metîndjwÿnh nhô kikreti jakren memâ arê. Be, Jeju nhî kute mrämri ne Metîndjwÿnh nhô kikre pyràk. Dja ty nhym me adjà. ²²Nhym kam arÿm akubyn tûn. Nhym kôt ba djjwÿnh akubyn tinkôt omûn akubyn amijo tén arÿm Jeju kabën ja ma. Kute aminhîl'â kikreti jakreja man amim,

—Be, mrämri ne Metîndjwÿnh amrêbê: pil'ôkkam Jeju kônî kabën dji. Mrämri ne Jeju kabënkumrêx, ane. Dja kôt ba djjwÿnh ar kikreti'ã kabën man â amim ane.

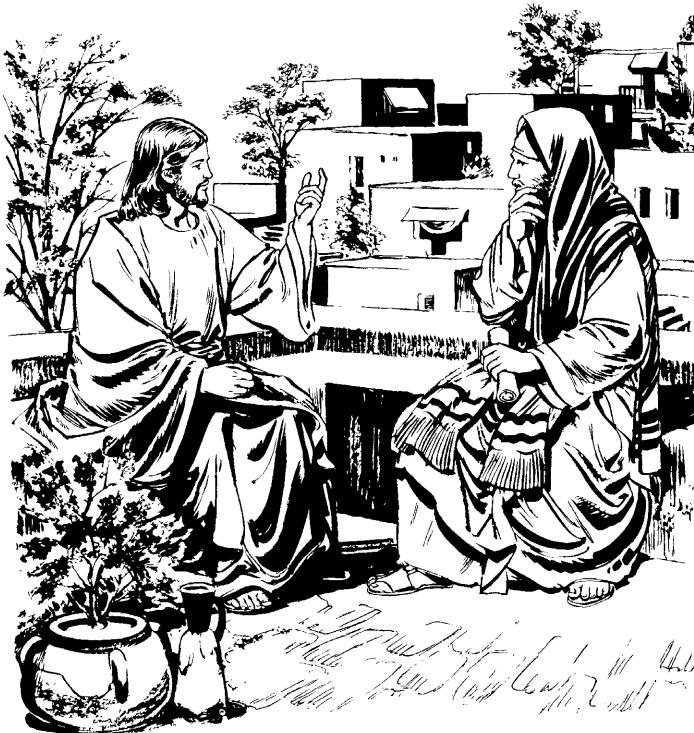
²³Me kräpti kute aben pydji djà nhô akatikam ne Jeju Djeruxarékam ar ba. Me kute aben kajmâl'â Metîndjwÿnh me bê idjaer kukämâre nhirôbê mränhja mar kadji ne me aben pydji. Nhym Jeju mekam ar ban arÿm mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhipê:x. Nâm me punu kräpti:o mex nhym me arÿm omû. Me kräpti ne me omûn arÿm amim,

—Be, mrāmri ne Jejubê Metīndjwŷnh Krakumrêx. Mrāmri kubê me banhô Bēnjadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane. ²⁴Nhym Jeju arȳm me kab  n man amim,

—Be, dj  m mr  mri me kr  pt  ja kute tu amim imarkumr  x got, ba on meo iba? Kati. Me kr  pt   kab  n kajgo, ane. Be, dj  m Jeju kute me mar k  t got? N  m kute me kun   mar. ²⁵Dj  m kute me'  m  , “M  j ne me kuma”? anh  r pr  m got? Kati. Kute p  r  ne me   kre kadjw  nhb   me kab  n mar. Kute me kw   kab  n kajgo mar.

Nikodemumâ umar dj   ny'   ujar  nh.

3 ¹Be, me'  , idjib   Nikodemu. Kub   pardj  u'  . Me r  nhm   ro'   ne meb   idjaer kun  m   nh  . ²Akam  tkam ne Jeju'  r t  n '  r b  x ne kum, —Ujar  nh djw  nh, mr  mri ne Met  ndjw  nh ajano. Aje mem   kukr  adj  l   adjujar  nh kadjy ajano ga b  x. Ar  m ba me ije amar. Ga ne ga aje m  yjja pum  nh k  t kw   nhip  :x, me punu kr  pt  :o mex. Kam ne ba me ar  m k  t ije amar. Dj  m me'   kajgo kute    meo anh  rm   got? Kati. Be, Met  ndjw  nh am   amijo kajkep. Kam ne ga    meo ane. N  m    Nikodemu Jejum   ane.

(Djuão rax 3.1-16)

³Nhym kum,

—Ê, djām aje Metīndjwŷnh rax ne kute meo bajamā akator ne aje marmā ne ga tē? Be, ga ne ga te aje kum akator mā. Adjumar djà nykambit. Adjumar djà ny kute me prîre bixadjwŷr nykam umar djà ny pyràk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrämri ne ba amā ja jarënhkumrêx, ane.

⁴Nhym kum,

—Je, mŷj dja ba idjumar djà ny kadjy on? Djām arŷm ijabatânhkam ije inā tikkremā idjär ne ajte ikator got ba idjumar djà nymā? ane.

⁵Nhym kum,

—Djām ja ne ba amā arē? Kati. Dja me amim Metīndjwŷnh kabēn ma. Metīndjwŷnh kabēn ne kute ngô pyràk. Dja me amim kabēn ma nhym Karō arŷm memā amak bô nhym me arŷm umar djà ny kute me prîre bixadjwŷr nykam umar djà ny pyràk. Nhym kam Metīndjwŷnh arŷm amim me utân ar meo ba. Mrämri ne ba amā ja jarënhkumrêx.

⁶Djām me my kute memā kra jadwjŷr nhym me bixadjwŷrkam Metīndjwŷnh kôt umar? Kati. Me kôt umar kêtakumrêx. Nhym be, Metīndjwŷnh Karō kute meo ny kôt ne me mrämri umar djà nykumrêx ne arŷm kôt umar. ⁷Ba amā, “Dja ga adjumar djà ny kute mrämri ne me prîre bixadjwŷr nykam umar djà ny pyràk”, ane. Ije amā anhŷrkam kwârïk wânh te aje marmā ikam ano tyk ne anhŷr kêt. ⁸Be, ga, kôkreja pumû. Djām ga aje àbêrja kraxkôt omûnh ne nhî'âm prôtkôt aje omûnh? Kati. Metīndjwŷnh Karödjwŷ djām aje omûnh? Kati. Kute memā umar djà ny jangjênhdjwŷ djām aje kôt omûnh? Kati. Aje kôt omûnh ne mar kêtakumrêx, ane.

⁹Nhym Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mŷj dja kute memā umar djà ny jangjênh on? ane.

¹⁰Nhym kum,

—Be, ga ne ga mebê idjaerkam me kukrâdjâlâ adjujarênh djwŷnh ne ren aje ikabēn mar. Nhym be, kati. Aje imar kêt, ane. ¹¹Mrämri amrêbê ar ije mŷjja mar ne omûnhkumrêx. Ne kam arŷm me amā arē ga me kam aje amim ar imar kêt râfâ. ¹²Pykakam me kukrâdjâ kôt ba arŷm amā ikabēn jarê ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kâjkwakam ikukrâdjâ kôt amā ikabēn jarê. Djām kam ga ren tu amim imarkumrêx? Kati. Ga ren kamdjwŷ aje amim imar kêtakumrêx.

¹³Be, nhŷnh ne me'ô kute kâjkwakam kukrâdjâ marmâ 'yr wabin 'yr bôx? Ne kuman akubyn ruwn arŷm memā arē. Kati. Pykakam me'ô kute kadjy àbir kêtakumrêx. Ba ije amijo inhîbit ne ba arŷm kâjkwa kurûm ruw. Ba ne ba kam inhŷr tûm. Ne kam arŷm me amā arē.

¹⁴Be, me bakukâmäre Môjdjê kapôt kukritkam kryto kangâ karõ nhipêx. Ipêx ne pî'â kunhôn arŷm kâjmâ kudja. Kudja nhym kangâ karõ kŷjrûm pî'â wajêt. Badwjŷ, ije amijo inhîdjwŷ, dja me pî'â inhô ba arŷm kŷjrûm â ijêto ane. ¹⁵Mŷj kadjy dja ba kŷjrûm wajêt? Bir, dja me kwŷ ï pŷnhkôt tu amim imarkumrêx ne arŷm Metīndjwŷnh kôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Ja kadjy dja ba kŷjrûm wajêt. Nâm â Jeju Nikodemumâ ane.

¹⁶Metīndjwŷnh ne kum pykakam me kunī jabê:. Mŷj ne kum me abê on? Bir, nâm me kadŷ Kra djwŷnh janô. Kra pydji janô nhym arŷm pykamâ bôx ne me kadŷ ty. Mŷj kadŷ ne ty? Bir, dja me kwŷ ī pŷnhkôt tu amim Kra markumrêx nhym arŷm me utâ. Dja me biknor tokry djàkam me biknorbê me utâ nhym kam me Metīndjwŷnhkôt tîn ne ar ba râlã: râlã ne. Ja kadŷ ne ty. Nâm â Metīndjwŷnh kum me kunī jabêo ane.

¹⁷Mŷj kadŷ ne Metīndjwŷnh pykamâ Kra janô? Djâm kute memâ axwe pân̄h jarênh nhym me me biknor tokry djàkam biknor kadŷ? Kati. Kute kubê me kunî pytârmâ ne ano. ¹⁸Be, me kute arŷm tu amim Kra markumrêxa Metīndjwŷnh kute memâ axwe pân̄h jarênh kêtakumrêx nhym me biknor kadŷ kêtakumrêx. Nhym be, me kute amim mar prâm kêtjamâ ne arŷm kute memâ axwe pân̄h jarênhkumrêx. Arŷm kute me'â amim,

—Tâmwa dja axwe pân̄h me biknor tokry djàkam akuno, anhýrkumrêx. Mŷkam? Bir, Metīndjwŷnh Kra djwŷnh me kute amim mar prâm kêtakam dja me arŷm akuno.

¹⁹Mŷj ne Metīndjwŷnh amim arën kam arŷm memâ me biknor tokry djàkam biknor jarê? Bir, nâm amim,

—Ba arŷm pykakam memâ Jeju janô nhym bôx. Jeju ne kute memâ pry kurwŷ djâ pyrâk. Jejukôt me katât amijo ban tînkumrêx. Nâ bâm memâ ano nhym me kum kinh kêt. Ga, akamât kô tykkam me kute mŷjja pumûnh kêt ne ba punuja pumû. Me jadwjy ne me kum arîk ar baja kinh. Mŷkam? Bir, me axwe'â maje kum katât amijo ba kinh kêt. Nâm â me'lâ amim ane.

²⁰Ga, me kunî arîk ar baja kum Jeju kurê ja pumû. Jeju kute memâ pry kurwŷ djâ pyrâk me kum kurê. Djâm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prâm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhym ren arŷm memâ apýnh axwe jarê. Axwe pân̄h kute memâ bën tŷx pymaje ne me kute amim mar prâm kêt. ²¹Nhym be, me katât kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prâm. Jeju kute memâ pry kurwŷ djâ pyrâk ja ne me kute kôt amijo ba prâm. Mŷj kadŷ? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhym me arŷm omû. Kôt me ukaprija pumû. Metīndjwŷnh djukaprí kôt me ukapri dja memâ amirítkumrêx nhym me arŷm omû. Ja kadŷ ne me kute Jeju kôt amijo ba prâm.

Djuão Jeju'â ujarênh.

²²Jeju Nikodemumâ kabén pan kam kôt ba djwŷnhmê arŷm ar tê. Tê:n kam arŷm pykabê Djudêjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metīndjwŷnhmâ ngômâ me angjênhô ba. ²³Nhym Djuãodjwŷ amû ngômâ me angjênhô ba. Amû krîraxbê Xarî kuri pykabê Inôkam ne ngômâ me angjênhô ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhym me 'ŷr bôxo ku'ê nhym ngômâ me angjênhô ku'ê. ²⁴Me kute Djuâobê ijê kêttri ne meo ku'ê.

²⁵Nhym kam Djuâokôt ba djwŷnhmê mebê idjaermê ar arŷm aktâ kabêno aben japanho dja. Nâm ar abenmâ kum,

—Mŷj godja me ngôo me on nhym Metindjwînh memâ mex jarê? anen
26 arŷm Djuão'ŷr tén 'yr bôx ne Jeju'ã kum,

—E, ujarênh djwînh, aje ngôbê Djodão nhijukri me'omê ro'â aban
aje 'â adjujarênh ar aba. Be, adjwînhdjwî arŷm ngômâ me angjênhô ba
nhym me kunî arŷm mûm abê tén 'â kume:x, ane.

27 Nhym Djuão memâ kum,

—Kwârîk wânh râ'â. Metindjwînh kute me'â kum karôja ne me arŷm mûm
'yr bôx. 28 Ba arŷm me amâ amijarê ga me ikabën ma. Ba me amâ, “Djâm ibê
me banhô Bênjadjwîrbê kumkati got? Djâm ibê Kritu got? Kati. Kukâm ne
Metindjwînh ijano ba tê”, ane. Ba arŷm me amâ ja jarê ga me arŷm ama.

29 Djâm me wâ ne inhô me? Kati. Me wâ ne Jeju nhô me. Ga, me mjênbit kute
prôo baja pumû. Jeju kute prôo ba mân prâbê me wão ba. Jejubit ne me wão
aminhôn meo ba. Ba ne inhô me kêt. Be, ba ne ba amybym kam ikînhkumrêx.
Ga, me mjên prô'ŷr baja pumû. Nhym amybym mjên nhöbikwa kajgo arŷm mjên
kabën ma. Kabën man kam arŷm kînhkumrêx ne. Jeju'â me kräptükam ne ba
arŷm â ikînho ane. 30 Mrämri dja raxo amû ijakrenho tê. Nâm â Djuão memâ ane.

31 Kàjkwa kurûm rwîkja ne raxo kute me kunî jakrenh. Nhym be,
pykabê me bixadjwîrja ne me pykabê ar ba. Pykabê ar ban pykabê mÿjjabit
jarê. Nhym be, kàjkwa kurûm rwîkja raxo kute me kunî jakrenh. 32 Kute
kàjkwakam mÿjja pumûnh ne mar ne memâ 'â amijarênhô ba. Nhym me
kräpti: kute amim kabën mar kêt. 33 Nhym be, me kwî kute amim,

—Mrämri ne Jeju kabën katâtbumrêx, anhýrkam djâm Jejubit ne me amim
kuma? Kati. Kàjkwakam Metindjwînhdjwî ne me amim kuma. Nâm me amim,

—Mrämri ne Metindjwînh kabën katâtbumrêx, ane.

34 Metindjwînh kute anorkam ne Kra arŷm Metindjwînh kukwakam
kabën jarênhô ba. Kute kubê Karô nê kêtbumrêx nhym kute 'amînh tîx ne
o ba. 35 Kàjkwakam Bâm kum Kra jabê. Ne kam arŷm Kramâ õ mÿjja'â kum
karõn kam kum kunî kanga nhym ar o ba. 36 Kra Bâm nhô mÿjja kunio
ba nhym kam me kute tu amim Kra markumrêxja arŷm Metindjwînhkôt
tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Nhym be, me kute amim Kra mar kêtja dja me
tînkumrêx'ŷr bôx kêtbumrêx. Metindjwînh dja mekam ngryk râ'lâ ne.

Xamarijkam me'ô nire ja'â ujarênh.

4 1-3 Nhym kam Bênjadjwîr djwînh Jeju arŷm pykabê Djudêja kurûm
tê. Mÿkam ne tê? Bir, arŷm kute õ me jao Djuão jakrenhkam. Jeju
amikôt me kamën ngômâ me angjênhô ba? Kati. Kôt ba djwînh ne ar ngômâ me
angjênhô ba. Nâm Jeju Djudêja kurûm tén kam ajte pykabê Garrêja'ŷr têmmâ.

—Be, me arŷm kute ijâ me kumex jarênh mar. Ba on, ane. Ne kam arŷm mebê
tê. Djâm Jeju ta ne ngômâ me angjênhô ba? Kati. Kôt ba djwînh ne ar ngômâ me
angjênhô ba. Nâm Jeju Djudêja kurûm tén kam ajte pykabê Garrêja'ŷr têmmâ.

4 Ne kam arŷm tu Garrêja'ŷr pykabê Xamarijkôt tém prâm. 5 Nâm Xamarijkôt
tén kam arŷm krîrax'õ'ŷr bôx. Idjibê ne Xika. Kuri ne Jôdje nhô pyka. Amrêbê: me

bakukāmāre Djako kra Jôdjemā pyka kwȳ tan kum kungā. ⁶Ó pykakam ne Djako nhō ngômkwati. Nâm Jeju krîrax'yr bôx ne arȳm pykakôt têm kurêje katy. Ne kam tén arȳm ngômkwati jakàã nhŷ. Arȳm kâjkwa nhipôkri myt nhýrkam ne 'ã nhŷ.

⁷Nhŷ: nhym nînh Xamarijkam me'õ nire arȳm 'yr tê. Kute kam ngô kwȳ jadjiàrmâ ne 'yr tén 'yr bôx. Nhym kam kum, "Ba ikõ", ane. ⁸Be, arȳm kôt ba djwÿnh mâ krîraxmâ môrkam. Kute ar õ kwȳ krêñ djà byrmâ ne ar tê.

⁹Nâm kum, "Ba ikõ", ane.

Nhym kum,

—E 'õ. Mûkam ne ga me ajôbê idjaerkam ngô'ã ijuw? Ba ibê pykabê Xamarijkam me'õ nire ne ga ngô'ã ijuw, ane. Be, mebê idjaer ne me kum mebê Xamarij kînh kêt.

¹⁰Nâm nireja ã kum ane nhym Jeju kum,

—Ga aje Metîndjwÿnh kute meo kînh djà mar kêt ne ba ije ngô'ã ajwÿr djwÿnh aje imar kêt. Ne ga ren iman ren ba ngô'ã ijuw ba ren amâ me tînkumrêx kadjy ngô ren amâ kungâ, ane.

¹¹Nhym kum,

—Ô kum bênjadjwÿr, anhô ngôo àbir djà kêt nhym ngômkwati kre ry:.

Nhýnh ne me tînkumrêx kadjy anhô ngôja? ¹²Me banhingêt kukâmâre Djako kukwakam ne ngômkwati. Ta ne kute kam o kômo ku'ê nhym kramê õ mrymê kute kam o kômo ku'ê. Djâm araxo aje me banhingêt Djako jakrenh? ane.

¹³Nhym kum,

—Gêdja me ngô kajgo jao ikõn akubyn kum kôr. ¹⁴Nhym be, ba ije amâ ngô jarênhja gêdja me kwȳ ï pýnhkôt o ikõn akubyn kum kôr kêtikumrêx. Ije amâ ngô jarênh ja gêdja me o ikõ nhym mâ mekam apôx kute mrâmri ne ngômkwaticam ngô mâ apôx pyràk. Nhym kam me arȳm Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba râ'ã: râ'ã ne, ane.

¹⁵Nhym kam kum,

—Bênjadjwÿr goja amrê imâ aje ngô jarênhwâ ngâ ba o ikõn goja imâ kôr kêt ne amrê ngôo imrânh kêt, ane. Djâm ngôkumrêx'ã ne kute kum me tînkumrêx kadjy ngô 'ã ajarê? Kati. Metîndjwÿnh Karô'ã ne ngô jakren kum 'ã ajarê. Nâm ã nire ngô'ã Jeju 'wýro ane. ¹⁶Nhym kum,

—Tên amjênmâ arê gê amrê tê, ane.

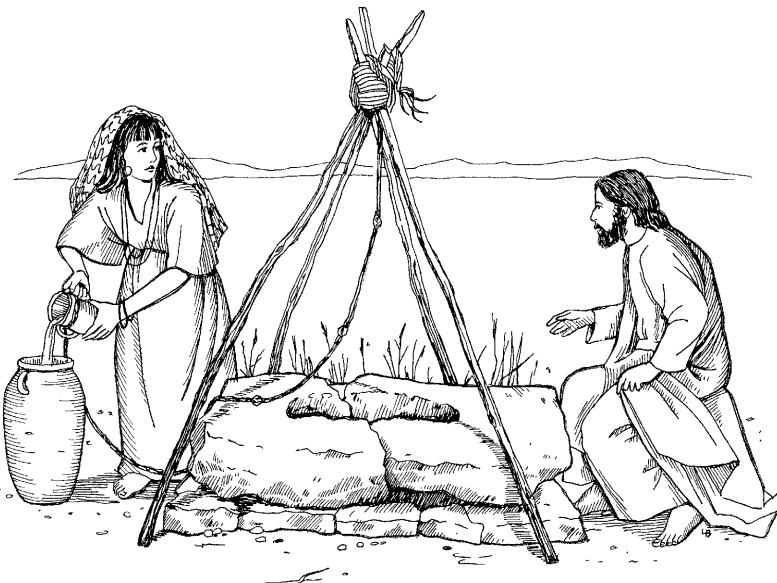
¹⁷Nhym kum, "Imjên kêt", ane.

Nhym kum,

—Nà. Mrâmri amjênkumrêx kêt. ¹⁸Amrêbê ne aben totokmâ amjên amânhkrut ne amânhkrut ne ikjêkêt ga kanga. Ne kam ajbir awÿr bao ku'êja ne kubê amjên kêt. 'Ã ne aje mrâmri imâ, "Imjên kêt", anhýrja.

¹⁹Nhym kum,

—Bênjadjwÿr, ga abê Metîndjwÿnh kukwakam kabêñ jarênh djwÿnh'ô ba arȳm ama. ²⁰Krânh wâ'ã ne me ikukâmâre kute Metîndjwÿnhmâ rax jarênh djà. Nhym me abê idjaer ne ga me atemâ ne aje memâ kum,

(Djoão rax 4.19)

—KrīrAXBÊ Djeruxarêkambit ne me kute Metîndjwînhmâ amijarênh djà, anhýro aba, ane.

²¹Nhym Jeju kum,

—Djâm me aje krânh wâl'â me Bâm djwînhmâ rax jarênh râ'ämâ? Nàr djâm me aje Djeruxarêkam kum amijarênh râ'ämâ? Kati. Gêdja ga me ï kam kum amijarênh kêt. Kam kum amijarênh kêt'â ne amrê akati môr râ'â. Mrämri ne ba ije amâ arênhkumrêx. Dja ga tu amim ikabênya markumrêx. ²²Me abê pykabê Xamarijkam me kra ne ga me aje we apytâr djwînhja, aje kum rax jarênhja aje mar kêt. Nhym be, me ibê idjaerkam ne ba me ije Metîndjwînhmâ amijarênhja arým ije mar. Ije me utâr djwînhkumrêx mar. Me ibê idjaerkam ne me utâr djwînh kato. Kam ne ba me ije mar.

²³Me kute markumrêx dja me ï me Bâm djwînhmâ rax jarênhkumrêx ne 'êx kêtakumrêx. Me kadjwînhbê Metîndjwînh Karô kôt dja me mrämri amijo ngriren raxmâ katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. 'Â akati amrê môr râ'ân arým bôx 'yr. Me Bâm djwînh kum me ja kînh. ²⁴Djâm kâjkwakam Metîndjwînh kute me bapyrâk? Djâm ìmê 'imê kute me bapyrâk? Kati. Karôbit. Nhym me kute omûnh kêtakumrêx. Me kute omûnh kêtakam dja me tu amikadjwînhbê karô kôt mrämri amijo ngriren raxmâ katorkumrêx. Kum katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. Nâm Jeju ã me'õ niremâ ane.

²⁵Jejubê ne Bênjadjwîrbê kumkatibê Kritu nhym kute mar kêt. Kritu nhidji 'ödjwîybê ne Mexij. Me'õ nire kute mar kêt ne kum,

—Tukwa, gêdja Mexij bôx ne me imã mÿjja kunî jarë ba me kuma. Ja ne ba arÿm ije mar, ane.

²⁶Nhym kum,

—E kum, ba ne ba arÿm amã ikabëno nhÿ. Ibê ne Mexij, ane.

²⁷Näm nirejamã ja jarënho nhÿ nhym kôt ba djwÿnh arÿm 'ÿr bôx ne ar omû. Jeju kute kum kabëno ÿrkôt arÿm ar omû. Ne te kute ar marmã arkam no tyn dja. Ne bit kute nija'ã kukjêr ne kute kum,

—Mÿj ne ga kum arënho nhÿ? Mÿkam ne ga kum akabëno nhÿ? anhÿrmã ne arkum uman arek ku'ê.

²⁸Näm kôt ba djwÿnh Jeju'ÿr bôx nhym nire arÿm õ ngyo ngônhmã iren mä: kríraxbê Xikamã tén wadjà. Ne kam memã kum,

²⁹—Ô kum onij me'õ. Ije amijo ibaja kunikôt ipumûn imã arë. Bâräm mrämri kubê me banhô Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Gwaj 'ÿr gar omû, ane. ³⁰Nhym me arÿm krírax kurûm katon 'ÿr tén arÿm 'ÿr bôx.

³¹Me 'ÿr bôx kêtri ne kôt ba djwÿnh arÿm kum,

—Ujarênh djwÿnh, gop anhô kwÿ krë, ane.

³²Nhym arkum,

—Be, atemã inhô kwÿ krëñ djàja ar aje mar kêt, ane. Be, djäm mrämri õ kwÿ krëñ'ã ne arkum ane? Kati. Näm Metïndjwÿnhmã àpênhô õ kwÿ krëñ djà. Metïndjwÿnhmã àpênh ar ba'ã ne arkum ane. ³³Näm arkum ane nhym ar arÿm abenmã kum,

—Djä ne me'õ arÿm kum mÿjja'õ ngã nhym kukrë? ane.

³⁴Nhym arkum,

—Be, kâjkwakam Metïndjwÿnh kute amrê pykamã ijnor arÿm ijä amim karô. Kute idjapênh djä'ã amim karô kôt dja ba amijo iban arÿm inomã kumë. Be, idjapênh jakam ikînho inhô kwÿ krëñkam ikînho jakrehn mex ne. 'Ã ne ba ije ar amã, “Atemã inhô kwÿ krëñ djà”, anhÿrja. Näm ã Jeju arkum ane.

³⁵Ne kam ajte arkum,

—Kwârik wãnh gar amim, “Dja bàygogo'ã mytyrwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut apêx bar kam êo mõ”, anhÿr kêt. Be, ba ne ba ar amã, “Ar kâjmã akrän me kute ikabën mar prämja pumû. Me kraptû kute bàygogo pyràk wã pumû. Dja gar memã ijä ajarë nhym me arÿm tu amim imarkumrêx. Ja kadji ne me mexkumrêx. Me mexkumrêx kute mrämri ne bàygogo prýngràn akakam ê kadji mexja pyràk.

³⁶Dja gar on jakam memã arë nhym me amim ima ba arÿm ar amã o pãnh. Nhym kam me ikôt tîn ne ar ba rã'ä: rã'ä ne. Ba ar amã o pãnh gar arÿm akînho rã'ä: rã'ä ne. Djäm ar gajbit dja gar akînho? Kati. Me kute amrëbê memã arênhdjwÿ dja me ar aro'ã kînh. Ga, me kumrêx kute bàygogo kre nhym ate me ja kute tûmrâm bàygogo djéja pumû. Me kute ê parkam me ro'ã kînhkumrêx. Inhô àpênh tûmmê dja gar aro'ã akînhkumrêx.

³⁷Be, me memã kum, ‘Gêdja me'õ 'y kre nhym me'õ arÿm ê’, anhÿro ba. Be, ikabënya kônh ne me kabën ja dji. ³⁸Ar aje o atom ne êmâ ne ba 'ÿr ar ajano. Amrëbê ne gar bàygogokam adjapênh kêt. Me'õ kumrêx

ne arȳm kam apēn kam 'y krebito ba. Gar inhō me àpēnh tūm kôt ajbir adjàpēnh 'amȳ', ane. Ar kute memā 'ã ujarēnhmā nhym me kute tu amim markumrēxmā ne Jeju ã kôt ba djwȳnhmā ane.

³⁹Nâm me'õ nire krīraxbê Xikakam Xamarij kramā kum,

—Nâm prīne ije amijo iba kunikôt imā arēnh mex, anhȳro tē. Nhym me kräptī kuman arȳm tu amim Jeju markumrēx. ⁴⁰Ne kam Jeju'yr tēn 'yr bôx ne kum,

—Gop arek me iro'ã ar aba, ane. Nhym arȳm arek mekam ar ba. Ar ba nhym arȳm 'ã akati amānhkrut apêx. ⁴¹Nhym kam me kute Jeju ta kabēn markam ne kräptī tu amim markumrēx.

⁴²Ne kam nijamā kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrēx. Djā ne bar akabēnbit man amim tu markumrēx? Kati. Arȳm ne bar Jeju ta kabēn kôt amim kuman amim, “Be, mrāmri ne Jejubê Bēnjadjwȳrbê kumkatibê Kritukumrēx. Mrāmri kubê pykakam me axwe kuni pytâr djwȳnhkumrēx.” Nā bām ar ã amim ane. Nâm me ã nire jamā ane.

Kute me'õ bēnjadjwȳr krao mex.

⁴³Be, Jeju'ã akati amānhkrut apêx nhym arȳm amū ajte tē. Tēn arȳm abatânh djà, õ pykabê Garrêjakam bôx. ⁴⁴Jeju ta ne amrēbê memā kum,

—Djām Metîndjwȳnh kukwakam kabēn jarēnh djwȳnh'õ ne abatânh djâkam bôx nhym me kum rax jarēnh got? Kati. Nâm me aprȳ, ane.

⁴⁵Jeju abatânh djâbê Garrêja jakam bôx.

Nhym kam me kum kabēn mex jarē. Me kute amrēbê amū Djeruxarêkam Jeju pumünhkam ne me kum kabēn mex jarē. Me kräptī kute amikukrâdjâ tûm mar kadji aben pydji djà nhô akatikam ne me Djeruxarêl'yr tēn 'yr bôx. 'Yr bôx ne arȳm kam mekôt Jeju pumû. Nhym mŷjja pumünh kêt kräptī nhipêx nhym me arȳm omû. Omûn kam akubyn Garrêjakam bôx. Nhym Jejudjwȳ kam bôx ne me'yr bôx. Nhym me kam kum kabēn mex jarê.

⁴⁶Jeju Garrêjakam bôx ne ajte krīraxbê Kanakam bôx. Kam ne amrēbê kute ngô kajgoo uba kangô nhipêx. Jeju bôx nhym onij Kapanakam me'õ bēnjadjwȳr kra arȳm kanê. ⁴⁷Nhym me arȳm bēnjadjwȳrmā arēn kum,

—Onij, Jeju arȳm Djudêja kurûm katon Garrêjakam bôx, ane.

Nhym kuman arȳm Kana'l'yr tēn kam Jeju'yr bôx. 'Yr bôx ne kum,

—É, gu 'yr ga imā ikrao mex gê kanê kum ire, ane. Nâm mā 'yr kum krâ. Arȳm kra tyk 'yrkam ne mā 'yr kum krâ.

⁴⁸Nhym Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêtumrêx. Ije mŷjja pumünh kêt nhipêx ga me aje omünhkambit ne amim ima. Mŷkam? ane. ⁴⁹Nhym bēnjadjwȳr Jejumā kum,

—Bēnjadjwȳr, amibêx, tyk kêttri gu 'yr tê, ane.

⁵⁰Nhym kum,

—Aj mā. Arȳm ne akra tîn ne, ane. Nhym arȳm tu amim kabēn markumrêx ne arȳm 'yr tê. Amim kamnhîxo tê. ⁵¹Tê: nhym kam arȳm 'ã

akamàt. Nhym akati nhym ajte tē: nhym õ àpênh ar arȳm kutā tēn kajpa.
Ne kum, “Arȳm ne akra tīn ne”, ane.

⁵²Nhym arkum,

—Nhýnh ne myt nhý nhym mexmo krax ne? ane.

Nhym kum,

—Amūja'ã myt akéenkam ne arȳm kanê kum ire, ane.

⁵³Nhym amim,

—Be, Jeju kute imā, “Arȳm ne akra tīn”, anhýr majmā ne arȳm
kanê kum ire, ane. Ne arȳm tu amim Jeju markumrēx. Õ kikrekam ar
kunídjwȳ tu amim markumrēx.

⁵⁴Jeju Djudêja kurūm tēn Garrêjakam bôxkam ne ajte mȳjja pumûnh
kêt ja nhipêx. Me kute raxmā kator kadjy ne arȳm b  njadjwȳr krao mex.

Ngô m  rri me'õ punu n  r.

5 ¹Jeju b  njadjwȳr krao mex. Nhym kam on  j kr  raxb   Djeruxar  kam
arȳm meb   idjaer kute aben pydji dj   nh   akati '  r. Nhym Jeju
arȳm '  r t  . '  r t  n kam arȳm '  r b  x.

²Be, Djeruxar  kam ne ng  'õ n  . Me kute kr  raxm   mryk  '  atomtio ngj  x
dj   kuri ne ng  'õ n  . Meb   idjaer kab  nkam ne me ng  m   Baxeda jar  . Ng  
bu'   ne nikre kre k  nh am  nhkrut ne am  nhkrut ne ikj  k  t. ³Kikrekam ne
me punu kr  pt   ikw  . Me no r  m   me mr  nh punum   me akrym   ikw  .
Ng   kute amingr  k ne me kam amako ikw  . ⁴M  jk  t ne ng   amingr  k? Bir,
Met  ndjw  nh kadjy mr  nh djw  nh ne ng  '  r ban me a  rb   ng  m   wangij,
ng  m   ngj  x p  nh. Nhym arȳm k  t ng   amingr  k ne. Amingr  k nhym
me'õ punu kumr  x kute mem   wan noxja ne arȳm mex ne. Pydjibit mex.

⁵Be, Jeju Djeruxar  '  r b  x ne ng   ja'  r b  x. Nhym me'  ja me punu k  t
n  . Punu'   ne amex kr  pt  :b   38 ap  x. ⁶Nhym arȳm om  n amim,

—Be, amr  b   ne me'  w   punu, ane. Ne kam kum, “Dj  m am   amex
pr  m”? ane.

⁷Nhym punuja kum,

—Be, ng   kute amingr  kkam dj  m inh  bikwa'   got ijo t  n ng  m   im  
ba on imex ne? Kati. N   b  m te ng  '  r amib  x ne nhym arȳm me'õ im  
wan nox ne. Ba kam imex pr  m k  t ne, ane.

⁸Nhym kum,

—Be, k  jm   djan anhikw   dj   kr  n am  n o t  , ane. ⁹Nhym arȳm
kab  nm   ro'   mex ne ikw   dj   kr  n kum  n o t  . Pi'  k r  r  rkam, me tyk
dj   k  t dj   nh   akatikam ne mex ne.

¹⁰Nhym meb   idjaer r  nh om  n kum kab  n ne kum,

—E kum pi'  k r  r  r ne ja. Dj  m aje kam kukr  dj   mar k  t ne ate
anhikw   dj   m  n o t  ? ane.

¹¹Nhym amin  je mem   kum,

—Melō kute ijo mex ne imā, “Anhikwā djà krān amŷn o tē”, anhŷr kôt ne ba arŷm inhikwā djà mŷn o tē, ane.

¹²Nhym me kum,

—Mŷj me'ō ne amā, “Anhikwā djà krān amŷn o tē”, ane ga kam o tē? ane. ¹³Nhym, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ā ne me krâpti: ajkarê. Nhym Jeju arŷm me katikôt mā tē nhym arŷm omūnh kêt ne.

¹⁴Nhym kam Jeju Metîndjwŷnh nhō kikretikam kum katon kum,

—E, arŷm amexkam on ajaxwe krâta. Dja ga ajte ajaxwe nhym mŷjja'ō ajte ajo ajkē. Mŷjja punu kute apunu tûm jakrenh mex dja ajte ajo ajkē, ane. ¹⁵Nhym arŷm mebê idjaer rûnh'yr tēn memā arën memā kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rûnhmā amikôt amijarênh.

Dju r 10.30

¹⁶Jeju kute pi'ôk rârârkam meo mexo bakam ne mebê idjaer rûnh kum kurêo ba. Ne kam arŷm abenmā kum, “Gwaj on kubî”, anhŷro ba.

¹⁷Nhym Jeju arŷm memā kum,

—Be, Ibâm ne pi'ôk rârârkam àpênh ar ba. Ba kudjwa kam idjâpênh ar iba, ane. ¹⁸Nhym me arŷm abenmā kum,

—Be, Jeju gwaj bapanh pi'ôk rârârkam àpênh ba. Djâm jabit? Kati. Tâmwâ ta ne amijo l'êx ne Metîndjwŷnho bâm ne raxo amiptâro ba, ane. Me abenmā anen arŷm we Metîndjwŷnho ngryk ne kute Jeju bînmâ kangrôn hìty ne.

¹⁹Nhym kam Jeju amipanh memā kum,

—E kum, mrâmri ne ba ibê Metîndjwŷnh Krakumrêx. Djâm ba ipydji ne ba idjâpênh got? Kati. Ibâmmê ne bar idjâpênh'â ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibâm djâpênh ne ba omûn arŷm àpênh o idjâpênh. Ibâm djâpênh kunikôt ne ba kudjwa â idjâpênh o. ²⁰Be, mŷkam? Bir, Ibâm kum ijabêkam. Ne kam arŷm imâ amidjâpênh kunî jakre ba kôt ipêx. Dja i imâ mŷjja pumûnh kêt ra:x kwì jakre ba arŷm ipêx ne. Dja mŷjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenh mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmâ kam ano tyn aku'ê. ²¹Ba Ibâm kôt akubyn me tyko tîn. Kute Ibâm ta kute akubyn me tyko tîn pyràk ne ba â meo ane. Dja ba imâ me tyk akubyn o tîn kînh ne arŷm â meo ane nhym me arŷm akubyn tîn. ²²Dja ba me axwe kukjan memâ ikaton kam memâ axwe pânh jarênhdjwy. Ibâm kute me'omâ axwe pânh jarênh kêt. Ta ne imâ,

“Ga dja ga me kunimâ axwe pânh jarêh”, ane.

²³Be, mŷj kadjy ne ijâ memâ axwe pânh jarênh djwŷnh më? Bir, dja ba memâ axwe pânh jarê nhym me arŷm ijo bênjadjwŷr ra:x ne. Dja me ijo bênjadjwŷr ra:x mrâmri me kute Ibâmo bênjadjwŷr rax pyràk. Ja kadjy ne ijâ memâ axwe pânh jarênh djwŷnh më. Be, djâm me kute imâ ikajgo jarênhkam kute Ibâmmâ rax jarênh got? Kati. Dja me imâ irax jarênh kêt ne arŷm Ibâmdjwŷmâ rax jarênh kêt. Ta ne ijano ba tê.

²⁴Dja me tu amim ikabēn markumrēx ne tu amim kute ijanor djwŷnh markumrēx ne arŷm kunī Metîndjwŷnhkôt tĩn ne ar ba rã'â: rã'â ne. Dja ba me jamā axwe jarênh kêtkumrēx. Amrêbê ne me ja Metîndjwŷnhbê amakkre kêt kute mrâmri ne me tyk amakkre kêt pyràk. Ne kam arŷm jakam Metîndjwŷnhkôt tĩn ne ar ba rã'â: rã'â ne. Mrâmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ²⁵Dja me tyk ī ikabēn ma. Ibê Metîndjwŷnh Kraja ikabēn ma. Ne kam me kute ikabēn mar kunī dja me akubyn tĩn. 'Â akati arŷm me bajo rãm ne ja. Arŷm ije kum o kraxmã. Mrâmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

²⁶Be, mŷj ne ikam kute ba memã ikabēn nhym me akubyn tĩn? Bir Ibâmmê ije aben pyràk. Kam ne ba memã ikabēn nhym me akubyn tĩn. Ibãm ta ne tĩn ne ta kute mŷjja kunîmã tĩn jangjênh ba. Ibãm kabēn kôt ne ba kudjwa itĩn ne ije mŷjja kunîmã tĩn jangjênh iba. ²⁷Ne Ibãm kabênkôt dja ba memã axwe pãnh jarênhdjwŷ. Arŷm ije amijo inhikam dja ba ã meo ane.

²⁸Be, ije me amã, “Dja me tyk ikabēn man akubyn tĩn”, anhýrkam kwârïk wânh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrâmri dja pyka krâkam me tyk kunî ikabēn man akubyn kato. ²⁹Me mex ne ukaprí dja me akubyn tĩn. Dja me Metîndjwŷnhkôt tĩn ne ar ba rã'â: rã'â ne. Nhym me axwedjwŷ dja me akubyn tĩn. Ije memã axwe pãnh jarênh kadjy dja me akubyn tĩn.

³⁰Be, djâm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjâpênh ne ikabēn kêt. Ibãm kabêñ o ne ba ikabēn. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kôt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarê. Djâm ije amidjwŷnhbito kînhmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kînhmã. Kabênkôt ije katât me axwemã ikatorn kam pãnh jarênhkumrêx.

³¹Be, djâm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrâmri ijã, “Kati. Kabêñ kajgo”, ane. ³²Nhym be, kati. Me'lôdjwŷ ne ikukâm ijã me amã ujarênhkumrêx. Katât me amã ijã ujarênhkumrêx. Ja ne ba arŷm ije mar.

³³Be, me ga ne ga me amrêbê Djuão'yr me akwŷ jano. Nhym me Djuão'yr bôx ne kukij. Nhym arŷm katât me amã ijã ujarênhkumrêx ga me arŷm ama. ³⁴Be, djâm kute kabêño Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarê? Kati. Pykakam me'õ kute kabêño Ibãm jakrenh kêt. Be, mŷj kadjy ne ba me amã Djuão jarê? Bir, me aje amijã Djuão kabêñ markumrêx nhym Metîndjwŷnh kute me ajaxwebê me apytârmã ne ba me amã arê. ³⁵Djuão ne kute mrâmri ne ngônhpôk nhirâ pyràk ne ar ba. Nãm me amã kabêñ mex jarênh ba. Ga me ren tu amim kabêñ markumrêx ne ren amijo aba mex rã'â. Nhym be, kati. Djuão kute me amã arênh bakam ga me aje mar 'ikrân ne akînh 'ikrân ne.

³⁶Be, Ibâmdjwŷ ne kute imã,

“Ije amã adjâpênh djà jarênhja dja ga inomã amê”, anhýr ne kute prîne imã 'ã karô ba arŷm kôt idjâpênh iba. Ba mŷjja pumûnh kêt nhipêxo iba ga me arŷm omû. Idjâpênh ja kute iraxo amirito Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjâpênh pumûnhkam ren arŷm mrâmri iraxmã akatorkumrêx. Ibãm kute ijanorkôt ne ga me ren imã akatorkumrêx.

³⁷Ibām ta kute ijanor ne arȳm ijā ajarē. Djām me aje ökre mar ne ī pumūnh got? Arkati. ³⁸Ga me ren aje amim Ibām kabēn mar prām ne ren tu amim imarkumrēx. Nhym be, kati. Ibām kute ijanor djyw̄nh ta ne arȳm mā amā ijā ajarē ga me aje amim kabēn 'amȳnh kêt ne mar prām kêt. ³⁹Goja prīne Metīndjw̄y়nh kabēn'ā pi'lōk no'lōk pumū. Me ga ne ga me 'ā amim, "Dja ba arēnho iban Metīndjw̄y়nhköt itīn ne ar iba rālā: rālā ne", anhȳro aba. Me aje amim anhȳrkam goja prīne amim omūn ama. Pi'lōk tāmkam ne Metīndjw̄y়nh ba ijā ajarē. ⁴⁰Nām te pi'lōkkam ijā ajarē ga me ikôt abikamēnh kêt. Ga me ren Metīndjw̄y়nhköt atīn kadjy ren ikôt ajkamē. Nhym be, kati. Me aje ikôt abikamēnh prām kētkumrēx.

⁴¹Djām me aje imā, "Araxkumrēx", anhȳrmā? Djām irax ja ne ba abej? Kati. ⁴²Be, mȳkam? Bir, me amā kàjkwakam Metīndjw̄y়nh jabê kētkam ije irax ja jabej kêt. Arȳm ije me amar. ⁴³Ibām kukwakam ba tēn me awȳr bôx ga me aje amim imar kêt. Me'ō kàtām ta dja tēn me awȳr bôx ne ta amiraxo àmra ar ba ga me arȳm tu amim markumrēx.

⁴⁴Be, me ga ne ga me amirax jabej mā amim, "Ba gêt ba amibēn gê me imā irax jarē", anhȳro aba. Ne kam aje amim, "Ba Metīndjw̄y়nhmābit amijarē gê ta ijo rax", anhȳr kētkumrēx. Aje amim, "Ba gêt irax. Ba gêt irax", anhȳro abakam aje amim Metīndjw̄y়nh mar prām kētkumrēx.

⁴⁵Djām ba dja ba Ibāmmā me ajaxwe jarē? Kati. Ga me akukāmāre Môjdjê kanàrràm ar amijo aba. Ta ne arȳm Metīndjw̄y়nhmā me ajaxwe jarēnho dja. ⁴⁶Djām mrāmri ne ga me aje tu amim akukāmāre Môjdjê kabēn markumrēx? Kati. Ga me ren tu amim Môjdjê kabēn markumrēx ne ren badjw̄y tu amim imarkumrēx. Ta ne ikukām ijā ajarēn ijā pi'lōk no'lōk. Kam ga me ren amim kabēn jarēn ren tu amim imarkumrēx.

⁴⁷Nhym be, kati. Me aje amim Môjdjê kabēn mar kêt ne aje kôt amim badjw̄y ikabēn mar kêt. Nām ā Jeju pi'lōk ràràrkam kute me'ō punuo mexkam mebê idjaer rūnhmā ane.

Kute djw̄yo mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

6 ¹Nām memā anen kam arȳm amū tē. Tē:n kam arȳm imôtibê Garrêja nhikjêmā rē. Imôti nhidji 'ödjw̄ybê Xiberij. ²Nhym kam me kräpti kôt mō. Öbê Jeju kute mȳjja pumūnh kêt kw̄y nhipêx nhym me kute omūnhkam ne me kôt mō. Nām me punu kräptio mex nhym me omūn arȳm kôt mō. ³Kôt mō nhym Jejumē kôt ba djyw̄nh ar me kukām mō. Mō:n krânh'ā wabi. Àbir tē:n arȳm kam nhŷ. ⁴Be, arȳm ne Djeruxarékam mebê idjaer kute aben pydji djà nhō akatija bôx 'yr. Me kute Metīndjw̄y়nh me kukāmāre nhirôbê mrânhja mar kadjy ne arȳm ö akati 'yr.

⁵Ar krânh'ā nhŷ nhym kam Jeju amipânh rît. Nhym nînh me kräpti: kôt mō nhym me omū. Ne kam Piripimā kum,

—Jâm dja gwaj tēn me kadjy djyw̄y kw̄y by? ane. ⁶Be, djām kute amikukām amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prīne amikukām

amimar. Be, mýkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrämri amim tu markumrëx jabej ne kukij. ⁷Näm kukij nhym Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhö pi'ök kaprï'ä akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ök kaprï jao ren me kadji djwÿ by nhym ren me kräpti abenmä kokjêr kryre nhym ren me kräpti:ä djwÿ kêt, ane.

⁸Nhym Jejukôt ba djwÿnh 'odjwÿja nhidjibê Ängre. Ximão Pedrumê ar axikôt apôx. Ängreja kum,

⁹—Ota jakam me'õ bôktire nhô djwÿmê teppräremê. Xewadao djwÿ nhipêx amänkrut ne amänkrut ne ikjékêt. Ne teppräre amänkrut. Nhym be, me kräpti:. Mýj dja gwaj djwÿ ngrirejao me on? ane.

¹⁰Nhym Jeju arkum,

—Ar memä arẽ gê me nhÿ, ane. Be, bôre ne pyka wâkam kumex ne. Jeju arkum ane nhym ar arÿm memä arẽ. Nhym me arÿm börekam nhÿ. Me kräpti: kubê 5.000 ne me nhÿ. ¹¹Nhym kam Jeju arÿm djwÿ jamÿ. Ne kam arÿm o Metindjwÿnhmä amikinh jarë. O kum amikinh jarën arÿm kôt ba djwÿnhmä kungä. Nhym ar me kräptimä kungä. Näm ä teppräredjwÿo ane.

¹²Nhym me ô kwÿ krë:n arÿm ajne. Nhym Jeju kôt ba djwÿnhmä kum,

—Dja gar djwÿ janhy karwà. O bikénh kêt kadji, ane. ¹³Nhym kam ar karwàn kaxnokai pÿnh djari kam kungij. Nhym kam kaxnokaibê 12 ipu. Be, xewadao djwÿ amänkrut ne amänkrut ne ikjékêt janhy 'ä kâtam ne ja.

¹⁴Nhym me arÿm kute mÿjja pumûnh kêtja pumûnhkam abenmä kum,

—Be, Metindjwÿnh kukwakam kabën jarênh djwÿnh ja ne me amrêbê arẽ. Me memä kum, “Dja pykamä bôx”, anhÿro ba. Be, kôt ne Jeju arÿm jakam bôxkumrëx, ane.

¹⁵Nhym Jeju arÿm me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhym ren me tu ijo tÿm ne ijã bënjadjwÿr rax më. Djäm on pykakam memä inhÿr prâm got? ane. Ne kam arÿm mebê tën amü kränh'ä wabin ate ar ba.

¹⁶Nhym kam arÿm para. Nhym kôt ba djwÿnh tën arÿm imôti'yr ruw.

¹⁷Ne kam arÿm kà'ökam wadjàn nox ne. Amü akàx nhikjêmä krîraxbê Kapana'yr mörmä ar arÿm nox ne. 'Yr mõ: nhym ar'ä arÿm akamât ne. Nhym krazje Jeju ar'yr bôx kêt rä'lã.

¹⁸Ar mõ: nhym arÿm kôk 'itÿx wabê nhym kam ngô amijapïn tÿx ne. ¹⁹Nhym ar ngô rënho mõn arÿm ajbubê tÿm ne. Ar mõr'ä arÿm kirometubê 5 apêx. Nhym Jeju nînh arkôt tu ngô'ä tê nhym ar omü.

Nhym arÿm aro räm ne ja nhym ar arÿm tîn prâm ne. ²⁰Nhym arkum,

—Ar atîn prâm kêt. Ba ne ba ar akôt tê, ane. ²¹Nhym ar kabën man arÿm kinh ne. Ne kum,

—Amrë ar ikôt kàmä wadjà, ane. Nhym arÿm wadjàn nhÿ. Nhym ÿrmë ro'ä ar arÿm akàx nhikjê'yr bôx. Kapanakam ar bôx.

²²Jeju ar akàx nhikjêkam bôx nhym ar'ã akati. Nhym kam amû akàx nhikjêbê me te ar õ kà jabej. Me kräpti kute amûja'ã djwì krënja ne te ar õ kà jabej ne abenmã kum,

—Be, amûja'ã kà pydjibit nõ nhym ar o mõ. Kôt ba djwìnhbit mä o mõ nhym Jeju arköt kàkam ër kêt. Näm me kräpti te ar õ kà jabejn kam ã abenmã ane.

²³⁻²⁴Ne kam me kute Jeju ar omûnh kêtakam ar'ìr mõ. Me kà kwìkam wadjàn akàx nhikjêmä Kapana'ìr nox ne mõ. Be, nhÿnh kà ja'òkam ne me mõ? Bir, krîraxbê Xiberijkam kà 'òkam ne me mõ. Xiberijkam kà kwì ar'ìm me ku'ê djâ'anh mõ. Bënjadjwìr djwình kute Metïndjwìnhmä amikînh jarënh nhym me kute djwì krën djâ'anh ne ar'ìm kà mõ. Kà kwì jamä ne me wadjàn amû kôt mõ. Me kute Jeju jabej kadji ne me Kapana'ìr mõ.

Kute amijä djwì jakren 'ã ujarënh.

²⁵'Ùr mõ:n kam imôti nhikjêmä bôx. Bôx ne abej ne ar'ìm kum kato. Jejumä katon ar'ìm kum,

—Ujarënh djwình, tô nhÿnh ne myt nhÿ ga jakam bôx? ane.

²⁶Nhym memä kum,

—Be, mÿkam ne ga me ijabej mõ? Djäm amûja'ã ije mÿjja pumûnh kêt kwì nhipêx ga me aje omûnhkam? Djäm ar'ìm me aje kôt iraxmä akatorkam? Djäm me aje ajte irax marmä ne ga me ijabej mõ? Arkati. Be, me ajajnekam. Me aje djwì krën ne me ajajnekam ne ga me ijabej mõ. Mrämri ne ba me amä ja jarënhkumrëx.

²⁷Kwärïk wâñh djwìkôtbit ajamak bën kêt. Täm dja akuno. Nhym be, atemä mÿjja kute djwì pyràk. Jakôt dja ga me ajamak bën. Täm ne mex rä'ã nhym ô'ã me Metïndjwìnhkôt tñ ne ar ba rä'ã: rä'ã ne. Ba ije amijo inhï dja ba me amä kungä ga me atïn ne ar aba rä'ã: rä'ã ne. Bir, Ibäm kute imä 'ã karõ. Kabenköt dja ba me amä kungä. Kàjkwakam Ibäm, Metïndjwình ta ne mrämri kute 'ã imä karõ mämdji, ane.

²⁸Nhym me kum,

—Be, mÿj dja ba me Metïndjwìnhmä idjapênh o nhym ar'ìm kum me ikînh? ane.

²⁹Nhym,

—Metïndjwình ne ijano ba të. Kôt dja ga tu amim imarkumrëx. Kum adjapênh ne ja. Dja ga me ã ane nhym ar'ìm kum me akînh, ane.

³⁰Nhym me kum,

—Goja mÿjja pumûnh kêt'õ nhipêx ba me omû. Ba me ije araxmä ikator kadji omûn kam goja tu amim amarkumrëx. ³¹Be, me bakukämäre ne me kapôt kukritkam djwìbê mÿj ne ja krë. Me bakukämäre ne me 'ã pi'ôk no'ôk ne kamä memä kum,

“Me kute krën kadji ne memä kàjkwa kurûm djwì ngä”, ane.
Goja kudjwa ã me imä o ane ba me omû, ane.

³²⁻³³Nhym amijä djwìkumrëx jakren memä kum,

—Be, Môjdjê kute me akukämäremä kàjkwa kurüm djwù nhör kêt.
Nhym be, Ibäm kute me amä kàjkwa kurüm atemä djwùkumrëx nhör.
Me'õ ne arým kàjkwa kurüm ruw ne kute me kunimä tĩn jangjênh. Kute
memä tĩn jangjênh nhym me tĩn ne ar ba rã'â: rã'â ne. 'Ã ne ije me amä,

—Metindjwùnh kute me amä atemä djwùkumrëx nhör, anhýr. Mrämri
ne ba me amä ja jaréhkumrëx. Näm Jeju ã memä ane.

³⁴Nhym me kum,

—Bénjadjwùr djwùnh, goja mä me imä djwù ja nhôro nhý, ane.

³⁵Nhym Jeju memä kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemä djwù pyràk. Ba ne ba ije memä tĩn
jangjênh nhym me tĩn ne ar ba rã'â: rã'â ne. Dja me mä ikôt ajkamën arým
kïnhkumrëx rã'â kute mrämri ne me arým kum präm këtkam kïnh pyràk. Dja
me tu amim imarkumrëx ne arým kïnhkumrëx rã'â kute mrämri ne me arým
kum kôr këtkam kïnh pyràk. ³⁶Be, djäm me aje tu amim imarkumrëx got?
Kati. Ba ne ba arým me amä, “Nä gäm me te ipumün amim imar kêt”, ane.

³⁷Be, Ibäm kute ikadju memä amak bônhja kuní dja me tu amim
imarkumrëx ne arým mä ikôt ajkamë. Ba kam me'lô kanga këtkumrëx.

³⁸Mýkam dja ba me'lô kanga këtkumrëx? Bir, Ibäm kute me'â imä karö kôt dja
ba me'õ kanga kêt. Be, djäm ba ije amijä amim karö kôt ne ba kàjkwa kurüm
ruw ne ar iba? Kati. Ibäm kute ijanor djwùnh kabën kôt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹Ibäm kute ijanor djwùnh ta ne ijä amim karön amim, “Be, ije kadju memä
amak bônhja dja ikra mä meo ban 'oo biknor kêt nhym me akubyn tĩn ne.
Pykakam me kuní kute aminhinomä amimën dhà nhô akatikam dja ikra
akubyn õ me jao tĩn”, ane. ⁴⁰Ibäm kute ijanor djwùnh ajte ijä amim karön
amim, “Me kute ikra pumünh ne tu amim markumrëxja dja me kuní ikôt tĩn ne
ar ba rã'â: rã'â ne”, ane. Ibäm kute ijä amim karö ne ja. Pykakam me kuní kute
aminhinomä amimën dhà nhô akatikam dja ba akubyn inhô me jao tĩn, ane.

⁴¹Nhym kam mebê idjaer rûnh arým kàxä kabën kumex ne arë. Kute
memä, “Ba ibê kàjkwa kurüm djwù”, anhýrkam ne me kabën kumex jarë.

⁴²Ne abenmä kum,

—Be, djäm kubê Metindjwùnh Kra got? Kati. Jôdje ne kudji. Idjibê ne
Jeju. Ba me ije nämë bäm pumünh tûm. Nhym amijo 'êx ne gwaj bamä,

—Kàjkwa kurüm ne ba ruw, anhýro ba. Kati: Näm 'êx. Näm me ã abenmä ane.

⁴³Nhym Jeju me kabën man memä kum,

—Kwärík wânh ikàxä akabën kumex ne arënh kêt. ⁴⁴Be, djäm me ga dja ga
me ikôt ajkamë? Kati. Ibäm kute ijanor djwùnh kute memä amak bônhkambit
ne me mä ikôt ajkamë. Mä ikôt ajkamë ba arým akubyn meo tĩn. Pykakam me
kuní kute aminhinomä amimën dhà nhô akatikam dja ba akubyn meo tĩn.

⁴⁵Amrébê: ne me bakukämäre Metindjwùnh kukwakam kabën jarë
memä kum,

“Metindjwùnh ta dja memä amikabën jarë nhym me arým kabën
markumrëx”, ane.

Be, me bakukāmāre kute memā anhŷr ne 'ā pi'ôk no'ôk kôt mŷj xê dja mā ikôt ajkamē? Bir, Ibām kute memā kabēn jarēnh nhym me arȳm kute kabēn markumrēx. Me kute mŷjja'ā kute kabēn jarēnhja markumrēx. Me ja dja me mā ikôt amijo bikamēnhkumrēx. Nâm â Jeju memā ane.

⁴⁶Ne kam ajte memā kum,

—Be, djām meõ ne arȳm Ibām pumū got? Kati. Bajbit ne ba arȳm kàjkwakam Metindjwŷn pumūn arȳm kurûm tēn bôx. Bajbit ne ba arȳm Ibām pumū.

⁴⁷Me kute tu amim imarkumrēx arȳm Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'â râ'â ne. Mrämri ne ba me amâ ja jarēnhkumrēx. ⁴⁸Ba ne ba ije atemâ djwŷ pyràk. Ba ne ba memâ tîn jangij nhym me Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'â râ'â ne.

⁴⁹Be, me bakukāmāre ne me kapôt kukritkam djwŷbê mŷj ne ja ku nhym mebêngêt tûmrâm me kupa. ⁵⁰Ije me amâ atemâ djwŷ jarênhja ne kubê kàjkwa kurûm djwŷ. Dja me kukun tyk kêt. ⁵¹Ba ne ba ije atemâ djwŷ pyràk. Ba ne ba memâ tîn jangij. Dja me djwŷ ja krën Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Djwŷ ije memâ õrja ne kubê inhî. Me kuni tîn kadjy dja ba memâ kungâ, ane.

⁵²Nhym kam mebê idjaer rûnh arȳm kabêno aben japan abenmâ kum,

—Je tô, mŷj dja memâ aminhî nhôr on nhym me ajmâ krënja on? ane.

⁵³Be, djām mrämri ne me kute ikumrêx krënâm? Kati. Atemâ. Be, mrämri me kute tu amim Jeju markumrêxo bamâ. 'Â ne Jeju me kute ī krën jakren 'â me kute kamrôo kôm jakre. 'Â ne memâ kum,

—Be, ba ije amijo inhî dja ga me inhî krën kêt ne ikamrôo akôm kêt ne kam atînkumrêx prâm kêt. Mrämri ne ba me amâ ja jarênhkumrêx. ⁵⁴Me kute inhî krën ne ikamrôo kôm ne me mrämri Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Pykakam me kuni kute aminhinomâ amimênh djà nhô akatikam dja ba akubyn meo tîn. ⁵⁵Mrämri ne inhîbê djwŷ ne ikamrôbê me kôm djà. ⁵⁶Me kute inhî kur ne ikamrôo kômja, me jamê ne ba me ije aben mar tŷx ne ije aben jamŷnh tŷx ne abenâ idjukanga kêt ne ar abeno iba. ⁵⁷Mrämri Ibām tînkumrêx ne ijano ba tê. Kam ne ba Ibām tîn o itînkumrêx. Nhym me kute inhî kurdjwŷ dja me ba itîn jao tînkumrêx.

⁵⁸Ije amâ atemâ djwŷ jarênh ja ne kàjkwa kurûm ruw. Djâm kute djwŷbê mŷj ne ja pyràk? Kati. Nâm me te mŷj ne ja ku nhym mebêngêt arȳm me kupa. Nhym be, ate dja me atemâ djwŷ ja kun arȳm Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Nâm â Jeju memâ ane.

⁵⁹Mebê idjaer bikprönh djâkam ne Jeju memâ ja jarê. Kapanakam me bikprönh djâkam. ⁶⁰Kute memâ aminhî'â djwŷ jarênh ne memâ 'â ujarênhkam ne me kôt baja krâptî arȳm amim,

—Je, djâm me ije kabêن wâ mar got? ane.

Me krâptî kute Jeju kanga.

⁶¹Nhym Jeju ta arȳm me kuman memâ kum,

—Ba arȳm me amâ atemâ djwŷ jarê ga me aje amim imar kêt ne arȳm apijâm ne. ⁶²Dja ba ī ikrî djà tûmmâ wabi ga me idjâbirkôt ipumû. Mŷj dja

ga me arȳm kam nē? ⁶³Be, atemā kàjkwakam ikabēn kukràdjà ne ba me amā arē. Metīndjwýnh Karō kute meo bakambit ne me kute ikabēn mar. Me ga ne ga me aje amidjwýnho kính prãm. Kam me aje imar kêtakumrêx. Nã bãm me amā ikabēn jarē, me amā Metīndjwýnh Karō jarē. Tãm ne kute meo ban memã tûn jangij nhym me Metīndjwýnhkôt tûn ne ar ba rã'lâ: rã'lâ ne.

⁶⁴Be, djäm me akunî ne ga me aje tu amim imarkumrêx? Kati. Me akwý ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nãm Jeju ã memã ane. Be, mŷj ne me mar on kam ã memã ane? Bir, amrêbê mŷjja kunî kêttri ne Jeju kute amikukâm me mar. Apýnh me ï djàri kute amim mar kêtja arȳm kute me mar. Djudadjwý dja ï kurê djwýnhmã Jeju kanga. Nhym arȳm kute adjwýnhdjwý mar. Kukâm kute mar. ⁶⁵Ne kam memã kum,

—Me akwý ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arȳm me amã, “Djäm me ga dja ga me ikôt ajkamẽ? Kati. Ibãm kute memã amak bônhkambit dja me mã ikôt ajkamẽ.” Nãm ã Jeju memã ane.

⁶⁶Nhym kam me kôt baja kräptî arȳm kubê amijo akëx ne ajte kôt ba kêt.

⁶⁷Nhym kam Jeju kute ar anorjabê 12mã kum,

—Djäm ar gadjwý dja gar ikanga? ane. ⁶⁸Nhym ar 'obê Ximão Pedru kum,

—Kati. Bênjadjwýr djwýnh, mŷj me'ököt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabêno meo tûn ne 'â ar imã adjujarênh ar aba. Metîndjwýnhkôt me tûn ne ar ba rã'lâ: rã'lâja'lâ ar imã adjujarênh ar aba. ⁶⁹Ar ba ne bar tu amim amarkumrêx. Mrãmri abê me inhô Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Mrãmri abê Metîndjwýnh Kra. Metîndjwýnh tînkumrêx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrêx.

⁷⁰Nhym Jeju arkum,

—Be, mrãmri ne ba amijo ar apytârkumrêx. Ije ar ajanorbê 12 ne ba amijo ar apytârkumrêx. Be, djäm ar akunî ne gar amex? Kati. Ar ajô apydji ne abê Xatanaj nhô àpênh, ane. ⁷¹Djuda'lâ ne kabêñ. Djuda Ikadji. Ximão 'odjwý kute irja. Dja ï kurê djwýnhmã Jeju kanga. Kute ar anorjabê 12'õ ja dja kanga.

Djeruxarékam me kräptîmã 'ã ujarênh.

7 ¹Jeju memã anen kam arek Garrêjakambit ar ba. Be, mŷkam ne Djudéjakam arek ar ba kêt? Bir, mebê idjaer kute kam bînmã ar abej bakam. ²Nhym kam arȳm Djeruxarékam mebê idjaer kräptî kute aben pydji djà nhô akati 'yr. Me kute aben kajmâlã me bakukâmãre kukrâdjà mar kadjy bô mjýrkam krî djà nhô akati 'yr.

³Nhym kam Jeju kamy ar axikôt apôxja kum,

—E kum, goja amû pykabê Djudêja'yr tê. Dja wâkam akôt me ba djwýnh adjapênh kôt apumû. ⁴Djäm me'õ kute me kunîmã amiraxo amirít prãmkam kute mebê amijo bipdjur prãm got? Aje mrãmri mŷjja pumûnh kêt nhipêx jabej goja pyka kunîkôt me kunîmã amijo amirít, ane. ⁵Be, nãm ar te Jejumê axikôt apôx ne amim mar kêt. Kam ne ar ã kum ane.

⁶Nhym Jeju arȳm arkum,

—Je djām krazje me kute ijo tým djà nhō akati iwýr bôx kêtjakam gar kam imā aré? Kati. Ar gajbit akati kuníkôt ar adjumar mex râlã. ⁷Nhýnh ne pykakam me axwe 'o kum akurêmã? Arkati. Nhym be, ba, me kum ikurêkumrêx. Ije me axwe'ã memã idjujarênh ar ibakam me kum ikurêkumrêx. ⁸Ar gajbit dja gar Djeruxarêkam me kraptí kute aben pydji djà'yr mõ. Inhō akati iwýr bôx kêt râlakam 'yr itêm prâm kêt. ⁹Näm arkum anen arek Garrêjakam ar ba.

¹⁰Nhym kam kamy ar arým tê. Nhym ar ba:n kam amipdjun arým me kute aben pydji djà'yr tê. ¹¹Yr tê:n arým 'yr bôx. ¹¹Nhym arým 'ã me kute aben pydji djà nhō akati bôx nhym mebê idjaer rûnh arým abej ne memã kum, “Nhýnh ne Jeju dja”? ane. Nhym me “Kon”, ane.

¹²Nhym me me kàxã abenmã Jeju jarênh kumex. Me kwý ne me abenmã kum, “Kati. Jeju mexkumrêx”, ane.

Nhym me kwý arík abenmã kum,

—Kati. Näm Jeju amijo 'êx ne me noo biknoro ba, ane. ¹³Nhym be, näm me me ipôkri memã Jeju'ã ujarênho amirít kêt ne. Mebê idjaer rûnh pymaje ne me me ipôkri 'ã ujarênho amirít kêt ne.

¹⁴Nhym kam arým me kute aben pydji djà nhō akati nhôkre djà kôt Jeju arým Metîndjwýnh nhō kikreti'yr têñ wadjân kam arým memã kukràdjà jarênho dja. ¹⁵Nhym kam mebê idjaer rûnh te kute Jeju marmã kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je tô djām tâmwâ kute mekôt pi'ôk jarênh tûm got ã me kukràdjà jarênh mexo ane?

¹⁶Nhym Jeju memã kum,

—Djâm ba ikukràdjà ne ba me amã arênhno iba? Kati. Kute ijanor djwýnh kukràdjà ne ba me amã arênhno iba. ¹⁷Gêdja ga me ajõ ga aje kukràdjà kôt amijo aba prâm jabej arým ama. Me'õ kute ikukràdjà jarênhmo kraz djwýnhja dja ga me ama. Djâm ba ne ba ije me amã ikukràdjà jarênhmo kraz djwýnh? Kati. Kàjkwakam Metîndjwýnh ne kute arênhmo kraz ba kam kôt me amã aré. Ja dja ga me ama. Me aje kukràdjà kôt amijo aba prâm jabej ama. ¹⁸Ne ga ren me ajõ ga amirax jabej ne ren 'ã memã amijarêñ memã amijo adjâmra ar aba. Nhym be, kati. Kute ijanor djwýnh ne ba ije rax jarênh. Ije ajbit rax jarênh ne kam katât ije ikabẽn jarênhkumrêx ne ijêxnhî kêtatkumrêx.

¹⁹Me bakukâmãre Môjdjê kute me amã Metîndjwýnh kukràdjà jarênhja djâ ne ga me kôt ar amijo aba? Kati. Ga me ajõ aje kukràdjà kôt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibñnmã ijabej ar aba. Mýkam? ane.

²⁰Nhym me kum,

—Je tô nhýnh me'õja ne kute abiñmã ajabej ar ba? Be, me karõ punu'õ ne ajo ba, ane.

²¹Nhym Jeju arým memã kum,

—Be, ba amrébê me'õ punu pydjiô mex ga me te aje mýjja marmã ikam ano tyn akumex. ²²⁻²³Nâ bãm pi'ôk rârârkam me'õo mex ga me arík ijã abenmã kum,

—Pi'ôk ràràrkam ne apê. Axwekumrêx, anhýro aban arÿm ikam angryk ne. Djäm bajbit ne ba kam idjapênh iba ga me bajbit imã ijaxwe jarë? Kati. Me gadjwÿ ne ga me pi'ôk ràràrkam adjapênh aba. Môdjê ne me amã me my nhinhu kà rênhanjarë. Djäm ta ne kumrêx arë? Kati. Me bakukâmâre Abraão ar kumrêx ne ar arë. Ga me kam aje katât Môdjê kukràdjà kôt amijo aba kadjy pi'ôk ràràrkam adjapênh ne me my kà rênho aba. Mýkam ne ga me bajbit imã ijaxwe jarë? Ije kam príne me'õ punuo mexkam imã ijaxwe jarë. Ga me ren imã ijaxwe jarênh kêt. ²⁴Kwârik wânh ga me arïk me axwe kêt'ã axwe janhôr kêt. Dja ga me mrämri me axwekumrêxkôt memã ajapôxkumrêx ne kam arÿm katât memã axwe jarênhkumrêx. Näm ã Jeju memã ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵Nhym kam Djeruxarêkam me ar ba tûm kwÿ Jeju jabej aben kukij ne abenmã kum,

—Je, djäm mrämri me kute tâmwã bînmã ar abej ba? ²⁶Nhym kam kum me uma kêt ne memã kabën ne. Nhym me arÿm kutâ kute kum mÿjja'õ jarênh präm kêtumrêx. Bäräm me rûnh arÿm kute tâmwâ'ã amim, “Jejubê ne me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu”, anhýrkam ne me anhikrênen kabën maro dja. ²⁷Tô nhýnh? Be, kati. Djäm me kute kraxkôt Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkôt mar kêtumrêx. Nhym be, bâm kute Jeju djir ne gu me baje arÿm omûnh. Kôt ne gu me arÿm Jeju 'éxnhímã bakato. Näm me kwÿ ã Jeju'ã abenmã ane.

²⁸Nhym kam Jeju kute Metîndjwÿnh nhô kikretikam memã kukràdjà jarênh âmkam kâj bê memã kum,

—Be, mrämri ne ga me aje imar. Nhýnhja kurûm ne ba itêm ne ibôx ja ne ga me arÿm aje mar. Djäm ba ne ba amikabën kôt amrë tê? Kati. Me'õ kute ijanor djwÿnh ne mrämri. Tâmwã ne ga me aje mar kêt. ²⁹Nhym be, ba ne ba ije omûnh tûm. Täm ne ijano ba amrë kurûm têñ bôx, ane.

³⁰Nhym kam me bit kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã. Ne te: o ane. Me kute o tÿml'â myt bôx kêt râ'âkam ne me te: o ane. ³¹Nhym me kwÿ kräptî arÿm tu amim markumrêx ne abenmã kum,

—Me baje raxmã bakator kadjy ne Jeju arÿm mÿjja pumûnh kêt kräptî nhipêx ne. Me punu kräptio mex. Djäm me'õdjwÿ bôx ne kute àpênh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrämri tâmwâbê ne me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

³²Me rûnh kàxã ne me ã abenmã anhýro ku'ê nhym mebê pardjêumê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr arÿm me kuma. Me kuman arÿm Jeju'yr me krâkamngônh kwÿ jano. Me kute pa 'amÿnhmã ne me me ano.

³³Nhym kam Jeju arÿm memã kum,

—Be, me aro'lâ ar iba ne arÿm 'ã akati ngrêre. Dja ba kam arÿm kute ijanor djwÿnh'yr tê. ³⁴Ga me kam arÿm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrí djà'yr te abôx prämje, ane.

³⁵Nhym mebê idjaer rūnh abenmā kum,

—Je tō, jām dja tē gu me kum bakator kêt. Djām apýnh me bajtem ba djàkam me bimành tūm'yr ne tēmmā? Djām kam kute me bajtemmā kukràdjà jarénhmā? ³⁶Kute me bamā, “Dja ba tē ga me arȳm te ijabej. Te ijabej ne imā akator kêt. Ne kam ikrī djà'yr te abôx prāmje”, anhŷr. Mŷj gêdja kam nē? ane.

³⁷Nhym kam me kute amikukràdjà kôt amijo mōr ne kute 'ā aminhinomā amiměnh nhō akati arȳm bôx. Akati raxja bôx. Me kukämäre kukràdjà kôt me kute bô mjýrkam krí'ā aminhinomā amiměnh kadjy akati ne arȳm bôx. Nhym Jeju arȳm kàjmā djan memā kum,

—Me ajō ar amā kôr jabej amré iwŷr tēn ikō. ³⁸Me kute tu amim imarkumrêxja gêdja ī me kadjwŷnhbê ngô kute meo tînja mā mekam apôx. Me bakukämäre kute pi'lôkkam memā arênh kôt ne ba ar amā arē.

³⁹Nâm Jeju Metîndjwŷnh Karō'ā ã memā ane. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwŷnh Karō arȳm me'yr bôx ne meo ba. Djām arȳm ne meo ba? Kati. Metîndjwŷnh kute memā Karō janor djwŷnhrâm ne Jeju memā ane. Dja Metîndjwŷnh amiwŷr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arȳm memā Karō jano nhym bôx ne meo ba.

⁴⁰Jeju memā ane nhym me krâpti kute kabënja markam 'ā abenmā kum,

—Be, mrämri ne tâmwâbê Metîndjwŷnh kukwakam kabēn jarênh djwŷnh. Me bakukämäre ne me amrêbê: arē, ane.

⁴¹Nhym me kwŷ Jeju'ā abenmā kum,

—Be, tâmwâ ne mrämri kubê Kritukumrêx. Mrämri kubê me banhō Bênjadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

Nhym me kwŷ arîk 'ā abenmā kum,

—Be kati. Jejubê ne Bênjadjwŷrbê kumkatibê Kritu kêt. Abatanh djà ne pykabê Garrêja. ⁴²Nhym be, me banhō Bênjadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrêx kríbê Berêkam abatanh. Kubê ne me bakukämäre Dawi tâmdjwŷ. Bênjadjwŷr rax Dawi jabatanh djàkam ne Kritu abatanh djà. Amrêbê: ne me bakukämäre pi'lôkkam arē. Nhym be, kati. Djām Jejubê Bênjadjwŷrbê kumkatibê Kritu got? Jeju ate Garrêjakam abatanh, ane. ⁴³Me kute ã abenmā anhŷrkam me kute Jeju'ā axikôt kabēn jadjwŷr kêt. ⁴⁴Nhym me ja kwŷ bit kute o tým ne pa 'amýnhmā. Ne kam te: kute o anhŷrmâ.

⁴⁵Nhym kam me krâkamngônh kikreti nêje ku'êja me rûnh'yr akêx ne me'yr bôx. Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhō bênjadjwŷrmê mebê pardjêu'yr bôx. Nhym kam me rûnh me krâkamngônhmā kum,

—Je tō mŷkam ne ga me Jejuo abôx kêt? ane.

⁴⁶Nhym me krâkamngônh memā kum,

—Djām mel'ô pykakam kabēn mexo kute tâmwâ pyrâk? Kati. Nâm prîne kabēn mexo kute katât me kunî jakrenh. Ba me kam te ije o itým ne pa 'amýnhmā, ane.

⁴⁷Nhym mebê pardjêu memā kum,

—Je tō djām arȳm ne me gadjwŷ me anoo akno? ⁴⁸Ê, ba me amā arē. Djām me irax'ô, nàr me ibê pardjêu'ô ije amim tâmwâ mar got? Kati.

49 Be, djām me kàtämwā kute Môjdjê kukràdjà mar got? Me kute me bakukämäre kukràdjà mar këtkam dja Metïndjwýnh arým me kanga, ane.

50 Nhym Nikodemu. Täm ne akamàtkam Jeju'yr tē. Kubê ne mebê pardjêu'õ. Näm arým memã kum,

51 —Je gêdjá gwãm kraxje me baje axwe jabej me kukjêr këtkam memã axwe jaré? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijaréh këtkam gu me arým 'ã axwe nhôro nhý, me bakukràdjà kupa'ã ne gu me 'ã nhôro nhý, ane.

52 Nhym me arík kum,

—Djām gadjwý pykabê Garrêjakam ajabatanh djà ne ga néje akabeno dja? Be, pi'ôkkam ne Metïndjwýnh kukwakam kabén jaréh djwýnh'õ Garrêjakam abatanh këtkumrêx. Dja ga amim pi'ôk jaréh arým kôt ikabénkumrêxmâ akato. Jejubê Bënjadjwýrbê kumkati kêt. Täm dja ga pi'ôk jaréh ama, ane.

53 Nhym kam me kuní ajmân aminhûrkwâmã apêx.

Me'õ nire kute me'õbê mjêno àkînh.

8 1Jeju arým kränhbê Oriwêre 'yr tē. Tê:n arým 'yr bôx nhym 'ã akamàt nhym nõ. Nõ: nhym arým õkrén'ãnh kà. 2Nhym kam Metïndjwýnh nhô kikreti'yr tê:n kam bôx. Nhym kam me kuní ajte 'yr bôx nhym arým nhý. Nhýn arým memã kukràdjà jaréhho nhý. 3Nhym kam me arým Jeju'yr me 'õ nireo bôx ne me ipôkri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'õbê mjêno akín ar ro'ã nõ. Nhym me arým omûn o tým ne pa 'amýn Jeju'yr o bôx. 4Ne kum,

—É, ujaréh djwýnh. Be, me'õ nire ja arým mjên ne arým me'õ myo akín ar ro'ã nõ. Ba me ar nörkôt ar omûn aro tým ne arým awýr o bôx.

5Be, me ja jaxwe pânh ne Môjdjê arým memã arê. Kute me bakukràdjà jaréh kam Môjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pânh kêno titik ne abî gê ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pânh'õ jaré bar kuma. Mýj gêdja bar on? Näm me ã Jejumâ ane.

6Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjà kupa'ã mýjja jaréh jabej nhym me arým kôt kum axwe jaré. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhym Jeju ate idjao nhýn arek ikrao pyka no'ôko nhý. 7Nhym me mã kum tâmja jaré nhym arek pyka no'ôko nhý. Nhym kam kâjmâ djan memã kum,

—Goja me ajô apydji ajaxwe këtkumrêx jabej ga akumrêx kën'õ byn o titik ne abî, ane. 8Näm anen ajte nhý, pyka no'ôko nhý.

9Nhym me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijàm ne mã apôxo dja. Me abatanhja kumrêx ne me kato. Nhym mekôt me abatanh nydjwý apôxo dja. Nhym ajbir abatanh nyre meo ino ren kato. Arým ne me kuní apêx. Nhym kam Jeju arým ate nhý nhym niredjwý arým ate dja. 10Nhym kâjmâ djan nire ate ãmkôt omûn kum,

—Me'õ nire, nhýnh ne me kute amã ajaxwe jaréhja ku'ê? Djâm me'õ kute ajaxwe pânh kêno atitik prâm këtkumrêx? ane. 11Nhym kum,

—Ã bënjadjwýr. Me'õ kute pânh ititik prâm kêt, ane.

Nhym kum,

—Badjwŷ. Ajaxwe pānh ije kēno atitik prām kêt. Aj mā. Kwārīk wānh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katât memã amijarênh.
Dju r 1.4; Rô 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

¹²Nhym kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apÿnh me ba djà kuníkôt me axwe kuní katât kute amijo ba kadjy ne ije mrämri ne memã pry kurwŷ djà pyràk. Ga, me kurwŷ djà kute akamàtkam memã pry kurwŷ nhym me kute akamàtkam mÿjja kuní pumûnh ne katât baja pumû. Badjwŷ dja me tu amim imarkumrêx ne arÿm katât amijo ba. Ga, akamât kô tykkam me kute mÿjja pumûnh kêt ne ba punuja pumû. Me axwedjwŷ ne me kute mÿjja mar kêt ne amijo ba punu. Djâm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrämri ne memã pry kurwŷ djà pyràk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arÿm katât amijo ban kam arÿm ikôt tûn ne ar ba râlâ: râlâ ne, ane.

¹³Nhym mebê pardjéu kum,

—Je, djâ nâm me'õ akôt kabën dji? Kati. Ga apydji aje memã amijarênho aba nhym me'õ kute akôt kabën djir kêt. Ba me kam arÿm amã akabën kajgo jarë. Akabën kajgo nhym me kute amar kêt, ane.

¹⁴Nhym memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarênhkam ije memã amijarênh kajgo kêt. Kàjkwakam Metîndjwŷnh ne ijano ba amrê kabën kôt tê. Be, 'yr dja ba akubyn tê. Ja ne ije markumrêx. Kam ikabën kajgo kêt. Nhym be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhýnhja kurûm ne ba itêmja ne ga me aje mar kêt. Nhí'âm itêmđjwŷ ga me aje mar kêt.

¹⁵Me ga ne ga me aje amidjwŷnho kînh prâm ne aje memã axwe jarênho aba. Djâm ba ne ba ije amidjwŷnho kînh prâm ne memã axwe jarênh got? Kati. ¹⁶Godja ba memã axwe jarênh jabej arÿm katât memã arênhkumrêx. Djâm ipydji dja ba arë? Kati. Ibâm kute ijanor djwŷnhmê dja bar axikôt ikabën ne memã axwe jarë. Kam ne ije katât memã axwe jarênhkumrêx.

¹⁷Nhym be, amrêbê: me bakukâmâre kute me akukràdjâ'ã pi'ôk no'ôkdjwŷ. Me akukràdjâja kôt ba ije Ibâmmê axikôt memã amijarênho iba. Me akukràdjâ jakam me'õ ar amânhkrut ne kute me omûnhkôt kute axikôt me arênh nhym me kuní kute mar ne kute memã kum, “Mrämri katât ar kute me arênhkumrêx”, anhýrmâ. Ja ne ga me arÿm aje mar.

¹⁸Be, ja kôt ne ba Ibâmmê ã me amã amijarênho ane. Ba ije me amã amijarênh. Nhym Ibâm kute ijanor djwŷnh ikôt kute me amã ijarênh. Ba Ibâmmê ar ije axikôt me amã amijarênhkam ne ga me ren me akukràdjâ kôt ijâ, “Mrämri ne katât kute memã amijarênhkumrêx”, ane. Ba Ibâmmê ar ije axikôt me amã amijarênhkam dja ga me ar ikabën katâtjamâ akaton ama. Me akukràdjâ'ã pi'ôk no'ôk kôt dja ga me ima, ane.

¹⁹Nâm ã Jeju memã ane nhym me arÿm kum,

—Tô nhýnh ne abâmja? ane.

Nhym memā kum,

—Me aje imar kêt ne aje Ibāmdjwì mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibāmdjwì ma. Nhym be, kati. Aje mar kêt, ane. ²⁰Be, Metīndjwình nhõ kikretikam me kute Metīndjwìnhmā pi'lôk kaprîo atom djàkam ne Jeju ã memā ane. Nhym me'lõ kute o tým ne pa 'amýnh kêtkumrêx. Pa 'amýnh'ã myt bôx kêt râlâkam.

²¹Nhym kam ajte memā kum,

—Dja ba ī mä tê ga me arým te ijabej. Te ijabej ne kam arým ty. Nhym kam Metīndjwình me amā ajaxwe jarênh râlâ. Mûm itêmmâ 'yr ikrâja dja ga me te ikôt 'yr atêm ne 'yr abôx prâmje, ane.

²²Nhym mebê idjaer rûnh abenmâ kum,

—Je tô mýj dja nê? Birâm, dja amibî. Nâm me ã abenmâ ane. Kute memā kum,

—Dja ba ī mä tê ga me arým te ijabej, anhýrkam ne me ã abenmâ ane.

²³Nhym memā kum,

—Be, me ga ne ga me pykakam ajapôx ne ar aba. Nhym be, ba ne ba kÿjrûm kâjkwakam ar iba tûm. Me ga ne ga me aje pykakam mýjjabit mar. Ba ne ba ije kâjkwakam mýjja mar. ²⁴Me aje pykakam mýjjabit markam ne ba me amâ, “Dja ga me ty nhym Metīndjwình amâ ajaxwe jarênh râlâ”, ane. Ne me amâ, “E kum ba. Ba ne ba arým bôx”, ane. Dja ga me kam amim imar kêt râlâ jabej arým ty nhym Metīndjwình me amâ ajaxwe jarênh râlâ, ane.

²⁵Nhym me kum,

—Bir, mýj me ajô ga nã? Gop me imâ amijarênhkumrêx, ba me ama, ane.

Nhym Jeju memā kum,

—Be, amrêbê ne ba me amâ amijarênho iba. Nã bâm me amâ, ²⁶“Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memâ me ajaxwe jarênh ajte me amâ pânh jarê. Be, ijanor djwình kute katât kabën jarênhkôt ne ba me kunîmâ arênho iba.” Nâm bâm ã me amâ ane, ane.

²⁷Kute memâ kum, “Kute ijanor djwình”, anhýrkam me kute mar kêt. Kute memâ Bâm jarênhja me kute mar kêt.

²⁸Nhym kam Jeju memâ kum,

—Ba ije amijo inhí ne ibôxja dja ga me kÿjrûm inhô. Kam dja ga me arým ima. Ba ije amikabênkôt amijo iba kêtkumrêx. Ibâm kute imâ kabën jarênh kôt ne ba memâ arênho iba. Ja dja ga me aje kÿjrûm inhôrkam ama. ²⁹Kute ijanor djwình ne imê amijo kajkep. Djâ nâm imâ kàx ba ate ar iba? Kati. Be, mýkam ne imâ kàx kêt? Bir, ije o kînh kadjy ne ba kum idjâpênh mex râlâ. Kam imâ kàx kêt. Nâm ã Jeju memâ ane. ³⁰Kute memâ ja jarênhkam ne me kumex arým tu amim markumrêx.

Abraão tâmdjwì'â ujarênh.

³¹Nhym kam mebê idjaer kute tu amim markumrêxja Jeju memâ kum,

—Dja ga me mä ikabën kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt ne arým me abê ikôt aba djwìnhkumrêx. ³²Ne kam arým mrâmri ikabênkumrêxmâ akaton ijâ amim, “Be, mrâmri ne kabën katâtumrêx”, anhýro aba. Ne kam ikabën

katàtkumrêxmā akato ba kam arȳm me apytà. Me'ōja kute me apa 'amȳnh ga me kum adjàpênh kajgoo abaja ba kubê me apytà. Ga me kam ikôt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Näm ã Jeju me axwe nhô bẽnjadjwŷr'ã memã ane.

33 Nhym ajte me kwŷ kum,

—Tô nhŷnh ne kam me'ō kute me ipa 'amȳnh ba me kum idjàpênh kajgoo ibaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukâmâre Abraão tàmdjwŷ. Nhym kam me'ō kute me ipa 'amȳnh kêtkumrêx. Mŷkam ne ga,

—Ba me'obê me apytà? ane.

34 Nhym Jeju memã kum,

—Mrâmri me ajaxwe prâmkam ne me ajo ba djwŷnhja arȳm kute me apa 'amȳnh ga me arȳm kum adjàpênh kajgokumrêx. 35 Ba me amã arê ga me ama. Djâm me'ō nhô kikrekam õ àpênh djwŷnh djâm kubê õ àpênhkam kum àpênh rã'lâmã? Kati. Gêdja ï atemã me'omã apê. Nhym be, kam me'ō krakumrêxja dja kam kra rã'lâne. 36 Ba ibê Metîndjwŷnh Kra rã'lâkam ibê me apytar djwŷnh. Me apa 'amȳnh djwŷnhbê me apytar djwŷnh. Dja ba me apa 'amȳnh djwŷnhbê me apytà ga me kam mrâmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

37 We me abê Abraão tàmdjwŷ, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tàmdjwŷ ne me aje ibñmã. Me amã ikabën kînh kêtkumrêxkam ne ga me aje ibñmã. 38 Be, Ibâmmê ro'ã ar ibari ije myjja pumûnh ne mar. Täm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêt kute amã arênh kôt ar amijo aba.

39 Nhym me kum,

—Be, mrâmri me inhingêtbê Abraão okumrêx, ane.

Nhym memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tàmdjwŷkumrêx ne ren Abraão djàpênh kôt adjàpênh ar aba. 40 Nhym be, kati. Ga me jakam aje ibñmã. Kâjkwakam Metîndjwŷnh kute imã kabën katât jarênh kôt ije katât me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibñmã. Djâm ã Abraão meo ane? Kati.

41 Ne ren Abraão bê me anhingêtkumrêx ga ren me adjàpênh mex. Nhym be, kati. Atemã me anhingêt djàpênh kôt ne ga me atemã adjàpênh ar aba.

Nhym me kum,

—Djâm krô'ã me'ō kute akudjwa me ijadjwŷr? Kati. Be, me Ibâm djwŷnh pydji. Kâjkwakam Metîndjwŷnh, ane.

Kute memã Xatanaj tàmdjwŷ jarênh.

42 Nhym Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrâmri kâjkwakam Metîndjwŷho Abâm ne ren amã ijabê. Be, mŷkam? Bir, kâjkwakam Metîndjwŷnh kurûm ne ba t n b x. Be, djâm ba ne ba t ? Kati. T m ne ijano ba amr  t . Kam ga me ren amã ijab . 43 Be, mŷkam ne ga me aje ikab n mar k t? Bir, me ajamakkre k t pr mkam. 44 Be, me anhingêtb  Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêt kum axwe pr m k t ne ga me amã ajaxwe pr m. Kute amikrax totokb  kub  me par djwŷnh. Ta kab n katât k tkam kute Metîndjwŷnh kab n katât 'am nh t x k t ne k t kute amijo ba k t. Ta 'êxnh  k t

memā 'êx ba. Mrāmri 'êxnhīkumrēxkam kubê me 'êxnhī nhingêt. ⁴⁵Kubê me 'êxnhī nhingêt kam ba te me amā katât ikabēn jarēhkumrēx ga me aje amim imar kêt. ⁴⁶Be, mŷj me ajō ga ne ga me aje mrāmri ijaxwe'õmā akatorkumrēx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe'õmā akator prâmj. Ijaxwe'õ kêt kam mŷkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amā katât Metîndjwînh kabēn jarēhkumrēx ga me aje imar kêt. Be, mŷkam? ⁴⁷Bir, ne ga ren me abê Metîndjwînh kra kêt kam ne ga me aje amim kabēn markumrēx. Nhym be, kati. Me abê Metîndjwînh kra kêt kam ne ga me aje amim kabēn mar kêt. Nâm ã mebê idjaer rûnhmâ ane.

Kute mebê idjaer rûnhmâ amijarênh.

⁴⁸Nhym mebê idjaer rûnh arïk kum,

—Be, abê pykabê Xamarijkam me kra'õ ba me arȳm ama. Me karô punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹Nhym Jeju memâ kum,

—Kati. Me karô punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibâm rax jarênh iba. Ga me kam imâ ikajgo jarênh aba. ⁵⁰Be, djâm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemâ 'õ kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar. ⁵¹Mrâmri dja me ikabêñ man kôt ar amijo ban arȳm tykkumrêx'yr bôx prâm kêt. Mrâmri ne ba me amâ ja jarênhkumrêx. Nâm ã Jeju memâ ane.

⁵²Nhym mebê idjaer rûnh kum,

—Tô nhýnh? Be, me bakukâmâre Abraão arȳm ty. Metîndjwînh kukwakam kabêñ jarêñh djwînhdjwîne me arȳm aben kukâm ty. Tô nhýnh dja me akabêñ man kôt ar amijo ban tyk kêt? Akabêñ jakôt ba me arȳm amâ ikaton amarkumrêx. Mrâmri ne me karô punu ajo ba. ⁵³Djâm aje araxo me bakukâmâre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabêñ man kôt ar amijo ban tyk kêt”, anhýr? Abraão arȳm ty. Metîndjwînh kukwakam kabêñ jarêñh djwînh ar arȳm ty. Mŷj me'õ rax ne ga arïk o amiptârn 'ã amimênh dja? ane.

⁵⁴Nhym Jeju memâ kum,

—Ne ba ren arïk amijâ me'õ rax mén ren mrâmri ikajgo. Nhym be, kati. Ibâm ne kute ijâ irax mënhkumrêx. 'Ã ne ga me aje abenmâ, “Me Batîndjwînh”, anhýr kajgoo aban ⁵⁵aje mar kêt kumrêx. Nhym be, bajbit ije markumrêx. Ne ren ijêxnhî ne ren me amâ, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me akudjwa memâ ijêx iba. Nhym be, kati. Mrâmri ije markumrêx ne kabêñ kôt ar amijo iban ijêxnhî kêt. ⁵⁶Be, me anhingêt Abraão arȳm amikukâm iman arȳm ikam kînhkumrêx, ane.

⁵⁷Nhym mebê idjaer rûnh kum,

—Je tô, djâm kraxje ajâ amex kraptibê 50 apêx kêtjakam djâm ga ne ga arȳm me bakukâmâre Abraão pumû got? ane.

⁵⁸Nhym Jeju memâ kum,

—Be, me akukâmâre Abraão amirít kêttri ne ba ar iba tûm, ane.

⁵⁹Nhym me arȳm kén kwî jamŷ, kute o titik ne bîn kadjy. Nhym Jeju arȳm amijo apdjun mä tê. Metîndjwînh nhô kikreti kurûm katon mä tê.

Kute me'õ adjàkamā no rājao mex.

9 ¹Tē: nhym arȳm me'õ no rā nhŷ. Adjàkamā ne me'õ no rā. Nām nhŷ nhym arȳm omū. ²Nhym kôt ba djwŷnhdjwŷ omūn Jeju kukij ne kum,
—Ujarēnh djwŷnh, mÿkam ne me'õja adjàkamā no rā? Djām ta axwe pānh ne adjàkamā no rā? När nāmē bām ar axwe djô'ã ne no rā? Mÿj ne kam kute? ane.

³Nhym arkum,

—Kati. Ta axwe pānh no rā kêt. Ne nāmē bām ar axwe djô'ã no rā kêt.
Be, Metindjwŷnh kute no rākam àpênh nhym me kute kôt raxmā kator kadŷj ne no rā.

⁴Be, jakam imexri idjapênh prâmkumrêx kute mrâmri ne a'uri me àpênh prâm pyràk. Kute ijanor djwŷnh kute idjapênh'ã imã karõ kôt idjapênh prâmkumrêx. Adjým, dja me ī ijo bikênhō tēn ibī ba te idjapênh prâmje. Kute mrâmri ne me akamât kô tykkam te àpênh prâm pyràk. ⁵Pykakam me axwemē ro'ã ar ibari ba ije mrâmri memã pry kurwŷ djà pyràk. Ga, me kute akamâtkañ memã pry kurwŷ nhym me katât baja pumû. Badjwŷ ne ba memã Metindjwŷnh kabën jarë nhym me arȳm kôt katât ar amijo ba. Ne tu amim kabën markumrêx ne arȳm katât ar amijo ba.

⁶Nām anen arȳm pykakam aptôn kam o ajrêñ arȳm o me'õ no rāja no djy. Ne kam kum,

⁷—'Yr tēn ngô nhidjibê Xirôwekam amino ku'õ, ane. Me bakabénkam ne me ren ngômã, kute anor jarë. Nām kum ane nhym arȳm 'yr tēn kam amino ku'õ. Ku'õn arȳm no mex ne. No mex ne kam ūrkwâ'yr tēn arȳm 'yr bôx.

⁸Nhym ūrkwâ' bu'ã me krî kute me'õ no rā pumûnh tûm abenmâ kum,
—Djām tâmwâ ne amijo à'wŷro krî? ane.

⁹Nhym me kwŷ memã kum, “Nà, tâm”, ane. Nhym me kwŷ memã kum,
—Kon, kute tâmwâ pyràk, ane.

Nhym ta memã kum, “Nà, ba”, ane.

¹⁰Nhym me kum,

—Tô mÿj me'õ ne amã ano mex jadjâ? ane.

¹¹Nhym memã kum,

—Be, me'õbê Jeju ne pykakam aptôn kam o ajrêñ arȳm o ino djy. Ino djyn arȳm imã, “'Yr tēn ngôbê Xirôwekam amino ku'õ”, ane. Ba kam 'yr tēn amino ku'õn arȳm ino mex ne irít mexkumrêx, ane.

¹²Nhym me kum, “Nhŷnh ne dja”? ane.

Nhym memã kum, “Kon”, ane.

¹³Nhym kam me arȳm mebê pardjêu'yr o bôx. Me'yr me'õ no rân arȳm no mexjao bôx. ¹⁴Be, me tyk djà kêt djà nhô akatikam, pi'ôk râràrkam ne Jeju pykakam aptôn o ajrêñ o me'õ no djyn o noo mex. ¹⁵Nām me mebê pardjêu'yr o bôx nhym me ajte kukij ne kum,

—Mÿj ne ga arít mex kadŷj nê? ane.

Nhym memã kum,

—Nām pykakam aptôn o ajrêñ o ino djy ba ku'õn arȳm ino mex ne irīt mexkumrēx, ane.

¹⁶Nhym mebê pardjêu kwì abenmã kum,

—Djām Metindjwýnh ne tāmwā jano got? Be, me bakukràdjà pānh ne pi'ôk ràràrkam ari àpêñh ba. Axwekumrēx, ane.

Nhym me kwì 'ã abenmã kum,

—Nhym bê ne me'õ jaxwe kute ã mÿjja pumûnh kêt nhipêxo anhÿr.

Kute ã me'õ no rão mexo anhÿr. Nām me ã Jeju'ã kabeno aben japanho ane. ¹⁷Ne kam me'õ no rãñ arȳm no mexjamã kum,

—Kute amã anoo mexkam 'ã akabén'õ jarê ba me ama, ane.

Nhym memã kum,

—Be, kubê Metindjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ, ane.

¹⁸Nhym mebê idjaer rûnh amim mar kêt ne. Nām me amim,

—Je tô djām mrâmri ne me'õja adjàkamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arȳm bãmmê nã ar'yr me ano. Nhym me ar'yr têñ arȳm aro bôx.

¹⁹Nhym me arkum,

—Be, gar memã kum, “Ikra adjàkamã no rã”, anhÿro aba. Djām tãm ne ja? Mÿj ne rít mex kadŷ nã? ane.

²⁰Nhym ar memã kum,

—Be, mrâmri ar ikrakumrêx ne ja. Mrâmri ne adjàkamã no rãkumrêx.

²¹Ne kam mÿj ne arȳm no mex on, ar ije mar kêt. Mÿj me'õ ne kum noo mex nhym rít mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arȳm abatanh ne. Dja ga me kukja nhym arȳm me amã amijarê, ane. ²²Be, mÿkam ne ar kute memã kum,

—Jeju ne ar ikra noo mex, anhÿr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rûnh pymakam. Nām me arȳm abenmã Jeju'ã kabẽn djin abenmã kum,

—Dja me'õ memã kum, “Be, mrâmri ne Jejubê me banhô Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gê ajte me bikpröñh djàkam me baro'ã krí kêt, ane. ²³Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

—Be, ta ne arȳm abatanh. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴Nhym kam me ajte amiwyr me'õ no rãñ arȳm no mexja 'uw nhym arȳm 'yr bôx. 'Yr bôx nhym kum,

—Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwârîk wânh ga mex jarênh kêt. Kâjkwakam Metindjwýnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵Nhym memã kum,

—Be, mÿj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrâmri ne arȳm ino rãkumrêx. Ne arȳm jakam ba mrâmri irít mexkumrêx. Jabit ne ba mrâmri ije markumrêx, ane.

²⁶Nhym kam me ajte kum,

—Mÿj ne ajo, ga arȳm ano mex ne arít mex ne? ane.

²⁷Nhym memã kum,

—Je, arȳm ne ba me amã arê. Djām me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mÿj kadŷ dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djām me aje me kudjwa mã kôt abikaméñhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸Nhym me arȳm kum kurēn kum,

—Be, kati. Ga ne ga arȳm kôt aba djwȳnh. Me ba ne ba me atemā. Me bakukāmāre Môjdjéköt ne ba me amijo iba. ²⁹Be, Metindjwȳnh mrāmri me bakukāmāre Môjdjémā kabēnkumrēx. Ja ne ba me ije markumrēx. Nhym be, tāmwā. Djām me kute kator djà mar got? ane.

³⁰Nhym amipānh memā kum,

—Be:, Jeju ne imā irīt mex jadjà ga me aje kator djà mar kêtja pumū. Djām me ano mex got? ³¹Ba me amā arē ga me ama. Djām me axwe ne Metindjwȳnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arȳm baje mar. Nhym be, me kute mrāmri Metindjwȳnhmā rax jarēnh ne kute kabēn mar ne kôt kute amijo bakumrēxja Metindjwȳnh arȳm kute me mar ne me kôt àpênhkumrēx. ³²Be, djām Metindjwȳnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ā akabēn ne? Myj me'ō ne adjàkamā no rā nhym me arȳm kute kum rīt mex jadjàr ga me amrēbē aje mar? Kati. Me bakukāmāre kute arēnh kêt. Me kunī kute arēnh kêtakumrēx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arȳm aje ipumūnh. ³³Metindjwȳnh ren kute anor kêt nhym ren kabēnkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhym be, kati. Mrāmri Metindjwȳnh kute anorkumrēx.

³⁴Nhym me kum,

—Be, djām akudjwa adjàkamā me ijaxwe? Djām ajaxwekam aje me ijakra got? ane. Näm me kum anen kangan arȳm me nêje bōm kumē.

³⁵Nhym kam Jeju me kute bōm mēnhkôt arȳm kuman 'yr tēn kum katon kum,

—Djām arȳm ga tu amim Metindjwȳnh Kra markumrēx? ane.

³⁶Nhym kum,

—Bēnjadjwȳr, dja ga imā Metindjwȳnh Kra jakre ba tu amim markumrēx, ane.

³⁷Nhym kum,

—Arȳm ga ipumū. Ba. Ba ne ba amā ikabēno dja, ane.

³⁸Nhym kum,

—Nà, Bēnjadjwȳr djwȳnh, arȳm ne ba tu amim amarkumrēx, ane. Ne arȳm kute Metindjwȳnh Kramā katorkam amikajgo man parbē ibôn nhŷ.

³⁹Nhym Jeju memā kum,

—Be, myj kadŷj ne ba pykakam bôx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me axwemā ikaton arȳm memā pānh jarē. Be, me kwȳ kute amijo àmran arîk amim, “Djām ije Metindjwȳnh kabēn mar ngri got”? anhŷrja dja ba te memā kukrâdjà jarē nhym me arȳm mar kêt ne arȳm amakkre kêt mex ne ar ba. Me kute mrāmri ne me rīt mex arȳm no rān ba pyrâk. Nhym be, me kwȳ kute kukrâdjà mar kêt ne mar prâm dja ba memā arē nhym me arȳm tu amim markumrēx. Tu amim markumrēx ne arȳm kôt kute amijo ba mexkumrēx. Me kute mrāmri ne me no rā arȳm rīt mex ne katât ba pyrâk. Ja kadŷj ne ba pykakam bôx ne ar iba, ane.

⁴⁰Nhym mebê pardjéu bu'ā ku'ēja arȳm kabēn man kum,

—Je, djām me badjwȳ ne ba me ije me no rā pyrâk? Kati. Djām me ije Metindjwȳnh kukrâdjà mar ngri got? ane.

⁴¹Nhym memā kum,

—Ne ga ren me aje Metīndjwýnh kukràdjà mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rít mex prãm pyràk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. Nhym be, kati. Me aje, “Me badjwý djäm me ije Metīndjwýnh kukràdjà mar ngri got”? anhýrkam me ajaxwe râlã. Nâm ã Jeju memā ane.

Mrykî'ãtomtio ba djwýnh'ã ujarênh.

Idja 13.20; Ped k 5.4

10 ¹Ne kam mrykî'ãtomti'ã memā ajarẽn õ me ja'ã mrykî'ãtomti jakren memā kum,

—Be, ô kôkayrkam mrykî'ãtomti ar bakam nhym me njéx prãmkam me kwý ajkwa krekreköt njéx kêt ne ate kôkayr nibûm kôt wangij. Be, me ja ne me mryo àkînh prãm nhym me me'lã memā kum, “Me àkînhî”, ane nàr, “Mebê mýjjao prôt djwýnh”, ane. Mrãmri ne ba me amâ ja jarênhkumrêx. ²Nhym be, me kute katât ajkwa krekreköt njéxjabê ne ô mryo ba djwýnhkumrêx.

³Nhym 'ã ijê djà néje ku'ê djwýnh arým o ba djwýnhmâ 'ã ijê djà'ã kurê nhym arým wangij. Ne kam mrymâ kabën nhym arým amim kabën ma. Kute apýnh mrymâ idji jarênh djàri aben totokmâ mrymâ arê nhym arým kute apýnh aminhidji jarênh mar kôt bõm rôrôk. Bõm rôrôk nhym o ba djwýnh arým kapôtmâ mryo apôx. ⁴Mryo apôx ne arým mry kukâm mrâ nhym mry arým kôt ba. Kute amim o ba djwýnh kabën markam kôt ba. Nâm mry ã o ba djwýnh kôt ane. ⁵Nhym be, atemâ me bajitem mry'yr bôx ne te mrymâ kabën nhym kôt ba kêt ne tu mâ kubê prôt ne. Kute amim me bajitem kabën mar kêtksam amijâ no týx ne tu mâ kubê prôt ne. Mrãmri ne ba me amâ ja jarênhkumrêx, ane.

⁶Be, mrykî'ãtomti'ã ujarênhja ne Jeju kute amikabën kukràdjà'ã akre nhym me mrybit man kukràdjà mar kêt. Nâm me te: kute mýj'ã ujarênh kute amijakre marmân te: kute kukràdjà marmâ.

⁷⁻⁹Nhym ajte memā kum,

—Mrãmri ije mrykî'ãtomti nhô kôkayrköt ajkwa krekre pydji pyràk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekreköt mryo njéxja pumû. Nhym kôkayr týx

(Djoão rax 10.1-18)

arȳm kute mȳjja djàkrêbê mry pytâr nhym umar mexja pumû. Badjwŷ ije ajkwa krekre pydjimân prâbê dja me tu amim imarkumrêx ba arȳm axwebê me utâ. Nhym kam me arȳm ikôt tîn ne ar ba râ'â: râ'â ne. Atemâ me'ôkôt ne me tîn kêtakumrêx. Dja me tu amim bajbit imarkumrêx ba arȳm me utâ.

Ga, mryo ba djwŷnh kute kôkayr kurûm mryo apôxja pumû. Nhym mry àkur ban ajte akubyn ngjêxja pumû. Badjwŷ dja ba me utâro iba nhym me ikôt umar mex ne ar ba.

Nhym be, amrêbê ibôx kêttri ne me kwŷ Metîndjwŷnh'â 'êx ne memâ kum, "Metîndjwŷnh ne imâ arê ba kukwakam amâ kabën jarênhô iba", ane. Me Metîndjwŷnh'â 'êxja kunî ne me àkînhî. Me kute amiwŷr inhô me jao akêxmân te meo ane nhym me kute me kabën mar kêt. ¹⁰Be, me àkînhî ne me kute mryo àkînh ne par kadŷ bôx. Nhym be, kati. Ba ne ba atemâ. Me tînkumrêx ne umar mexkumrêx kadŷ ne ba bôx.

¹¹Ije me kute mrykî'âtomtio ba djwŷnh mex pyràk. Dja ba me kadŷ ty. Ije me utâr kadŷ ty. ¹²Nhym be, me mrykam àpênh djwŷnh ne me atemâ. Gêdja ropl'ô mry'yrô bôx nhym arȳm tîn prâmje tu mry kangan prôt ne. Kubê ô mry djwŷnh kêtakam ne tu mry kangan mâ prôt ne. Nhym rop arȳm mryo rôrôk nhym mry abenbê ajmâ. ¹³Me mrykam àpênh djwŷnh kute pi'ôk kaprîbit markam ne me kum mry jabê kêt. Nhym kam rop bôx nhym kum mry jabê kêtakam arȳm mry kangan prôt ne.

¹⁴⁻¹⁵Ba ije me kute mryo ba djwŷnh mex pyràk. Ibâm kute imarkumrêx. Badjwŷ ije Ibâm markumrêx. Inhô me jadwjy ije â me maro ane. Nhym inhô me jadwjy kute imar. Ba dja ba me kadŷ ty. Ije me utâr kadŷ ty. ¹⁶Djâm kôkayr jakambit inhô krit? Kati. Onij inhô krit râ'â. Me wâdjwŷ dja me amim ikabën ma. Dja ba inhô me jamê me wâdjwŷo aben pydji. Kam arȳm inhô me kunio iba. ¹⁷Be, mîkam ne Ibâm kum ijabê? Bir, ije kabën kôt amijo ibakam. Kam ne kum ijabê. Ba dja ba ty. Akubyn itîn kadŷ dja ba ty. ¹⁸Djâm me ta dja me ibî? Kati. Ba dja ba amikabenkôt tyn kam amikabenkôt akubyn itîn ne. Ibâm ta ne ityk ne akubyn itîn'â imâ karô, ane.

¹⁹Nâm Jeju memâ ane nhym kam mebê idjaer rûnh ajte kabêno aben japanho dja. ²⁰Me kräptî ja ne me arîk memâ kum,

—Be, me karô punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabën kajgo kräptî jarênhja pumû. Mîkam ne ga me kabën maro dja? ane.

²¹Nhym me kwŷ ja ne memâ kum,

—Nhym bê ne me karô punu kute o ba nhym â kabën kute anhŷr. Be, kati. Kabën mexkumrêx. Djâm me karô punu kute me no râ noo mex mar got? ane.

Mebê idjaer rûnh kum kurêâ ujarênh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

²²Be, krîraxbê Djeruxarêkam, me kräptî kute aben pydji djà nhô akatikam, arȳm na nhô mytyrwŷkam, Jeju me'yr têñ bôx ne arȳm Metîndjwŷnh nhô

kikretikam ar mrā. Me kute aben kajmālā me bakukāmāre kute amrēbê:

Metīndjwýnhmā kikreti ny nhipêx mar kadŷ ne me kräptí akati jakam aben pydji.

²³Jeju kikreti bu'ā kikre kre kênhkam ar mrā. Kikre kre kênhjamā ne me kum, “Xaromão nhō”, ane. ²⁴Nâm kam ar mrā nhym mebê idjaer rûnh arŷm omūn kam kum ipôk ne kum,

—Aje. Ga mrämri abê me inhō Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx jabej tu me imã amijarênhо amirítkumrêx. Mýkam ne ga me ibê amipdju? ane.

²⁵Nhym Jeju memã kum,

—E kum arŷm ne ba me amã amijo amirít ga me aje amim imar kêt. Ibãm kukwakam ije apýnh mýjja pumûnh kêt nhipêx djâri. Täm ne kute me amã ijo amirít mexkumrêx ga me aje amim imar kêt. ²⁶Be, me abê inhō krit kêtakam ne ga me aje amim imar kêt. Arŷm ba me amã ja jarê ga me arŷm ama. ²⁷Inhō krit ar kute amim ikabẽn mar. Badjwý ije inhō krit ar mar nhym ar mã ikôt ar amijo ba. ²⁸Dja ba memã tîn jadjà nhym me Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba râ'ā: râ'ā ne. Ne me biknor tokry djâkam biknor kêtkumrêx. Ba mã meo iba nhym me'õ kute ibê me pa 'amýnh ne ibê me ikô rênh prâm kêt.

²⁹Ibãm kute ikôt me kamênhja ne týxo kute me kunî jakrenh. Täm ne mã meo ba nhym me'õ kute kubê me pa 'amýnh ne kubê me ikô rênh prâm kêt. ³⁰Ibâmmê ro'ã ne bar itipdjin ar iba. Nâm ã memã ane.

³¹Nhym mebê idjaer rûnh ajte kadŷ kën jamŷ. Kute o titik ne bînmâ kën jamŷ. ³²Nhym memã kum,

—Ibãm kukwakam ne ba mýjja mex kräptí nhipêx ne me amã o amirít ga me omû. Nhýnh idjâpênh mexja pânh dja ga me kêno ititik ne ibi? ane.

³³Nhym me kum,

—Djâm adjâpênh mex pânh ne ba me ije kêno atitik ne abînmâ? Kati. Metîndjwýnh ne ga arŷm aprý. Abê pykakam me'õkam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metîndjwýnh Kra ne amijo Metîndjwýnh pyràk. Aje Metîndjwýnh raxo amiptârkam ne ba me arŷm Metîndjwýnho ingryk ne ije abînmâ, ane. ³⁴Nhym amipânh memã kum,

—Tô nhýnh ne ba aprý? Be, kukwakam kabẽn jarênh djwýnh ne me bakukâmâremâ Metîndjwýnh kabẽn jarênh memã kum,

“Nâ bãm memã kum, ‘Me abê metîndjwýnh’, ane.”

Nâm ã me bakukâmâremâ anen arŷm lâ pi'ôk no'ôk ne. ³⁵Metîndjwýnh kabẽn ne ga me te akabêno aje o adjâpanhmâ. Ga, Metîndjwýnh ta kute memã kum, “Me abê metîndjwýnh”, anhýrja pumû. ³⁶Metîndjwýnh ta ne imã idjâpênh djâ jarênh pykamâ ijano ba kabẽn kôt amrê tén bôx. Djori kam ibê Metîndjwýnh Kra kêt? Kati, ibê Metîndjwýnh Krakumrêx. Djori kam ba aprý. Arkati.

³⁷Ne ba ren Ibãm djâpênh o idjâpênh kêt ga ren me aje katât imã ikajgo jarênhkumrêx. ³⁸Nhym be, kati. Mrämri Ibãm djâpênh o idjâpênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjâpênhbit ma. Aje amim ba imar kêtakam ga ren idjâpênhbit man ren Ibãm djâpênh o idjâpênhja man ren arŷm kam ima.

Ibāmmē ne bar itipdjin ar iba ga me ren kam arȳm ama, ane. ³⁹Nām memā ane nhym me arȳm kute pa 'amȳnhmā te o ane nhym mā mebē katon tē.

⁴⁰Ne kam arȳm mā ngô raxbê Djodão nhijukri tē. Tē:n arȳm Djuão kute ngômā me angjênhmo krax djàkam bôx ne arek kam ar ba. ⁴¹Ar ba nhym me kräptī 'yr bôx ne abenmā kum,

—Be, Djuão ne me kute raxmā kator kadŷ kute mŷja pumūnh kêt'ō nhipêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrämri katât me'ōja kukām 'ã ujarênhkumrêx. Nhym kam arȳm kute kukām 'ã ujarênh kôt prîne kôt amijo bakumrêx, ane. ⁴²Nhym kam me kräptī pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

Kute akubyn Radjaruo tĩn.

11 ¹Be, me'ō nhidjibê Radjaru ne arȳm kanê bîno mō. Kanikwŷnh ne ar amânhkrut. Ar idjibê ne Marijmē Mata ar. Ne ar kunî krîbê Betanhakam ūrkwâ. ²Marij ja kute Bênjadjwyr djjwŷnh par'â me kudjy djà kangô kapî. 'Ã me tyk kadŷ kudjy djà kangô kapîn kam kute amikio 'ã kangô ngrâ tâm. ³Nām kamý Radjaru arȳm kanê bîno mō: nhym kanikwŷnh ar arȳm Bênjadjwyr djjwŷnh'yr me'ō jano. Oni;j. Nhym arȳm 'yr tē:n 'yr bôx ne arȳm kum arêñ kum,

—Bênjadjwyr djjwŷnh, oni;j amâ anhöbikwa jabêja arȳm kanê: nhym kanikwŷnh ar amâ arê, ane.

⁴Nhym Jeju arȳm kuman kum,

—Djâm tu tyk râ'lâ kadŷ ne kanêja? Kati. Dja me kâjkwakam Metîndjwŷnh raxmā katon ba ibê Metîndjwŷnh Kra iraxmā kato. Ja kadŷ ne kanê raxja, ane. ⁵Be, Matamê kanikwŷnhmê Radjarumê ne Jeju kum ar abê. ⁶Nām Jeju kabêñ man kam tu arek 'yr djàkam nhŷ nhym 'ã akati amânhkrut apêx.

⁷Nhym kam kôt ba djjwŷnhmâ kum,

—Gwaj on pykabê Djudêjamâ tê, ane.

⁸Nhym ar kum,

—E kum, ujarênh djjwŷnh, wâkam ajbir mebê idjaer rûnh kute kêno atitik ne abînmâ ga ajte 'yr atêmmâ, ane.

⁹Nhym Jeju arkum,

—Djâm arngro pydjikam kàxdjâkêñ pa ipôkbê 12bit. Nâ tâm. Djâm ori me arngrokam mrâ nhym mŷjja'õ me par tok? Kati. Arngrokam ne mŷjja amirît nhym me omûn aâ'lâ mrâ. ¹⁰Nhym be, akamâtambit ne me ba punu, arîk rôrôk ba, me nokrekam irâ kêtakam, ane. Me kute o tým ne bîn kêtri têmbê kute àpêñh inomâ mënhamâ ne amijâ arngro jakreo têñ me kute o tým ne bîn'â akamât jakre.

¹¹Nâm arkum anen kam arkum,

—Be, gwaj banhöbikwa Radjaru arȳm ôto nõ. Arȳm ba ije tokmâ ne ba 'yr tê, ane.

¹²Nhym ar kum,

—Dja ôto nôrkam akubyn mex, ane. ¹³Be, djâm mrämri ôtkumrêx'â ne arkum ane? Be, kati. Arȳm tyk'â ne arkum ane. Nhym ar arîk amim,

—Be, ôtkam tyk djà kêt'â ne â ar imâ ane, ane.

¹⁴Nhym kam arkum arēnho amirītkumrēx ne arkum,

—Be, Radjaro ne arȳm ty. ¹⁵Wākam idjām kêt nhym arȳm ty. Kam idjām kêtakam ar akadjy ikīnh. Jakam dja gwaj wākam tēn bôx gar arȳm mȳjjja pumūn arȳm tu amim imarkumrēx. Ar akadjy ne ikīnh. Aj gwaj on 'yr, ane.

¹⁶Nhym kam Jejukôt ba djwŷnh 'ō nhidjibê Tôme Djidjimuja kôt ba djwŷnh 'ōdjwŷmā kum,

—Gwaj on badjwŷ kôt ty, ane.

¹⁷Nhym kam Jeju ar arȳm 'yr tē. 'Yr tē:n arȳm 'yr bôx.

Nhym me arȳm kum arēn kum,

—Be, arȳm ne ty ba me adjà. Nhym arȳm 'ā akati amānhkrut ne amānhkrut apêx ga bôx, ane. ¹⁸Be, krîbê Betanhamê krîraxbê Djeruxarêmê ne aben jatâri. Abenwŷr pry'ā akrebê kirometu amānhkrut ne ikjékêtbit. ¹⁹Kam ne mebê idjaer kraptî Matamê Marij ar'yr bôx. Ar kamy arȳm tykkam me kute ar kaprî, ar mȳr, ar amakbê arkum kabēnmâ ar'yr bôx. ²⁰Nhym Jeju ar bôx 'yr nhym me'ō arȳm Matamâ arê. Nhym kâjmâ djan ate kutâ tē. Nhym be, Marij arek nhŷ.

²¹Mata Jeju kutâ tēn arȳm kajpan kum,

—Bénjadjwŷr djwŷnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhym ren ikamy tyk kêtakumrêx. ²²Gêdja ga mȳjjal'ōo Metindjwŷnhmâ a'uw nhym arȳm akabēn man prîne akabēn kôt ipêx ne. Tâm ne arȳm ije mar, ane.

Nhym kum,

²³Dja atô akubyn tîn, ane.

Nhym kum,

²⁴—Nà, me kunî kute aminhinomâ amimênh djà nhô akatikam dja me tyk akubyn tîn. Nhym mekôt dja ikamy akubyn tîn. Tâm ne arȳm ije mar, ane.

Nhym kum,

²⁵—E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tîn djwŷnh ne ije memâ tîn jangjênh djwŷnh. Me kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me tîn ne. Dja te tyn Metindjwŷnhkôt tîn ne ar ba râ'ā: râ'ā ne. ²⁶Nhym me tîn ne ar ba kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me Metindjwŷnhkôt tîn ne tyk kêtakumrêx. Djâ ne ga tu amim ikabênya markumrêx? ane.

Nhym kum,

²⁷—Nà, Bénjadjwŷr djwŷnh, abê Kritukumrêx. Mrämri ne Metindjwŷnh ajâ me inhô Bénjadjwŷrbê kumkati mënhkumrêx. Me bakukâmâre kute amrêbê: memâ kum, “Gêdja ī Metindjwŷnh Kra pykamâ bôx”, anhŷr kôt ga arȳm bôx ne kam abê Metindjwŷnh Krakumrêx. Tâm ne ba tu amim markumrêx.

²⁸Nâm â kum anen kam akubyn kanikwŷnh'yr tē. 'Yr tē:n arȳm 'yr bôx ne me kâxâ kum,

—Arȳm ne memâ ujarênh djwŷnh bôx ne amâ kabê. ²⁹Nâm kum ane nhym kâjmâ djan amibêx ne 'yr tē. ³⁰Be, kraxje Jeju krîmâ àr kêt. Nâm arek Mata kute kajpar djâkam arek dja. ³¹Nhym Marij kâjmâ djan amibêx ne tê nhym kikrekam mebê idjaer kute ar kaprîbê arkum kabéno ãmja arȳm abenmâ kum,

—Be, ar mȳrmâ ne ar kënkre'yr tē, ane. Nâm me anen arȳm kôt tē.

(Djoão rax 11.1-44)

32Nhym be, Marij Jeju'yr tē nhym arek kam dja nhym arȳm 'ȳr bôx.
Ne omūn arȳm kônkrão nhýn kum,

—Bênjadjwyr djwýnh, ga ren pyka jakam ar aba nhym ren ikamy tyk
kêtkumrêx, ane.

33Nâm mȳro nhý nhym kôt mebê idjaer mõrja kôt mȳro dja. Nhym Jeju
me omūn arȳm rerekren tik ngyo dja. 34Ne kam memã kum,

—Nhýnh ne ga me adjà? ane.

Nhym me kum,

—Bênjadjwyr djwýnh, amrê ar ikôt tẽn omū, ane.

35Nhym Jeju arȳm muw.

³⁶Nhym mebê idjaer abenmā kum,

—Be, kum abékumrēx. Ga, arȳm mȳrja pumū, ane.

³⁷Nhym me kwȳ abenmā kum,

—E kum, me no rāmā ne rīt mex jangij. Nok ren Radjarudjwȳo mex nhym ren tyk kêt ne, ane.

³⁸Nhym kam Jeju 'yr tik ngy tēn arȳm kēnkre'yr bôx. Kēnpotio ne me arȳm kēnkre'ā ijē. ³⁹Nām kēnkre'yr bôx ne memā kum, “Me 'ā kēnpoti kaba”, ane.

Nhym tyk kanikwȳnh Mataja kum,

—Ô kum arȳm kro.. Tyk'ā arȳm akati amānhkrut ne amānhkrut apêx, ane.

⁴⁰Nhym Jeju kum,

—Ē, arȳm ne ba amā, “Dja ga tu amim ikamnhīxkumrēx ne arȳm Metīndjwȳnh raxmā akato”, ane.

⁴¹Nhym me arȳm kēnkre'ā jām kēnpoti dja. Nhym Jeju kàjmā krān kàjkwa jabēn Bāmmā kum,

—Djünwā. Ga ne ga arȳm aje ikabēn mar. Kam ikīnhkumrēx. ⁴²Amā ikabēn kunīköt ne ga arȳm aje ikabēn mar. Be, me ibu'ā ku'ē ja amā ikabēnköt kute imar kadjy ne ba amā ikabēn. Dja me tu amim imarkumrēx ne ijā amim, “Be, mrāmri ne Metīndjwȳnh kute anorkumrēx”, anhȳro ba. Ja kadjy ne ba amā ikabēn, ane.

⁴³Nām anen arȳm kàj bē kabēn ne kum, “Radjaru, amrē akato”, ane.

⁴⁴Nhym arȳm me aerbē akubyn tīn ne kato. Arȳm tu tykkumrēx ne jakam arȳm akubyn tīn ne kato. Prīne kubēkào ikramē par'ā kupu rā'ān kato. Kubēkào nokre kupu rā'ān kato.

Nhym Jeju memā kum,

—Me 'ā kubēkà bô gê tē, ane.

Me kute bīn kadjy kute o aben mar.

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵Jeju akubyn Radjaro tīn nhym mebê idjaer omū nhym arȳm kwȳ krāptí tu amim Jeju markumrēx. Marijköt me mōrja tu amim markumrēx.

⁴⁶Nhym me kwȳ ja arȳm amū mebê pardjēu'yr mōn memā Jeju jarē.

⁴⁷Nhym kam me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳrmē mebê pardjēu arȳm me rūnho akuprō. Nhym kam me abenmā kum,

—Be, mȳjja pumūnh kêt kwȳ rax ne ipêx. Me kute raxmā kator kadjy ne ipêx. Nām me punu krāptio mex ne akubyn me tyko tīn. Mȳj dja gu me nē? ⁴⁸Dja gu me amitô nhym me kunī arȳm tu amim markumrēx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhym krīraxbē Rōmakam me ū me ja arȳm me bawȳr prōt ne pyka mē Metīndjwȳnh nhō kikretio amrān aben bê me babê idjaer kunī ngrà, ane.

⁴⁹Nhym me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳr raxbē Kajbjajja ne amexja tāmkam memā nhȳ. Kajbjaj memā kum,

—E kum, me aje mȳjja mar kêt. ⁵⁰Me'ō pydji dja me babê idjaer kunī pānh ty. Kam dja me abenbê me bangrành kêt gu me arȳm badjumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

⁵¹Be, djām Kajbaj ta ne amikabēn jarē? Kati. Metīndjwŷnh kukwakam ne kabēn jarē. Amexja tãmkam ne kubê me kadŷ Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bẽnadjwŷr rax. Bẽnadjwŷr rax ne Metīndjwŷnh mar djwŷnh kunimā nhŷ. Kunimā ýrkam ne arŷm memā Metīndjwŷnh kabēn jarē. Kute memā Jeju mebê idjaer kunî pânh tyk jarênhkam ne memā Metīndjwŷnh kabēn jarē. ⁵²Be, djām mebê idjaerbit pânh dja ty? Kati. Metīndjwŷnh kraja amrêbê abenbê me bimânh. Apŷnh me bajtem ba djâkam me bimânh. Jeju kute amikôt me jao aben pydjimâ. Me jadywŷ pânh dja ty. ¹Â ne Kajbaj kute Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarênhja.

⁵³Be, krax ne ja. Me kute Jeju bîn kadŷ kute aben kabēn marmo krax djà ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tîn nhō akati jakam.

⁵⁴Nhym kam Jeju kute ja nhijukri mebê idjaer rûnhmâ amijo amirîto ba kêt. Kapôt kukrit nokâlâ ar bamâ ne arŷm tê. Kam ne arŷm krîbê Epraîmâ tên bôx ne kôt ba djwŷnhmê ro'â kam ar ba.

⁵⁵Nhym kam mebê idjaer kute aben pydji djà 'yr. Me kute me kukâmâre nhirôbê mrânhja mar kadŷ arŷm ô akati 'yr. Kam ne me krâpti: kadŷ krîraxbê Djeruxarê'yr àbir mõ. Me kute Môjdjê kukradjâ kôt Metîndjwŷnhmâ amijaxwe jarênhmâ ne me mõ. ⁵⁶Ne kam arŷm bôxo dja nhym me rûnh arŷm Jeju jabej. Ne Metîndjwŷnh nhō kikretikam abenmâ kum,

—Djâm me krâpti kute aben pydji djà nhō akati kadŷ mekôt bôxmâ! Djâ ne ga me ajô ama? ane. ⁵⁷Be, arŷm me kute Jeju'â memâ karô. Me kadŷ Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhō bẽnadjwŷrmê mebê pardjêumê ne me arŷm 'â memâ karõn memâ kum,

—Dja ga me ajô Jeju pumûn me imâ arê ba me pa 'amŷ, ane.

Marij kute par'â kangô pânh rax kapîn.

Mat 26.6; Mak 14.3

12 ¹Me Djeruxarêkam Jeju jabej nhym arŷm ajte krîbê Betanhakam bôx. Betanhakam ne Radjaru ar ba. Amrêbê ne ty nhym Jeju 'yr bôx ne akubyn o tîn. Ne jakam Jeju ajte Betanhakam bôx. Nhym amû Djeruxarêkam Metîndjwŷnh me irôbê mrânh nhō akati bôx 'yr. Dja akati amânhkrut ne amânhkrut apêx nhym arŷm akati bôx.

²Nâm Jeju Betanhakam bôx nhym arŷm amykry. Nhym Mata ar arŷm kum ô kwŷ krên djà nhipêx. Ipêx nhym Jeju ar krêno nhŷ. Mata ne arkum ô kwŷ krên djà nhôro dja. Radjarumê ro'â ne ar àkuro nhŷ. ³Àkuro nhŷ nhym Marij arŷm me kudjy djà kangô ipuja by. Me tyk kadŷ ne kudjy djà. Kangô nhidjibê ne nadu. Utî'â akrekam ne kubê kiru kute o katê 'yr ne kam pânh raxkumrêx. Nâm ar àkuro nhŷ nhym Marij arŷm kangôja byn Jeju par'â kapî. ¹Â kapî ne amikô arŷm par'â kangô kwŷ ngrâ. Nhym kam arŷm amû kikre krekokt kudjy prôt ne.

⁴Nhym Djuda Ikadjî. Ximão kute ir ja. Jejukôt ba djwŷnhja. Tãmjâ dja kurê djwŷnhmâ Jeju kanga. ⁵Marij Jeju par'â kangô kapî nhym Djuda arkum,

—Je tô, mÿkam ne arŷm kangô mexjao akno? Ne ga ren ar memâ kangô ngân ren pânh pi'ôk kaprî kumex ne aby. Ne ren pânh'â akrekam denarju kubê

300 ne ren abyn kam ren me õ mÿjja kêtmañ angrà, ane. ⁶Be, djäm Djuda kum me bikënh kapriñkam ne ã arkum ane? Kati. Àkïnhïkam. Kubê ar õ pi'ôk kapriño ba djwÿnhkam. Ne kam ta amim kwyo àkïnho ba. Kam ne ã arkum ane.

⁷Nhym Jeju arkum,

—Kwärïk wãnh rã'lã. Mÿj kadgy ne amim kangô dji? Bir, dja ba ty nhym me arÿm ijadjà. Kute ijã kangô kapïnkam dja ba ikudjy nhym me ijadjà. Ja kadgy ne amim kangô dji. ⁸Ar aje memä mÿjja nhõrmä wãnh ne me õ mÿjja kêt ar abu'ã ar ba rã'lã. Dja gar anen arÿm memä mÿjja ngã. Badjwÿ. Djäm arek gwaj baro'ã ar baba rã'lãmä? Kati. Näm ã Jeju arkum ane.

⁹Jeju Betanhakam ar ba: nhym kam mebê idjaer kräpti arÿm kuman 'yr bôx. Djäm me kute Jejubit pumûnhmä ne me 'yr bôx? Kati. Radjarudjwÿ. Jeju kute Radjaru tyk akubyn o tînkam ne me kute adjwÿnhdjwÿ pumûnhmä 'yr bôx. ¹⁰Nhym be, me kadgy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ne ar atemä. Näm ar bit kute Radjaru bïnmä 'ã aben maro nhÿ. ¹¹Be, mÿkam? Bir, Jeju kute akubyn Radjaruo tînköt mebê idjaer kräpti arÿm omün tu amim Jeju markumrêx. Nhym kam me kute omûnh kêt kadgy ar kute Radjarudjwÿ bïnmä. Nhym Jeju Betanhakam ar ba nhym kam 'ã akati. 'Ã akati nhym Jeju amü Djeruxarë'yr tê.

Jeju rax ne Djeruxarëmä àr.

Mat 21.1; Mak 11.1; Ruk 19.28

¹²Nhym kam me Djeruxarëkam kukäm abenmä kum,

—Arÿm Jeju bôx 'yr. Arÿm Jeju bôx 'yr, ane. Me kräpti kute aben pydji djà nhõ akati kadgy bôxja ne me ã abenmä ane. ¹³Ne kam mõn bô kwÿ nhikë. Me kute o Jeju kajpar kadgy ne me arÿm kutã mõ. Ne kâj bê abenmä Jeju mexo àkjér mõn mä memä kum,

—Jejubê ne me banhõ bënjadjwÿr rax. Âm mexkumrêx. Kam me bakï:nhkumrêx. Gê on me bapytâ. Gê Bënjadjwÿr djwÿnh o kïnh rax. Kukwakam ne arÿm me bakadgy bôx. Âm mexkumrêx. Me babê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax ne arÿm bôx, ane.

¹⁴Me kute o anhÿr kêttri ne Jeju mry'ã nhÿ. Näm mry'ã krí jabatành nyremä katon 'ã nhÿ. Amrëbê: ne me Metïndjwÿnh kukwakam me bakukämäremä ja jarën memä kum,

¹⁵“Ê kríraxbê Xijäokam me ja, kwärïk wãnh me atîn präm kêt.

Ota, me anhõ bënjadjwÿr rax bôxmä. Dja mry'ã krí jabatành nyre'ã nhÿn me awÿr bôx.”

Näm me ã me bakukämäremä anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne.

Nhym me aben djô'ã arënho mõ:n arënho mõr tâmtä tû:mràm me bakamingränyrekam arÿm 'yr o bôx. Jeju mry'ã nhÿn arÿm Djeruxarë'yr bôxmä têmrumrêx. Djeruxarë nhidji nhikjêbê ne Xijäo.

¹⁶Näm 'yr tê nhym me o àkjér mõ. Nhym kôt ba djwÿnh ar kute omûnh totokbê amim,

—Je tô, mŷj'ã ne me kute Jejuo àkjérja? anen mar kêt ne. Arȳm Jeju àbir ne ra:xkambit dja ar akubyn pil'ök kôt amijo t n arȳm kuma. Be, pi'ôkkam me kute Jejuo anh rm  kôt ne me arȳm jakam   Jejuo ane. Ja dja ar kuma.

¹⁷Be, Jeju kut  me m rja ne me amr b  Jeju kute akubyn Radjaruo t nk t om . Kute kum kab n nhym k nkre kur m katork t ne me om . Ne kam am  mem    ajar . ¹⁸Nhym me kr pt  arȳm kute akubyn o t nja man kam arȳm adjw nhdw y mek t Jeju kut  m n kajpa. ¹⁹Me kr pt : Jeju kut  m n kajpa. Nhym kam meb  pardj u arȳm abenm  kum,

—Be ga, pyka kun k t me kun  arȳm kute 'yr amijo ak xja pum . Me baje te: meb  Jeju pyma nhym me m  kum k nhja pum , ane.

Amikuk m amityk'  ujar nh.

Mak 8.34

²⁰Nhym kam me bajtemb  kreguja kw  ne me me kr pt  k t ar ba. Me kute mek t me kute aben pydji d j  nh  akatikam Met ndjw nhm  rax jar nh kadjy ne me b x ne mek t ar ba. ²¹Ne kam arȳm Piripi'yr b x ne kum, "Ba me Jeju pum ", ane. Piripi ne pykab  Garr jakam kr raxb  Bexadakam abatânh d j . ²²Me kum ane nhym am   ngre'yr b x ne kum ar . Nhym kam ar ro'  Jeju'yr t n kum ar .

²³Nhym Jeju arkum,

—Be, arȳm ityk  akati b x 'yr. Dja ba me kadjy tyn akubyn it n. Ne kam arȳm ira:xkumr x ne ipyma:. ²⁴Ga, me kute b ygogo 'y krekan arȳm tyk pyr k. Dj m mr mri ne arȳm ty? Kati. Ga, 'y ingr t ne abatânh nhym arȳm '  kumexja pum . Ne ren me 'y kre k t nhym ren 'y kajgo r  n  pt r k tkumr x. Ba ije b ygogo 'y pyr k. Badjw y dja ba ty nhym me arȳm ijadj . Nhym kam ityk d j '  arȳm me kr pt  t n. Mr mri ne ba ar am  ja jar nhkumr x.

²⁵Be, me arek pykab bit ar ba kadjy kute amimarja dja me arȳm tyn akuno. N r me kadjy kute amimar k tja, arek pykab bit ar ba kadjy kute amimar k tja dja Met ndjw nh me ut  nhym me arȳm k t t n ne ar ba r  : r   ne. ²⁶Be, me im   p nhja g  me m  ik t amijo bakumr x. Kam dja ba nh  m ar iba nhym inh   p nh arek ik t ar ba. Dja im  ap  nhym Ib m arȳm k jm  kum rax kam , ane.

²⁷Ne ajte arkum,

—Be, arȳm idjumar punu iw r b x. Be, m j dja ba n ? Dj m ije kum, "Dj nw , arȳm itokry'  myt b x 'yr. Itokryb  ipyt ", anh rm ? Kati. Ije itokry ja markumr x kadjy ne ba arȳm t n b x. N m   arkum ane. ²⁸Ne ajte B mm  kum,

—Dj nw , jakam dja ga mem  amiraxo amir t g  me araxm  kato, ane.

Nhym ar arȳm k jkwa kur m B m kab n ma nhym kum,

—Arȳm ne ba mem  iraxo amir t. Dja ba ajte mem  iraxo amir t, ane.

²⁹Nhym ar bu'  me ku'  kw  ar k abenm  kum,

—E kum, na ne krikrit, ane.

Nhym me kw  ar k abenm  kum,

—Met ndjw nh kadjy mr n  djw nh'  ne kum kab n, ane.

³⁰Nhym Jeju memā kum,

—Djäm ba ije kabēn mar kadjy ne kabēn kato? Kati. Me ga aje kabēn mar kadjy. ³¹Be, jakam dja Metīndjwŷnh me kuni axwemā kato. Me ī pŷnhkôt me axwe djari kum kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhō bēnadjwŷro apan kujaten kumē. ³²Dja me kŷjrūm inhō ba arȳm amiwŷr me kunio akēx, ane. ³³Pîte'y'ā jêt'ā ne ā memā ane.

³⁴Nhym me kum,

—Nhym bê ne me kute me inhō Bēnadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrêx bïnmā. Kritu ne tyk kêtakumrêxmā nhym me me imā arē, Môjdjê kukrâdjâ'ā pi'lôk no'lôk kôt ne me imā arē ba me kuma. Be, ga ne ga atemā. Aje me imā, “Ba ije amijo inhija dja me kŷjrūm inhō”, anhŷr kôt ba me arȳm akajgo ma. Be, we aje amijo anhijakam mŷj me ajō ga nā? ane.

³⁵Nhym Jeju memā kum,

—Ga, akamât kô tykkam me ba punuja pumū. Me kute amikukâm mŷjja pumûnh kêtakam ne me ba punure. Ba ije memā pry kurwŷ djà pyràk ne memā Metīndjwŷnh kabēn jarênh nhym me arȳm tu amim markumrêx ne ba mexkumrêx. Arek me aro'ā ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx ne ikabēn kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arȳm aje ajte me akamât kô tykkam ba punu pyràk. ³⁶Arek me aro'ā ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx. Ne kam arȳm aje mrämri ne pry kurwŷ djàkôt me ba mex pyràk, ane. Näm Jeju memā anen arȳm mā tēn mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷Kute amijo bipdjur kêttri ne me nokrekam mŷjja krapti nhipêx. Näm te me punu kraptio mex nhym me kute amim mar kêtakumrêx. ³⁸Be, amrêbê: Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarênh djwŷnhbê Idjaij kute me bakukâmäremä arênh kôt ne me kute amim mar kêt. Näm memā kum,

“Bēnadjwŷr djwŷnh, mŷj me'lō ne kute amim ar ikabēn mar got?

Mŷj me'lō ne kute Bēnadjwŷr djwŷnh djapênh pumûnhkam amim mar got?” Näm ā me bakukâmäremä ane. Nhym me arȳm aben djô'ā arênhno mō:n arênhno mōr tâmtâ arȳm tū:mrâm me bakamingränyrekam arȳm 'yr o bôx. Jeju te me punu kraptio mex nhym me me omûn amim Jeju mar kêtakumrêx.

³⁹Idjaij kute me bakukâmäremä arênh kôt ne me me omûn amim Jeju mar kêt. Be, djäm me ta ne me kute tu amim markumrêxmä? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmä. Be, mŷkam? Bir, Metīndjwŷnh ta kute me nomë me amako bimrakkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukâmäremä kum,

⁴⁰“Metīndjwŷnh ne mebê nomë amako amrâ.

Nhym kam me te memā mŷjja jakre nhym me kukrâdjâ pumûnh kajgon mā omûnhkumrêx kêt.

Nhym me te memā mŷjja jarê nhym me mar kumrêx kêt ne. Mâ kukrâdjâ'ā mŷjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwŷr amijo akēx kêt ba kam memā axwe jarênh râ'ā ne kam ije meo mex kêt.

Me amakkre kêt prâmkam ne ã meo ane”, ane.

⁴¹ Idjaij ne Jeju mexo umakôt omû ne 'ã me bakukâmäremä ujarênh ba. Ne kam ã memä ane. Kam me ta te kute amim Jeju marmä.

42-43 Be, djäm me rûnh kunî ne me amakkre kêt prâm? Kati. Me kwÿ kute tu amim markumrêx. Djäm me kwÿ ja kute memä amijo amirít? Djäm me kute memä kum,

—Arÿm ne ba tu amim Jeju markumrêx, anhÿro amijo amirít? Kati. Mebê pardjêu kabên pymaje ne me kute memä amijarênh kêt. Be, mykam? Bir, me amim,

—Dja ba amijareñh kêt nhym me imã imex jarênh râ'ã. Ba ren Jeju'ã memä amijarê nhym ren me arÿm imã ijaxwe jarênh me nêje bôm imê. Ne ren kam ajte me bikprônh djàkam me ro'lâ ikrí kêt, anhÿro ba. Me kute amim anhÿrkam ne me kute memä amijarênh kêt ne. Djä ne Metindjwÿnhbit kute memä mex jarênhja me kum kînh? Kati. Pykakam me axwe kute memä mex jarênhja ne me kum kînh. Jabit ne me kum kînh.

⁴⁴ Nhym kam Jeju kâj bê memä kum,

—Djäm me aje tu amim imarkumrêxkam ne ga me aje bajbit imar? Kati. Me aje amim imar o ne ga me aje amim ijanor djwÿnh mar. ⁴⁵ Me aje ipumûnh o ne ga me aje ijanor djwÿnhdjwÿ pumûnh. ⁴⁶ Ga, me kute akamât kô tykkam pry kurwÿ nhym pry arÿm amirítkumrêxja pumû. Nhym me arÿm ba mexkumrêx. Badjwÿ ne ba memä Metindjwÿnh kabên jarê. Nhym me kwÿ ï pÿnhkôt kute tu amim kabên markumrêx ne kôt kute amijo baja ne me arÿm axwe kêt ne kute amijo ba mexkumrêx. Ne ajte kute akamât kô tykkam me ba punuja pyràk prâm këtkumrêx.

⁴⁷ Me ajô aje ikabên mar kajgon amim imar këtkam djäm on ije amä ajaxwe pânh jarênhmä? Me anhî pÿnhkôt ajaxwe djari pânh jarênhmä? Djäm on pânh atokrymä? Kati. Djäm ije memä axwe pânh jarênh nhym me pânh tokrymä ne ba bôx? Kati. Ije pykakam me kunî axwebê me utârmä ne ba bôx. ⁴⁸ Be, me ajô aje ikangan amim ikabên mar këtkam me'lô dja amä ajaxwe pânh jarê. Me kunî kute aminhinomä amimênh djà nhô akatikam dja kâjkwakam Metindjwÿnh amä, “Aje amim Ikra mar këtkam ajaxwekumrêx”, ane. Dja amä ane ga arÿm ajaxwe pânh atokry.

⁴⁹ Mykam dja ã amä ane? Bir, djäm ba ikabên ne ba me amä arê? Kati. Ibäm ne ikabên'ã imä karô ba arÿm me amä arê. Kam dja Ibäm ta amikabêno ngryk ne me ajomä ajaxwe pânh jarê. ⁵⁰ Ibäm ne imä, “Dja me tu amim amarkumrêx ne arÿm ikôt tûn ne ar ba râ'ã: râ'ã ne”, ane. Täm ne ba ije markumrêx. Kam Ibäm kute imä kabên jarênh kôt ne ba memä arê. Näm ã Jeju memä ane.

Kute ar par ku'õnh.

13 ¹ Be, arÿm Metindjwÿnh me bakukâmäre nhirôbê mrânh nhô akati 'yr. Mebê idjaer kunî kute aben kajmâ'ã me irôbê mrânh djà mar kadŷy aben pydji djà nhô akati 'yr. Jeju arÿm kute pykakam mebê àbir 'yr.

Bām'yr àbir 'yr. Ja ne arȳm kute mar. Arȳm ne kum pykakam õ me ja jabê:. Nhym te me amakkre kêt arȳm kute bīn 'yr nhym kum õ me abê rā'ā.

²Arȳm ar kute õ kwÿ krēn parkam nhym Djuda kute Jeju kanga 'yr. Ximāo ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nâm kute kurê djwÿnhmã kanga 'yr. Xatanaj ne 'ã kum apnê nhym kute memã kanga 'yr. ³Bām arȳm kute Jejumã õ mȳjja kunī kanga nhym arȳm Bāmbê Metindjwÿnh kurūm rwÿk ne kam akubyn 'yr àbir 'yr. Ja ne Jeju arȳm kute mar. ⁴Nâm kuman kam kàjmã dja. Ar õ kwÿ krēn parkam kàjmã djan õ kubékà krâkào pôx ne adjuw. Ne me'ã ngô ngrà djà byn arȳm o amikrax kupu. ⁵Ne kam arȳm ngônh purortikam ngô run kam arȳm kôt ba djwÿnh par ku'õnhmo krax. Ar par ku'õnho tē:n mā me'ã ngô ngrà djào ar par'ã ngô ngrà. O amikrax kupu rā'ān o ar par'ã ngô ngrà.

⁶Nâm ar par ku'õnho tē:n kam arȳm Ximāo Pedru'yr bôx. Nhym kum, —Je, djäm ba dja ga ipar ku'ō? ane.

⁷Nhym Jeju kum,

—Jakam aje idjapênh mar kêt. Dja ba ī amã arë ga ama, ane.

⁸Nhym kum,

—Be kati. Aje ipar ku'õnh prãm kêtekumrêx, ane.

Nhym kum,

—Dja ba apar ku'õnh kêt ga arȳm ikôt aba kêt, ane.

⁹Nhym kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh. Djäm iparbit? Inhikramẽ ikrâdjwÿ dja ga ku'ō, ane.

¹⁰Nhym kum,

—Be, gar arȳm adjwÿrkam arȳm ar anhî mex ba kam ije ar aparbit ku'õnhmã, ane. Ne kam ar axwe kêt'ã arkum,

—Be, arȳm ar amex. Djäm ar akunî ne gar amex? Kati. Ar ajô apydji ne ga amex kêt, ane. ¹¹Arȳm kute amikukãm kurê djwÿnhmã kanga djwÿnh markam ne arkum,

—Djäm ar akunî ne gar amex? Kati, ane.

¹²Ne kam arȳm ar par ku'õnh pan kam kà jangijn kam nhÿn arkum,

—Be, mÿkam ne ba ar apar ku'ō? Djä ne gar ama? ¹³Bir, gar imâ, “Ujarênh djwÿnh, Bënjadjwÿr djwÿnh”, anhýro aba. Be, mrämri ne gar imâ arë. Ibê tâm. ¹⁴Ibê ar anhô Bënjadjwÿr djwÿnh ne ibê ar anhô ujarênh djwÿnhkam ne ba arȳm amijo ingrin amijo ikâtâm ne arȳm ar amâ apê. Ar akajgo mex, ar akâtâmmã ne ba apên arȳm ar apar ku'ō. Djäm ar ajô aje, “Be, ba ne ba irax. Ije me kajgomã idjapênh prãm kêt”, anhýrmã? Kati. Ar gadjwÿ aben par ku'ō.

¹⁵Be, mÿkadjy ne ba ar apar ku'ō? Bir, dja gar ipumûn ikudjwa arȳm amijo angriren akâtâm ne abenmã apê. Ja kadjy ne ba ar apar ku'ō.

¹⁶Imâ adjapênhkam djäm aje araxo ijakrenh got? Ije ajanorkam djäm aje araxo ijakrenh got? ¹⁷Ar aje araxo ijakrenh kêtekam dja gar amijâ ije ar apar ku'õnhja man ikudjwa amijo angriren amijo akâtâm ne abenmã apê. Dja gar amijo anen arȳm akînhkumrêx.

Djuda kute memā Jeju kanga kukām arkum 'ā ujarēnh.

Mat 26.21; Mak 14.18; Ruk 22.21

¹⁸Be, djā ne ba ar akunīmā ikabēn jarē? Kati. Djām ar akunī amex? Kati. Ije ar anhī pŷnhkôt amijo ar apytâr ba arȳm ije ar amar. Nhym be, ar ajō dja ga amā ikurê. Amrēbê: ije amikukām arēnh kôt dja ga amā ikurê. Nā bām me bakukāmāremā kum,

“Gwaj baro'ā badjàkur'ō dja kum ikurê”, ane.

Nā bām ā memā ane nhym me arȳm 'ā pi'ôk no'ôk ne. Nhym me aben djôl'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā tū:mràm arȳm iwŷr o bôx. Gwaj baro'ā badjàkur'ō dja kum ikurê. ¹⁹Ar ajō amā ikurê kêtri ba arȳm pi'ôkkam ar amā ikabēn jarē.

Be, mŷj kadjy? Bir, dja gar ajō amā ikurê kôt arȳm omūn kam arȳm akubyn amijo tēn pi'ôkkam ikabēnja ma. Anhŷr djwŷnhràm ikabēn ja ma. Ne kam arȳm amim, “Mrāmri kôt ne amikukām arēnhkumrēx. Jejubê ne Bēnjadjwŷrbê kumkatibê Kritukumrēx”, ane. Dja gar ā anen tu amim imarkumrēx.

²⁰Be, godja ba amū me ano nhym me me'ȳr bôx nhym me arȳm amim me kabēn man kam arȳm kôt badjwŷ amim ima. Ne kam arȳm kôt amim kute ijanor djwŷnhdjwŷ ma. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx, ane.

²¹Jeju arkum anen arȳm umar punure ne. Ne kam arkum arēnho amirîtkumrēx ne arkum,

—Be, mrāmri dja gar ajō ikurê djwŷnhmā ikanga. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx, ane.

²²Nhym kôt ba djwŷnh te kute marmā abenkam no tyn nhŷn amim,

—Je tō, mŷj me'õ'ā ne ane? ane. ²³Be, kôt ba djwŷnh'ō ne Jeju tāri nhŷ. Jeju kum abêja. ²⁴Nhym Ximão Pedru jānh nhŷn amū Jeju tāri ÿrja'ŷr akêx ne ar aktā aben pumū. Ne kam kute ar 'ō jabej Jeju kukjêrmā Pedru kum inhuo Jeju jakre.

²⁵Nhym arȳm Jeju'ŷr ajkamēn kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh, nhym nā? Ar imā arē bar kuma, ane.

²⁶Nhym kum,

—Dja ba ōmrōmā djwŷ jadjàn amū kum kungā ga arȳm ar 'ō pumū, ane. Ne kam arȳm kum adjàn amū Djudamā kungā. Djuda nhidji 'ōdjwŷbê ne Ikadji. Ximão 'ōdjwŷ ne Djuda dji. ²⁷Nām kum kungā nhym Xatanaj arȳm Djudamā wadjàn 'amŷnh tŷx ne. Nhym kam Jeju arȳm kum, “Ajrā, amibêx”, ane.

²⁸Nhym kôt ba djwŷnh kute kabēn mar kajgon mŷjja'ā Jeju kute kum kabēn jarēnhja ar kute mar kêt. ²⁹Djudabê ne ar ô pi'ôk kapriō ba djwŷnh. Ne kam ar kwŷ arïk amim,

—Bârām kute gwaj banhō kwŷ krēn djà'ō byrmā ne ano. Me kräptî kute aben pydji dja nhō akati kadjy kute mŷjja byrmā ne ano. När, kute me ô mŷjja kêtmā mŷjja kwŷ nhôrmā ne ano, ane. ³⁰Nām Jeju kum djwŷ ngā nhym arȳm kubyn mā kadjy katon tē. Arȳm akamâtakam ne tē.

Pedru 'êxnhī kukām kute kum arēnh.

Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31

³¹Djuda kato nhym Jeju arȳm kôt ba djwȳnhmā kum,

—Ije amijo inhī ne ar ibaja dja me jakam arȳm iraxmā kato ba memā irax. Nhym kam me arȳm ikôt kàjkwakam Metindjwȳnh raxmā kato.

³²Nhym kam arȳm memā ra:x ne uma:n kam arȳm amiraxo badjwȳ ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³Akmere ar, gwaj baro'ā ar babaja arȳm kêt 'yr. Dja gar ijabej ar aban te idjām djà'yr abôx prāmje. Nã bãm ã mebê idjaer rûnhmâdjwȳ ane. Ar gadjwȳ ba arȳm ã ar amā ane.

³⁴Be, ba ar amā 'lã karō. Icabẽn ny ne ba ije ar amā arēnhmā. Dja gar aman mā kôt amijo aba mex ne amā aben jabê. Kute imā ar ajabê pyràk ã ar amā aben jabêo ane. ³⁵Nhym kam me kàtäm kunī arȳm ar ajā abenmā kum, “Be, Jejukôt ba djwȳnhkumrêx ne wã. Ga, arkum aben jabêwã pumū.” Dja me ã ar ajā abenmā ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶Nhym Ximão Pedru kum,

—Bênjadjwȳr djwȳnh, jām ne ga atëmmā? ane.

Nhym kum,

—Bir, dja ba tē ga arȳm te on idjām djà'yr ikôt atëm prāmje. Kam dja ga tûmrâm arȳm ikôt tē, ane.

³⁷Nhym Pedru arîk kum,

—Bênjadjwȳr djwȳnh, mÿkam dja ba te on adjām djà'yr akôt itëm prāmje? Dja me kum abîn prâm ne ikumrêx ibîn kam abî, ane.

³⁸Nhym kum,

—Djâm me kute akumrêx abîn ne kam ibînmâ got? Be, dja me ijo mõ, ga õkrën'anh kàr kêttri amijâ maje ajêxo amânhkrut ne ikjékêt ne ijâ memâ kum, “Kati. Ije me'owâ pumûnh këtkumrêx”, ane. Nhym arȳm ajâ õkrën'anh kà. Mrämri ne ba amâ ja jarênhkumrêx. Nãm ã kum ane.

Kute kôt ba djwȳnhmâ tÿx jadjär.

14

¹Ne kam ajte arkum,

—Kwârîk wân̄h ba ar akadjy tē gar axwe amikam adjumar kêt. Dja gar tu amim Metindjwȳnh markumrêx. Badjwȳ dja gar tu amim imarkumrêx. ²Onij Ibãm nhõ kikretikam me ūrkwâ kräptî. Djâ ne ren kêt ba ren arȳm ar amâ, “Kati, kêt”, ane. Nhym be, kati. Mrämri ne Ibãm nhõ kikretikam me ūrkwâ kräptîkumrêx. Ba arȳm 'yr itëmmâ. Dja ba 'yr tén 'yr bôx ne arȳm ar akutêp ar amâ anhûrkwão mex. ³Dja ba ar anhûrkwão mex kadjy tén kam akubyn ajte ar awýr bôx. Ne kam arȳm mâ amikôt ar adjan ar ajo tê. Be, mÿj kadjy? Bir gwaj arek baro'ā ar baba kadjy. ⁴Be, idjâm djà gar arȳm ama. 'Yr ipry gar arȳm ama. Kwârîk wân̄h axwe amikam adjumar kêt, ane.

Memã pry'ã ujarẽnh.

Kar 4.12

⁵Nhym Tôme arȳm kum,

—Jâm atêmmã ja ar ije mar kêt ne ar ije apry kraxdjwȳ omûnh kêt.

Mŷj dja bar nẽn kum ikato? ane.

⁶Nhym Jeju kum,

—Bir, ba mrämri ije 'yr me pry pyrâk. Dja me tu amim imarkumrêx ba arȳm Ibäm'yr meo bôx. Bajbit ije memã katât ikabẽn jarênhkumrêx ne ije memã tĩn jangjênh nhym me Ibämkkôt tĩn ne ar ba rã'a: rã'a ne. Djâm Ibäm'yr me o bôx kadjy me'ödjjwȳ? Kati. Bajbit ne ba 'yr meo bôx. ⁷Ne ga ren ar aje imarkumrêx ne ren arȳm Ibämddjwȳ ma. Be, arȳm ba ar amã arẽ gar arȳm aman omû, ane.

⁸Nhym Piripi kum,

—Bêngadjwȳr djwŷnh, ar imã Abäm jakre bar omû. Ne kam arȳm ikînh ne, ane.

⁹Nhym Jeju kum,

—E kum Piripi, djäm gormã ne ga ikôt ar aban aje imarn ipumûnhja kêt? Be, me kute ipumûnh o ne me arȳm Ibämddjwȳ pumû. Mŷkam ne ga imã, “Ar imã Abäm jakre bar omû”? ane. ¹⁰Be, Ibämmë ne bar itipdjin ar iba. Djâm aje amim imar kêt? Ije ar amã ikabẽn jarênhja ba ba ije arênh kêt. Djâm ba ne ba idjapênh ar iba? Kati. Ibäm ne ar ijo ban àpênh ar ba. ¹¹Be, Ibämmë ne bar abenã itypdjin ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrêx. När idjapênhkôt imã akaton tu amim imarkumrêx.

¹²Me kute tu amim ikamnhixkumrêx gêdja me idjapênh o apê. Gêdja me àpênh o ijakre. Be, mŷkam? Bir, arȳm Ibäm'yr itêmkmam dja me àpênh o ijakrenh mex ne. Mrämri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹³Dja gar amijo Metindjwŷnhmã a'wŷ. Tu amim imarkumrêx ne kum amijo a'wŷ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Be, mŷj kadjy? Bir, dja ba kôt memã Ibäm ra:xo amirít. Ja kadjy dja ba ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. ¹⁴Ikukwakam dja gar kum mŷjja kunio a'wŷ ba kam ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane.

Arkum Metindjwŷnh Karõ'ã ujarẽnh.

Kar 2.2

¹⁵Gar mrämri amã ijabê jabej mã ikabẽn man kôt ar amijo aba. Ije amrânñh mex'ã ar amã karõ kôt dja gar amijo aba. ¹⁶Dja ba kam arȳm ar ajo Ibämmã a'uñ nhym arȳm ar amã ajo kînh djwŷnh 'ödjjwȳ jano.

Nhym kam arȳm arek ar aro'ã ar ba rã'a: rã'a ne. ¹⁷Karõ dja ar amã ano. Karõ kute katât memã ikabẽn jarênhkumrêx. Me kum Metindjwŷnh kînh kêtjamã dja Karõ janor kêt. Be, mŷkam? Bir, mebê Karõ bipdjur nhym me kute mar kêtjamã dja memã anor kêt. Ar ga ne gar atemã. Arȳm aje mar. Karõ arek ar aro'ã ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ã ar ba rã'a.

¹⁸Djâm ije ar amã inhírer gar aje me 'uwtí pyrâk ne akaprín ar abamã? Kati. Ba dja ba mrämri ar awŷr ibôxkumrêx.

¹⁹Dja ijā akati ngrêre ba arȳm me kum ikīnh kêtjabê amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itînkôt dja gar gadjwÿ atînkumrêx. ²⁰Kam dja gar amim, “Be, mrämri ne Jeju Bämmë tipdjin ar ba. Badjwÿ ne ba Jejumë itipdjin ar iba. Jejudjwÿ ne imë tipdjin ar ba.” Djä gäm ar ã amim ane. ²¹Mÿj me'õ ne mrämri kum ijabékumrêx? Bir, ba ne ba me kute katât amijo ba'lã memã karô. Dja me kam amim ikabẽn man kôt ar amijo ba. Me ja ne me mrämri kum ijabékumrêx. Dja me mrämri kum ijabékumrêx nhym Ibämdjwÿ arȳm kum me abê. Badjwÿ dja ba imã me abên arȳm ikabêno memã amijo amirít nhym me arȳm mrämri imarkumrêx, ane.

²²Nhym Djuda 'ödjwÿ. Djâm Djuda Ikadji? Kati. Djuda 'ödjwÿ Jejumâ kum, —Be, mÿkam dja ga ar bajbit ar imã amijo amirít? Mÿkam dja ga me kunîmâ amijo amirít kêt? ane.

²³Nhym Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabẽn man kôt ar amijo ba. Nhym kam Ibäm arȳm kum me abê bar kam arȳm me'yr bôx ne ar meo iba. ²⁴Nhym be, me kum ijabê kêtja dja me ikabẽn mar kêt ne kôt amijo ba kêt ne tu ate krän amidjwÿnhbit ma. Be, ije ar amã ikabẽn jarênh gar aje marja djâm ba ikabẽn? Kati. Ibäm kute ijanor djwÿnh kabẽn ne ja.

²⁵Gwaj baro'ã ar babari ne ba ar amã ikabẽn ja jarë. ²⁶Dja ba mä tê nhym ar ajo kînh djwÿnh arȳm ar amã ikabẽn jarë. Metîndjwÿnh Karôja tâm dja arȳm ar amã arë. Ije amrêbê ar amã ikabẽn jarênh ja kunîkôt dja ar amã arë. Kàjkwakam Ibäm dja ar amã Karô jano nhym arȳm bôx ne ar amã ikabẽn jarë. ²⁷Itêm tekrekam dja gar ikabenkôt adjumar mex. Idjumar mex kôt adjumar mex. Djâm me kum ikînh kêtja kabenkôt adjumar mexmâ? Kati. Tâm ne kajgo. Ba ikabẽn kôt dja gar adjumar mex ne mrämri adjumar mexkumrêx. Kwârîk wânh amikukâm axwe adjumar ne atîn prâm kêt.

²⁸Öbê ne ba arȳm ar amã, “Dja ba mä tën kam akubyn ajte ar awÿr tën bôx”, ane. Ga ren ar mrämri amã ijabékumrêx ne ren akînhkumrêx. Ije ar amã Ibäm'yr idjâbir jarênh ar aje markam ne gar ren akînhkumrêx. Be, mÿkam? Bir, kàjkwakam Ibäm kute raxo ijakrenhkam. ²⁹Be, jakam ba arȳm ar amã arë. Idjâbir kêttri ba ar amã arë. Dja ba wabi gar kam ikabênya man arȳm tu amim imarkumrêx.

³⁰Jakam dja ba arȳm ar amã ikabẽn jarênh kwÿ ngri. Be, mÿkam? Bir, arȳm Xatanaj bôx 'yr. Me kum ikînh kêtja nhõ bênjadjwÿr iwÿr bôx 'yr. Djâm iwÿr bôxkam kute ijo bamâ? Arkati. ³¹Dja ba Ibäm kabẽn kôt ar amijo iba. Ibäm kute imã 'ã karô kôt ar amijo iba nhym kam me kum ikînh kêtja arȳm ima. Dja me amim, “Mrämri kum Bäm jabékumrêx”, ane. Tâm dja me kuma. Kàjmâ ar dja. Gwaj on 'yr. Näm Jeju ã kôt ba djwÿnhmâ ane.

Kute amikukràdjà'ã akrô jakren 'ã ujarënh.

15

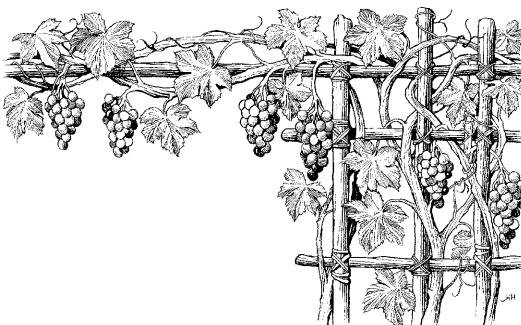
¹Ne kam apýnh akrô kukràdjà'ã ajarën arkum,
—Be ga, atemâ akrô djôja pumû. Ba ne ba ije akrô bàri pyràk.
Ibäm ne kute akrô djuw mex djwýnh pyràk. Ar ga ne gar aje akrô
bàrikam apýnh pa pyràk.

²Ga, akrô djuw mex djwýnh kute akrô pa kajgo rênhja pumû. Pakam ô kêtksam
ne kurê. Ibämdjwý kum me kute imar kajgo kînh kêt ne wân̄h me kanga. Mýkam?
Bir, me kute imar kajgo ne ukaprí kêt ne axwe ar ba. Kute mrämri ne akrô pakam
ô kêt pyràk. Kam ne wân̄h me kanga. Ga, akrô pa kwýkam òja pumû. Nhym o
djuw mex djwýnh kute 'ã ingrâ kajgodjwý rênh. Akrô pakam ôbit kräptí kadjy ne
kurê. Ibämdjwý kum me kute tu amim imarkumrêxja kînh. Ne kam arým mebê
mýjja kajgo kuní kurê. Mýj kadjy? Bir, dja me amim imar 'áno djan mýjja kajgo
mar kêt. Ne kam arým ukaprí:n katât ar amijo ba. Ne kam mexkumrêx kute akrô
pakam ô kumexkam mexkumrêx pyràk. Ja kadjy ne mebê mýjja kajgo kuní kurê.

³Be, ar aje akrô bàrikam apýnh pa pyràk. Arým ar amex. Ije ar amâ
ikabén jarênhkôt arým ar amex. ⁴Dja gar arek ijamýnh týxkumrêx ne tu
amim imar týxkumrêx ne ijâ adjukanga kêtksam. Badjwý dja ba arek
ar ajamýnh týxkumrêx. Djâm akrô pa arek akrô bàri 'amýnh kêtksam ô
got? Arkati. Ar gadjwý dja gar ijamýnh kêt ne ijâ adjukanga djâm kam
amex? Kati. Te amex prâme kute akrô pakam ô kêtksam mex kêt pyràk.

⁵Ba ije akrô bàri pyràk. Ar ga ne gar aje bàrikam apýnh pa pyràk.
Dja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijâ adjukanga
kêtksam. Ba badjwý dja ba arek ar ajamýnh týx. Kam dja gar katât
ar amijo aban adjukaprí:n amexkumrêx kute akrô pakam ô mexkumrêx
ne kumexja pyràk. Djâm aje amim imar kêtksam amex prâme got? Dja ga
ijâ adjukangan arým te amex prâme. ⁶Dja me amim imar rerekren ijâ
ukanga nhym Metîndjwýnh arým wân̄h me kanga. Ga, akrô pa ate bàri'ã
arij nhym o djuw mex djwýnh kute rênh ne wân̄h rênh nhym arým ngrâja
pumû. Nhym kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhym xêtja pumû.

⁷Gêdja gar arek ijamýnh
týx ne tu amim imarkumrêx
ne ijâ adjukanga kêt ne tu
amim ikabén mar týxkumrêx
nhym kam Ibäm arým
akabéenkôt ã amâ o ane.
Dja gar amâ mýjja kînh ne
kum o a'uw nhym arým
akabéenkôt ã amâ o ane. ⁸Dja
gar amexkumrêx ne katât ar
amijo aban adjukaprí kute
akrô pakam ô mexkumrêx ne

(Djoão rax 15.1-10)

kumexja pyràk. Nhym me amex ja pumün arỳm Ibãm raxmã kato. Dja gar ã amijo anen arỳm abê ikôt aba djwìnhkumrêx.

⁹Imã ar ajabê kute mrãmri ne Ibãm kum ijabê pyràk. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. ¹⁰Gêdja gar mã ikabëna man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katât aje amijo aba'ã karôkam ikabëna man kôt ar amijo aba. Ne kam arỳm ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibãm kabën kôt amijo ibaja pumü. Ba kam imã Ibãm jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹Be, mŷj kadŷj ne ba ar amã ikabën ja jarê? Bir, dja gar ikabën man arỳm ikînho akînh. Akînh ne akînh râ'ân akînhtire. ¹²Be, ar amã aben jabêmä ne ba abenâ ar amã karô. Amã aben jabê kute mrãmri ne imã ar ajabê pyràk. ¹³Djäm ije inhöbikwa kadŷj itykkam imã inhöbikwa jabê ngri got? Imã abêo katât me kunî jakre. ¹⁴Dja ba ar amã katât aje amijo aba'ã karô gar ikabën man kunikôt ar amijo aba ba arỳm ar ajo inhöbikwakumrêx.

¹⁵Djäm jakam ije ar amã, “Inhõ àpênh”, anhÿrmã? Kati. Ne ga ren ar abê inhõ àpênhbit ba ren ar amã adjàpênh djâbit jarê gar ren jabit man ren kam aje ikabën kunî mar kêt. Nhym be, kati. Ibãm kute imã kabën jarênh ja ba arỳm ar amã kunî jarê. Ije ar amã Ibãm kabën kunî jarênhkam arỳm ije jakam ar amã, “Inhöbikwa”, anhÿrmã.

¹⁶Djäm ar ga ne gar amijo ipytâ? Kati. Ba ne ba amijo ar apytân arỳm ar adjâpênh djâl'â ar amã karô. Be, mŷj kadŷj? Bir, dja gar katât ar amijo aben adjukapríkumrêx ne memâ ijâ adjujarênh mõ. Ne kam arỳm Metîndjwìnhmã amexkumrêx râ'â. Kum amexkumrêx râ'â ne arỳm aje mrãmri ne akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyràk. Ja kadŷj ne ba adjâpênh djâl'â ar amã karô. Mŷj kadŷj dja gar ã amexo ane? Bir, dja gar ikukwakam mŷjja'ã Ibãmmã a'uw nhym arỳm ã ar amã o ane. Ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Ja kadŷj dja gar ã kum amexo ane. ¹⁷Ar amã aben jabêmä ne ba abenâ ar amã karô.

Me kum Metîndjwình kînh kêtja'ã ujarênh.

Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir 1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13

¹⁸Be, dja me kum Metîndjwình kînh kêtja kum ar akurê jabej. Ikumrêx ne me ã kum ikurêo ane. Ja dja gar ama. ¹⁹Ne ga ren ar me kum ikînh kêtja jaxwe kôt ajaxwe nhym ren me kum ar ajabê ne. Nhym be, kati. Me axwe kôt ajaxwe kêt. Ba ne ba amijo ar apytân mebê amikôt ar apumjuw. Kam ne me kum ikînh kêtja kum ar akurê.

²⁰Ba arỳm ar amã, “Ar abê inhõ àpênhkam djäm aje araxo ijakrenh got”? ane. Djäm ar aje araxo ijakrenh got gar amim, “Kati. Dja me ijo bikênh kêt”, anhÿro aba? Kati. Ikôt dja me ar ajo bikênhkumrêx. Nhym be, me kwì kute amim ikabën mar kôt dja me amim ar akabêndjwì ma. ²¹Be, mŷkam dja me ar ajo ajkê? Bir, ikôt ar abakam. Me kute ijanor djwìnhmar kêtka dja me ar ajo ajkê. ²²Ne ba ren me'yr ibôx kêt ne ren memâ ikabën jarênh kêt nhym Metîndjwình ren memâ axwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Arỳm ne ba me'yr bôx ne memâ ikabën

jarē nhym me kute amim imar kêt. Kam dja mrāmri memā axwe jarēhkumrēx. Jakam dja me te Metīndjwŷnhmā kum, “Kati. Ijaxwe kêt”, anhŷrmā.

²³Be, me kum ikurêja kum Ibāmdjwŷ kurê. ²⁴Ne ba ren ije me nokrekam mŷjja pumūnh kêt kwŷ nhipêx kêt nhym ren me omūnh kêt nhym Metīndjwŷnh ren memā axwe jarēh kêt. Nhym be, kati. Arȳm me kute omūnhkam ne me kum ikurê kum Ibāmdjwŷ kurê.

²⁵Me kum ikurêja'ã ne me bakukāmâre amrēbê: pi'ôk no'ôk ne. Ba ne ba kam amikukâm memā kum,

“Ajmā ije meo kêtakam ne me kum ikurê.”

Nã bãm ã memā ane nhym me arȳm kukràdjakam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam me aben djô'ã arênhō mõ:n arênhō mõr tâmtâ arȳm iwŷr o bôx. Tû:mràm iwŷr o bôx. Nhym me kamingränyre arȳm kum ikurê. Ajmā ije meo kêtakam me kum ikurê.

²⁶Be, dja ba Ibãm 'yr wabin 'yr bôx ne arȳm ar amâr ajo kînh djwŷnh jano, ar amâr Metīndjwŷnh Karô jano. Ta dja katât memâ kabën jarêhkumrêx. Ibãm kurûm dja tê. Dja ba ar amâr ano nhym bôx. Ne kam kute ipumûnh kôt arȳm ar amâr ijâ ajarê. ²⁷Ar gadjwŷ gêdja gar ijâ memâ adjujarêh aba. Idjapênh kraxkôt iro'ã ar abakam aje ipumûnh kôt memâ ijâ adjujarêh aba.

16 ¹Ar aje ibê amijo akêx kêt kadjy ne ba ar amâr ikabën jarê. ²Me bikprônh djâkam dja me ar akangan me nêje bõm ar amê. Ne arîk ar ajâ amim, “Dja ba ar kupa nhym kôt Metīndjwŷnh arȳm kum ikînhkumrêx”, anen arȳm ar abi. ³Me kute Ibâmmê ar imar kêtakam dja me ã ar ajo ane.

⁴Djâm amrêbê ne ba ar amâr ikabën ja jarênhō tê? Kati. Gwaj baro'ã ar babari ne ije ar amâr arênh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjâbir kutâ ar amâr arê. Dja ba wabi nhym me arȳm ar ajo bikênhō ba. Kam dja gar akubyn ije ar amâr ikabën jarênh ja'yr amijo bôx ne arȳm aman amim, “Be, mrâmri kute imâr arênh kôt ne me arȳm jakam ã ijo bikênhō bao ane”, ane.

Metīndjwŷnh Karô kute ô me jao bamâ.

⁵Jakam ba arȳm kute ijanor djwŷnh'yr idjâbirmâ. Kam ne gar aje imâr, “Jâm dja ga tê”? anhŷr kêt. ⁶Be, mŷkam? Bir, ba ije ar amâr idjâbir jarênh gar akaprî raxkam ne gar aje ikukjêr kêt. ⁷Kwârîk wânh ar akaprî kêt. Dja ba wabin arȳm ar amâr ajo kînh djwŷnh 'ôdjwŷ jano. Metîndjwŷnh Karô jano nhym ar awŷr bôx gar adjumar mexkumrêx. Ba ren idjâbir kêt nhym ren Karô ar awŷr bôx kêt. Nhym be, kati. Dja ba idjâbirkumrêx ne ar awŷr anorkumrêx. Mrâmri ne ba ar amâr ja jarêhkumrêx.

⁸⁻¹¹Mrâmri dja Metîndjwŷnh Karô pykakam bôxkumrêx. Ne kam ta arȳm mâ pykakam me axwemâ kum, “Mrâmri ajaxwekumrêx”, anhŷro ba. Nhym kam me arȳm kôt amijaxwe maro ba. Be, mŷkam? Bir, me kute amim imar kêtakam ne me axwe. Dja Metîndjwŷnh Karô ta arȳm mâ memâ kum, “Jeju katât kute amijo bakumrêx”, anhŷro ba. Nhym kam me arȳm kôt ikatâtbumrêx maro ba.

Be, mìkam? Bir, Ibām'yr idjàbir gar aje ipumūnh kêtksam dja me mrāmri ikatàtkumrēx maro ba. Dja Metindjwýnh Karō ta arȳm mā memā kum, “Dja ga ajaxwe pānh atokry”, ane. Nhym kam me arȳm kôt amimaro ba. Be, mìkam? Bir, dja me kum ikīnh kêtja nhō bēnjadjwýrbê Xatanaj tokry. Axwe pānh tokry. Dja me ja man arȳm amimaro ba, amijaxwekam pānh tokrymā maro ba.

¹²Be, ba te ije ar amā ikukràdjà kumex jarēnh prâmje. Ar aje ikukràdjà kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rā'ā. ¹³Kwârik wânh rā'ā. Dja ī Metindjwýnh Karō bôx. Kute memā katât kabēn jarênhkumrêxja bôx. Ne kam arȳm ar ajo ba gar ikabēn katât kunī ma. Djām ta ne kute amikabēn jarênhmā? Kat. Ba dja ba kum arē nhym arȳm ar amā kute ikabēn marja jarē gar arȳm ama. Dja ar akukâm apýnh mìjja apôx djwýnhrâm ar amā arē gar arȳm ama. ¹⁴Ba dja ba kum ikabēn jarē nhym kuman arȳm ar amā arē. Kute ar amā ikabēn jarênhkam dja ijo rax gar arȳm ira:xmā akaton ama. ¹⁵Be, ba Ibām kabēn o ikabēnkam ne ba ar amā, “Ba dja ba Karōmā ikabēn jarē nhym kuman arȳm ar amā arē”, ane.

¹⁶Arȳm itém 'yr. Dja ba tē gar arȳm ipumūnh kêt. Nhym kam ijā akati ngrêre gar ajte ipumū. Ibām'yr idjàbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumū. Näm ā Jeju kôt ba djwýnhmā ane.

Ar'yr ar kīnh djà bôx kadjy kute arkum arēnh.

¹⁷Nhym kôt ba djwýnh kwÿ ar abenmā kum,

—Näm gwaj bamā, “Arȳm itém 'yr. Dja ba tē gar arȳm ipumūnh kêt. Nhym kam ijā akati ngrêre gar arȳm ajte ipumū”, ane. Ne, “Ibām'yr idjàbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumū”, ane. Be, mìj'lā ne gwaj bamā ja jarē? ane. ¹⁸Ne kam,

—Kute gwaj bamā, “Akati ngrêre”, anhýrkam mìj'lā ne kute gwaj bamā ja jarē? Gwaj te baje mar prâmje, ane.

¹⁹Be, ar kute kukjér prâmköt ne Jeju arȳm ar kuma. Ne kam arkum,

—Djā ne gar bit aje ikukjérmā? Ije ar amā, “Arȳm itém 'yr. Dja ba tē gar arȳm ipumūnh kêt. Kam dja ijā akati ngrêre gar arȳm ajte ipumū”, anhýr. Ije ar amā anhýrkam djā ne gar aje bit abej ikukjérmā?

²⁰Ba ar amā arē gar ama. Dja gar muw ne akaprí rax. Nhym be, me kum ikīnh kêtja dja me kīnh. Dja gar akaprí tēn kam ī arȳm akînhkumrêx. Mrāmri ne ba ar amā ja jarênhkumrêx.

²¹Be, me nire kra àkam kaprîre. Me kra bixadjwýr 'yr nhym me kaprîre. Ne kam me kra bixadjwýrkam arȳm kaprîo aknon mar kêt ne. Me kînhkam ne me arȳm kaprîo akno. ²²Dja gar ã akaprîn ajte akînho ane. Jakam gar akaprî. Kwârik wânh rā'ā. Dja gwaj ajte aben pumû gar akînhkumrêx. Nhym kam me arȳm te kute ar amā akaprî jadjâr prâmje.

²³Gwaj baje ajte aben pumûnhkam dja gar imâ adjâ'wýr prâm kêt. Ne kam ikukwakam Ibām tamâ mìj'jao a'uw nhym arȳm ã ar amā o ane. Mìjja kunîo ikukwakam kum adjâ'wýrja dja ã ar amā o ane. Mrāmri ne ba ar amā ja jarênhkumrêx. ²⁴Kraxje ar aje ikukwakam Ibāmmâ adjâ'wýr kêt rā'ā. Ikukwakam kum a'wý nhym arȳm ã ar amā o ane. Ar akînhitre kadjy dja ã ar amā o ane.

²⁵ Be, Ibām kukrādjà'ā ne ba pykakam apŷnh mŷjja jakren ar amā arē nhym kukrādjà kwŷ ar abê bipdjur. Adjŷm, dja ba ī ar amā ā arēnho anhŷr kêt. Dja ba ar amā Ibām kukrādjà jarē nhym ar amā amirītkumrēx ne ar abê bipdjur kêt. ²⁶ Amrē akati mōrjakam ije ar ajo Ibāmmā idjâ'wŷr prām kêt. Ar ga dja gar ikukwakam kum a'uw nhym arŷm ar ama.

²⁷ Be, mŷkam? Bir, ta kum ar ajabékam. Ar amā ijabékam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amā, “Ta ne ijano ba tē”, anhŷr gar aje tu amim ikabēn markumrēxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhym ta arŷm ar ama. ²⁸ Ibām kurūm ne ba amrē tēn pykamā bôx. Dja ba jakam pyka kurūm Ibām'yr tēn arŷm 'yr bôx, ane.

²⁹ Nhym kôt ba djwŷnh kum,

—Be, jakam ne ga arŷm imā akabēn jarēnho amirītkumrēx. Aje akukrādjà'ā pykakam mŷjja'ā adjujarēnhja jakre kêt. Ga tu akukrādjà jarēnho amirītkumrēx. ³⁰ Jakam bar arŷm amim ama. Mrāmri ne aje mŷjja kunî markumrēx. Jakam ar ije ajte akabēn jabej akukjêr prām kêtumrēx. Be, mrāmri ne ga kâjkwakam Metīndjwŷnh kurūm tēn abôxkumrēx, ane.

³¹ Nhym Jeju arkum,

—Djâm jakam ne gar mrāmri tu amim imar tŷxkumrēx? Kati.

³² Adjŷm, dja gar amidjwŷnhbit man ī ibê ajmà. Me umaje ibê ajmà ba arŷm ate dja. Be, djâm mrāmri ba ate idjâmmā? Kati. Ibām kute imē amijo kajkepkam dja ba ate idjâm kêt.

³³ Be, mŷj kadjy ne ba ā ar amā ane? Bir, dja gar ī ije ar amā ikabēn jarēnhja man arŷm tu amim markumrēx. Ne kam arŷm ikanàrràm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikînh kêtja kôt dja gar arek ar aba nhym me ar ajo bikênhho ba. Kwârîk wânh kam ar akaprî kêt. Ba ne ba itŷxo ije me kum ikînh kêtja jakrenh mex ne. Nâm ā Jeju kôt ba djwŷnhmā ane.

Jeju Metīndjwŷnhmā amijo à'wŷr.

17

¹ Nâm arkum anen kam kâjmā òkren kâjkwa jabēn Bâmmā kum,

—Djûnwâ, arŷm itokry'ā myt bôx. Dja ga memâ iraxo amirît gê me iraxmâ kato. Dja me iraxmâ kato ba arŷm memâ araxo amirît nhym me gadjwŷ araxmâ kato. ² Be, mŷjköt dja me gu baraxmâ kato. Bir, aje me kadjy ijâ Bênjadjwŷr djwŷnh mënhkôt. Apŷnh pyka djâri kunîkôt dja ba me kunîmâ nhŷ. Ne kam arŷm me kwŷmâ tîn jadji. Aje mâ ikôt me kamênhja kunîmâ tîn jadji nhym me arŷm gu bakôt tîn ne ar ba râ'ā: râ'ā ne. Ja kadjy ne ga ijâ Bênjadjwŷr djwŷnh mē. Kôt dja me kum gu bakînhkumrêx.

³ Be, mŷj ne me kute marmâñ arŷm gu bakôt tîn ne ar ba râ'ā: râ'ā ne? Bir, dja me amim, “Kâjkwakam Metīndjwŷnh pydji. Mrâmri ne kubê Metîndjwŷnhkumrêx. Mrâmri ne kute pykamâ Jeju janorkumrêx”, anhŷro ba. Ja ne me kute marmâñ. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrêxmâ. Dja me tu amim gu bamarkumrêx ne arŷm gu bakôt tîn ne ar ba râ'ā: râ'ā ne.

⁴ Pykakam ar ibari ba arŷm memâ araxo amirît nhym me kwŷ arŷm kum akînhkumrêx. Aje adjâpênh djâ'ā imâ karô kôt ba apêñ arŷm 'â

aminhinomā amimē. ⁵ Jakam badjwŷ dja ga memā iraxo amirīt gê me ira:xmā kato. Adjàkam mÿjja kunī kator kêtri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrēbê: gu baraxja kôt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bämmä kôt ba djwŷnho à'wŷr.

⁶ Ga ne ga arȳm mebê anhō me kwŷo akex. Me kum akînh kêtja bê anhō me kwŷo akex ne mā ikôt me kamē. Ba kam arȳm memā ajo amirïtkumrêx ne. Nhym kam me arȳm akabēn man kôt ar amijo ba. ⁷ Arȳm me kute imarn arȳm ijā amim, “Jeju ne Metïndjwŷnh kukwakambit àpênh ne kabēn jarênhō ba”, anhŷro ba. Ja ne me kute mar. ⁸ Aje akabēn'ã imā karõ kôt ba memā arẽ nhym me arȳm tu amim markumrêx ne mā kôt ar amijo ba. Ne mā ijā amim, “Mrämri kâjkwakam Metïndjwŷnh kurûm ne têñ bôx. Mrämri ta ne kute anorkumrêx nhym arȳm têñ bôx”, ane.

⁹ Djâm pykakam me kum akînh kêtjao ne ba amâ a'u? Kati. Aje ikôt me kamênhjao ne ba amâ a'u. ¹⁰ Ga ne ga arȳm inhō me kunio anhō. Badjwŷ ne ba arȳm anhō me kunio inhō. Gu baro'ã arȳm meo banhō. Nhym me arȳm memā iraxo amirīt. ¹¹ Djünwâ, amexti:ren akatâtkumrêx. Jakam dja ba arȳm awŷr têñ arȳm pykakam me kum akînh kêtjamē ro'ã ar iba kêt. Nhym be, gu banhō me ne me pykakam me kum akînh kêtjamē ro'ã ar ba râl'ã.

Djünwâ, prîne amexkam dja ga amim gu banhō me utân meo aba. Ga ne ga ikôt me kamē. Me kum aben jabêñ axikôt kabēn kadŷj dja ga me utân meo aba. Gu bamâ aben jabêñ baje axikôt bakabēn pyràk gê me ã kum aben jabêñ ã axikôt kabêño ane. ¹² Pykakam me kum akînh kêtjamē ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utân ar meo iba. Aje ikôt me kamênhjao ne ba me utân ar meo iba nhym 'õ biknor kêtkumrêx. Ikôt ba djwŷnhbê Djuda pydji ne axwekumrêx. Pydjibit dja arȳm akuno. Amrêbê me ikukämâre kute 'ã pi'ôk no'ôk kôt dja akuno.

¹³ Be, jakam ne ba arȳm awŷr idjâbir 'yr. Pykakam ar ibari ba amâ ikabēn ja jarê. Me kute amâ ikabêñja mar kadŷj ba amâ arẽ. Dja me kuman arȳm mrämri ikînho kînhkumrêx. ¹⁴ Arȳm me kum akînh kêtja kum gu banhō me kurê. Be, mÿkam? Bir, nã bâm memâ akabêñ jarê nhym me arȳm tu amim markumrêx. Ne kam arȳm ate mebê amijo ba. Me kum akînh kêtjabê amijo ba. Ije ate mebê amijo iba kôt ne me ate mebê amijo ba. Kam ne me kum akînh kêtja kum gu banhō me kurê.

¹⁵ Djâm ije amâ, “Me kum akînh kêtja bê dja ga amim gu banhō meo wabi”, anhŷrmâ? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mâ me utân ar meo aba gê gu banhō me ja me axwe kôt axwe kêt. ¹⁶ Me arȳm mebê amijo ba. Me kum akînh kêtja bê amijo ba. Ate ije mebê amijo iba kôt ne me ate mebê amijo ba.

¹⁷ Mrämri akabêñ katâtakumrêx. Aje memâ akabêñ katât jarênhkôt dja ga amimexo meo mex gê me katât ar amijo ba. ¹⁸ Ga ne ga arȳm idjapênh djâl'ã imâ karõn arȳm pykakam me kum akînh kêtja'yr ijano ba tê. Badjwŷ ne ba akudjwa arȳm me àpênh djâl'ã gu banhō me jamâ karõn arȳm me kum akînh kêtja'yr me

ano.¹⁹ Imā me abēkam ne ba itykmā. Dja ba akabēnkōt me kadjy ty nhym me arȳm amexo mex. Dja me tu amim ikabēn katat̄ markumrēx ne arȳm amexo mex.

Kute Bāmmā me kute mar kunīo à'wyr.

²⁰Djām me jabit ne ba amā meo a'uwy? Kati. Dja me ī amū memā ikabēn jarē nhym me kwȳ ikabēn man tu amim imarkumrēx. Amū me jaodjwȳ ba amā a'uwy.

²¹ Be, mȳj kadjy ne ba amā meo a'uwy? Bir, dja ga ikabēn man arȳm memā amak bō nhym me arȳm akabēnkōt kum aben jabēn axikōt kabēn. Dja me axikōt kabēn kute gu bamā aben jabēn axikōt bakabēn pyràk. Be, mȳj kadjy dja me kum aben jabēn axikōt kabēn? Bir, gēdja amū me kum akīnh kētja me omūn arȳm kum gu bakīnh ne arȳm tu amim imarkumrēx. Ne kam ijā amim, “Be, mrāmri ne Metīndjwȳnh Jeju jano nhym arȳm pykakam bōx ne ar ba”, ane. Ja kadjy dja me kum aben jabē.

²²Ga ne ga ijo rax ba arȳm gu banhō meo rax. Nā bām memā gu bakukrādjā jarē nhym me arȳm tu amim markumrēx ar o ba. Ar o ba:n arȳm rax ne. Be, mȳj kadjy ne ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabēn axikōt kabēn kute gu bamā aben jabēn axikōt bakabēn pyràk. Ja kadjy ne ba meo rax. ²³Bamē gu banhō me jamē ne me itipdjin ar iba. Gu badjwȳ batipdjin ar baba. Gora gē me prīne kum aben jabēn axikōt kabēn. Nhym kam me kum akīnh kētja me omūn arȳm amim, “Mrāmri ne Metīndjwȳnh Jeju jano nhym arȳm pykakam bōx ne ar ba. Ga, Metīndjwȳnh kum me abēja pumū. Kum me abē kute kum Jeju jabē pyràk”, ane. Dja me kum akīnh kētja me omūn ā amim ane.

²⁴Djūnwā, mȳjja kunī kator kētri ne ga amā ijabē. Kam dja ba wabi ga arȳm ijo ra:x ne. Aje mā ikōt me kamēnhdjwȳ dja ga o wabi gē me iro'ā ar ba. Dja me iro'ā ar ba:n irax pumūn ar o ba. Ja ne ba imā kīnh.

²⁵Djūnwā, ga ne ga akatāt ne ajaxwe kētkumrēx nhym me kum akīnh kētja kute amar kēt. Bajbit ije amar nhym me jadjwȳ arȳm kute amim, “Mrāmri ne Metīndjwȳnh Jeju jano nhym arȳm pykakam bōx ne ar ba”, anhȳro ba. Tām ne me kute amim tu markumrēx. ²⁶Ba kam arȳm memā ajā ajarē. Dja ba memā ajā idjujarēnh rā'ā ne. Be, mȳj kadjy dja ba memā ajā idjujarēnh rā'ā? Bir, amā me abē kute amā ijabē pyràk. Amā me abēja'ā dja ba memā idjujarēnh rā'ā nhym me arȳm mar rā'ān kam arȳm kum ajabē:. Ba kam arȳm meo iba. Ja kadjy dja ba memā ajā idjujarēnh rā'ā. Nām ā Jeju Bāmmā kabēno ane.

Me kute Jeju pa 'amȳnh ne o mōr.

Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47

18 ¹Jeju Bāmmā kabēn pan kam arȳm kōt ba djwȳnhmē ro'ā katon mō. Mō:n kam arȳm pakretibē Kedō'yr bōx ne 'ā rē. Ne kam mōn pidjōkō'yr bōx ne arȳm 'yr wadjān kam nhȳ.

²Nhym onij Djuda dja. Kute Jeju kurē djwȳnhmā kangaja dja. Djuda ne arȳm kute ar ūr djà pumūn. Amrēbē ne Jejumē kōt ba djwȳnh ar

pidjôkô'yr mrânhô ku'ê nhym kam Djuda arȳm kute ar ȳr djà pumûnh.
 3 Kam ne arȳm me rûnh'yr bôx ne memâ arë. Nhym me arȳm aminhô krâkamngônhmê aminhô àpênhmâ kum,

—Me Djudakôt môn Jeju pa 'amŷn amrë o môn o bôx. Nâm ã me kadju Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhô bënjadjwŷrmê mebê pardjêumê memâ ane. Nhym Djuda arȳm kute omûnhkôt katât Jeju'yr meo mõ. Nâm me Jeju kadju ngônhpôkmê kuwymê àbêr djàméo mõ. Me 'yr o mõ:n arȳm pidjôkô'yr o bôx.

⁴Nhym Jeju ta kâjmâ djan me'yr kato. Ta ne kute amikukâm mŷjja kunî markam amikukâm me krâkamngônh ma. Ta me'yr katon memâ kum,

—Mŷj me'õ jabej ne ga me mõ? ane.

⁵Nhym kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõ, ane.

Nhym Jeju memâ kum, “E kum, ba”, ane. Be, Djuda ne krâkamngônhmê ro'ã dja. ⁶Nâm Jeju, “E kum, ba”, ane. Nhym me tu umaje ajkran akubyn ajkamén arȳm tŷm ne nõ.

⁷Nhym kam ajte me kukij ne memâ kum,

—Mŷj me'õ jabej ne ga me mõ? ane.

Nhym me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõ, ane.

⁸Nhym memâ kum,

—E kum, arȳm ne ba me amâ, “Ba”, ane. Kwârïk wânh ga me bajbit ijabej gê ar ja mâ tê, ane. Be, mŷkam ne Jeju ã krâkamngônhmâ ane?

⁹Bir, kute ajbir Bâmmâ kabënkam ar'ã ujarënh kôt. Kute kum,

—Aje ikôt me kamënhja ne ba ije 'oo ibiknor kêt, anhŷr kôtô. Kôt ne Jeju jakam ar nêje me krâkamngônhmâ kabëñ ne arȳm o mebê ar utâ.

¹⁰Nhym kam Ximão Pedru, Jejukôt ba djwŷnhja arȳm ô kàxdjwa kajgo. Ne kam arȳm kaban o akabêñ arȳm o bënjadjwŷr nhô àpênh jamak ta. Me kadju Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhô bënjadjwŷr rax nhô àpênhja jamak ta. Bënjadjwŷr rax nhô àpênh nhidjibê ne Maku.

¹¹Nâm bënjadjwŷr rax nhô àpênh jamak ta nhym Jeju arȳm Pedrumâ kum,

—Kwârïk wânh. Akubyn àkam anhô kàx jadji. Djäm itokry këtmâ ne ga inêje me tak ne? Ibâm kute itokry'ã imâ karô kôt dja ba itokry, ane.

¹²Nhym kam me arȳm Jeju pa 'amŷn uwpre. Me krâkamngônhmê me ô bënjadjwŷr ar pa 'amŷ. Mebê idjaer rûnh nhô àpênhdjwŷ pa 'amŷ.

Me kute bënjadjwŷr Ananh'yr o bôx.

¹³Nâm me uwpreñ kam arȳm bënjadjwŷr rax Ananh kumrëx'yr o mõ. Bënjadjwŷr rax Kajbaj ne Ananho umrengêt. Kajbaj ne amex tâmkam kubê me kadju Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhô bënjadjwŷr rax. ¹⁴Amrëbê ne Jeju'ã memâ kabëñ jarëñ memâ kum,

—Melō pydji dja me babê idjaer kunī pānh ty. Kam dja gu me arȳm badjumar mex, ane. Be, me krākamngônh bēnadjwyr rax Ananh kumrēx'yr Jejuo mō. O mōn arȳm ō kikreti'yr o wadjà.

Pedru kute aminêje memã 'êx.
Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk 22.55

15 Nhym Ximão Pedru kôt tē. Jejukôt ba djwŷnh 'ödjhymē ro'a ne ar Jeju kôt tē. Kôt tē:n arȳm kre tā dja. Nhym Pedru nhikjêja memã kum,

—Ba wadjà. Bēnadjwyr kute ipumūnh tūmū, ane. Ne kam arȳm Jeju kôt wadjà. Bēnadjwyr nhō kikreti nhipôkri ne kênh ngrire. Kam ne wadjàn dja. 16 Nhym Pedru bōm kre tā arek dja. Nhym Pedru nhikjêja akubyn 'yr akex ne. Ne kam bēnadjwyr nhō àpênh nire kre tā ku'ê djwŷnhjamā Pedru jarē. Ne kam amikôt Pedruo wadjà.

17 Nhym kam bēnadjwyr nhō àpênh nija tēn Pedrumā kabēn ne kum,

—Djäm ga ne ga abê Jejukôt aba djwŷnh 'ō? ane.

Nhym kum, “Kati”, ane.

18 Nhym wānh me ànhūnho kumex. Bēnadjwyr nhō àpênhmē ō me krākamngônh ànhūnho kumex. Me arek kryje pī prào amim kuton ànhūnho kumex. Nhym Pedru me'yr tēn mekôt ànhūnho dja.

Bēnadjwyr rax kute axwe'ō jabej kukjêr.
Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

19 Nhym kam me arȳm bēnadjwyr rax'yr Jejuo bôx. Me kadju Metindjhym mar djwŷnh nhō bēnadjwyr rax'yr ne o bôx nhym arȳm kabem dja. Nhym kam arȳm kukij ne kum,

—Imā akôt me ba djwŷnh'ā ajarē. Mýj akukràdjà ne ga memã arênhо aba? ane.

20 Nhym kum,

—Djäm me kàxā ne ba memã ikukràdjà jarē? Kati. Arȳm ne ba me kunímã ikukràdjà jarênhо amirít ne. Ne apýnh me bikprônh djâmē Metindjhym nhō kikretikam arē. Kikretikam ne mebê idjaer kuní bikprônh djà. Ba arȳm kunikôt memã ikukràdjà jarênhо amirít ne. 21 Mýj kadju ne ga ba ikukij? Me wā dja ga me kukja nhym me arȳm kute ikabēn mar kôt arȳm amā arē, ane.

22 Jeju bēnadjwyrmā ane nhym krākamngônh'ō, kuri ãmja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djäm me ã bēnadjwyr raxmā kabēn kute anhŷr? Me kadju Metindjhym mar djwŷnh nhō bēnadjwyr raxmā ne ga akabēn ne, ane.

23 Nhym Jeju kum,

—Ikabēn punu kêt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabēn punu ga ren aje mýj ikabēn punul'ō markôt ren memã ijarênhо amirít ne kôt ren arȳm ikurwa. Nhym be, kati. Ikabēn katât ne ba arē ga ikurwa, ane. 24 Nãm ane nhym Ananh amū Metindjhym mar djwŷnh nhō bēnadjwyr raxbê Kajbajjal'yr Jeju jan. Uwpre rā'ā ne ano. Nhym me arȳm Kajbajjal'yr o mōn o bôx.

Pedru ajte aminêje 'êx ne ajte aminêje 'êx.

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

²⁵Nhym Ximão Pedru wānh me krākamngônh kôt ànhūnho dja.

Ànhūnho dja: nhym me arȳm kukij ne kum,

—Djām gadjwȳ abê Jeju kôt ba djywȳnh'ō? ane.

Nhym memā kum, “Kati”, ane.

²⁶Nhym kam bēnjadjwȳr nhō àpênh'ō ajte kum kabēn ne kum,

—E kum, amū pidjôkôkam Jejukôt me'ōja anokre o nokre ba arȳm omū. Djām ga? ane. Pedru kute me'ōbê ōbikwa jamak 'yrja ã Pedrumā ane. Nām, “Djām ga”? ane. ²⁷Nhym Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nām kum anhȳr totokbê nhym ōkrēn'ānh arȳm kà.

Me kute Piratu'ȳr o bôx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸Nām ōkrēn'ānh kà nhym me arȳm Kajbaj kurūm Jejuo mō. O mō:n kam kikreti 'ōdjhwȳ'ȳr o bôx. Piratu nhō kikreti'ȳr o bôx. Me bajtem kam bēnjadjwȳr nhidjbê Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memā axwe pānh jarēnh djà. Nām me Piratu nhō kikreti'ȳr Jejuo bôx ne amijā maje bōm arek kumex. Nām me abenmā kum,

—Kwārik wānh gu me Piratu nhō kikretimā badjär kêt. Dja gu me me bajtem nhō kikremā wadjàn arȳm bapunuren te baje mry krēnmā. Me kute Metīndjhwȳnhmā mrykīlātomti bīnja te baje krēnmā, ane. Me kute aben bê me bajtem nhō kikre pymakam ne me ã abenmā anen bōm arek kumex. ²⁹Me bōm kumex nhym kam bēnjadjwȳr Piratu arȳm me'ȳr katon dja. Ne kam Jeju'ā memā kum,

—Be, mȳj ne me'ōja axwe kute? Mȳj ne o ajkē? ane.

³⁰Nhym me kum,

—Je, ne ren axwe kêt ba me ren amā arēnh kētkumrēx. Nhym be, kati. Mrāmri axwekumrēx, ane.

³¹Nhym Piratu memā kum,

—Me ga dja ga me amū o mōn me akukràdjà kôt mȳj axwe'ōmā akaton kam arȳm pānh ajmā on, ane.

Nhym mebê idjaer rūnh kum,

—Be, kati. Me akukràdjà kôt me ije me axwe pānh me'ō par kêt. Ga ne ga aje me axwe pānh me par djywȳnh, ane. ³²Be, amrēbê Jeju kute amikukām memā, “Dja me pītel'y'ā inhō ba kȳjrūm wajēt”, anhȳr kôt ne me arȳm jakam ã Jeju'ā Piratumā àpnênhо ane. Kute pītel'y'ā nhôr ne bīn'ā ne me kum apnê.

³³Nhym kam Piratu arȳm õ kikretimā wadjà. Ne kam amiwȳr Jeju 'uw nhym 'ȳr bôx. Nhym arȳm kukij ne kum,

—Djām abê mebê idjaer nhō bēnjadjwȳr rax? ane.

³⁴Nhym kum,

—Djām ga ne ga ima? Nàr kon. Djām me'lō ne amā ijarē ga ikukij? ane.

³⁵Nhym ajte kukij ne kum,

—Djām ibê me abê idjaer'ō got? Anhō me wýnhmē me kadjy

Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnadjwýrmē ne me imā akanga, ane.

³⁶Nhym kum,

—Be, djām ibēnadjwýr rax kute pykakam me bēnadjwýr rax pyràk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhym ren inhō àpênh arȳm inêje me'yr prôt ne. Kam ren mebê idjaerkam me rûnhbê aptâ. Nhym be, kati. Ibēnadjwýr rax kute pykakam me bēnadjwýr rax pyràk kêt, ane.

³⁷À kute kum anhýrkam Piratu kum,

—Djām kam mrâmri abê bēnadjwýr rax'ō? ane.

Nhym kum,

—Ga ne ga arȳm imā ibēnadjwýr rax jarē. Be, mrâmri. Kadjy ne ba pykakam me'yr bôx ne inâ kurûm ruw. Ije mrâmri katât memâ ikab  n jar  nh kadjy ne ba bôx. Nhym me kum ikab  n k  nhja ne me ikab  n man k  t ar amijo ba.

³⁸Nhym kum,

—T   nh  nh ne me kab  n katât'ō? ane. N  m kum anen arȳm ajte meb   idjaer'yr katon Jeju'   memâ kum,

—Be, axwe k  tkumr  x ba arȳm kuma. ³⁹Ba we me ab   idjaer nh   bēnadjwýr raxjam   inhiren ano g   ta arek ar me aro'   ba. Me ir  b   mr  nh nh   akati jakam me akukr  dj   k  t dja ba kum inhiren ano. Amex p  nhk  t ne ba me p  nh ne me'   kur  n b  m me kur  . Met  ndjwýnh me ir  b   mr  nh nh   akatikam me akukr  dj   k  t ne ba b  m me kur  , ane.

⁴⁰Nhym me ajte k  j b   kum kab  n ne kum,

—Kati. Kw  r  k w  nh. Be, atemâ Baraba dja ga kum anhiren ano, ane. Be, Baraba ne   k  nh  , axwe, n  kr  xm   pi'  k kapr   pr  mje kute me paro ba.

Me kute p  te'y'   nh  r'   Piratum     pn  nh.

Mat 27.27; Mak 15.16

19

¹N  m me Piratum   ane nhym kam arȳm kr  kamngônhm   Jeju jar  . Me kute kapr  pr  k kadjy memâ ar  . Nhym me o t  n arȳm mryk   punuo kapr  pr  k kumex ne. ²Ne kam mr  nhio kajkep ne ik  nh ne o kute bēnadjwýr rax kr  dj   pyràk ne kum kutu. Ne kam in  k   ryti kamr  k kute me bēnadjwýr rax k   pyràk kum adj  . ³Ne kam ar  k kum kab  no kute me me r  nhm   kab  n pyràk ne kum,

—Be, ga we ab   meb   idjaer nh   bēnadjwýr rax. Goja krib  m at  n 'iry, ane. Ne ikrao titik ne. N  m me   '   b  n bik  nho ane.

⁴Nhym kam Piratu ajte me'yr katon memâ kum,

—Be, ije kam axwel   mar k  t. Axwe k  t. Kam ba ije ajte me amâ o ikatorm  . Dja ba o ikato ga me kam arȳm ama. Axwe k  tja ma, ane. ⁵Nhym Jeju arȳm kato. Mr  nhio kr  dj  m   in  k   ryti kamr  k r  l   ne   '   kato. Nhym Piratu memâ kum,

—Ota, t  m ne ja, ane.

⁶Nhym me kadŷ Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhõ bënjadjwŷrmẽ mebê idjaerkam me krâkamngônhmẽ omûn arŷm kâj bê Piratumã kum,

—Pîte'y'ã anhô, ane.

Nhym memã kum,

—Kati. Djä ne ba kam axwe'õmã ikato got ba pîte'y'ã kunhô? Kati. Me ga dja ga me o t n pîte'y'ã anhô, ane.

⁷Nhym meb  idjaer r nh kum,

—Be, axwekumr x. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ib  Metîndjwŷnh Kra”, anh ro bakam axwekumr x. N m Metîndjwŷnhb  raxo amipt r o ba. Me ikukr dj  k t me axwe ja p nh ne me kute me par, ane.

⁸N m Piratu me kab n ja man arŷm t n pr :m. ⁹Ne kam akubyn   kikretim  wadj n Jeju kukij ne kum,

—Nh nh ne akator dj  kraxja? ane.

Nhym Jeju tu anhikr .

¹⁰Nhym kum,

—Je t , dj m ikajgo ne ga im  amijar nh k t? Dj m aje imar k t? Be, ba ikab nk t nhym me kute pîte'y'ã anh r jabej n r ba ikab nk t nhym me am  irer jabej. Dj m aje imar k t? ane.

¹¹Nhym Jeju kum,

—Be, Metîndjwŷnh amyb m ren kute aj  b njadjw r m nh k t ga ren akajgon ren akab n k t mex ne. Kam me'l  kute am  ikanga djw nh axweo ajakrenh mex ne, ane.

¹²N m kum ane nhym Piratu arŷm kam kum irer jabej. Ne ajte me' r katon te mem  kab n nhym meb  idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne ar k Xedjab  b njadjw r raxo amipt . Dj m Xedja akam ngryk k tm  ne ga aje Jejum  anhirerm ? ane. Xedjab  ne me b njadjw r r nh kun  nh b n b njadjw r.

¹³N m me   Piratum  ane nhym arŷm amij  kuman kam ajte mem  Jejuo kato. Ne kam arŷm me axwe p nh jar nh dj kam nh . Me kr  dj  jam  ne me K npot  jar . Meb  idjaer kab nkam ne me me kr  dj  jam  Gabata jar .

¹⁴Arŷm me ir b  mr nh nh  akati n je akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim m j a kup nho kumex dj  nh  akatikam. K jr m myt nh rkam. N m me axwe p nh jar nh dj kam nh n kam meb  idjaerm  kum,

—Be, ota me anh  b njadjw r rax, ane.

¹⁵Nhym me k j b  kum,

—R m o t . R m o t n pîte'y'ã anh , ane.

Nhym mem  kum,

—Dj m me anh  b njadjw r rax ije pîte'y'ã nh rm ? ane.

Nhym me kadŷ Metîndjwŷnh mar djw nh nh  b njadjw r ar kum,

—Dj m me inh  b njadjw r rax ne w ? Arkati. Atem . Me inh  b njadjw r raxb  ne Xedja. Pydji. Ajte ' djw  k tkumr x, ane.

¹⁶Nhym kam me kute pîte'y'ã nh rm  arŷm kadŷ   me jam  ar .

Me kute pîte'y'ã nhôr.
Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhym kam me Jeju pa 'amŷn mā o mō. ¹⁷Ne kam me kum ikrei'ã pîte'y dji nhym arŷm ta amikadŷj kumŷn o mō, krânhrebê me krâ'i'yr ne o mō. Mebê idjaer kabênkam ne me me krâl'imâ Gogota jarẽ. ¹⁸Nâm me o mõn arŷm kam o bôx ne arŷm pîte'y'ã Jejumâ o iten kâjmâ kudja nhym wajêt. Nhym kam me pîte'y'ã ar ja amânhkrutmo ite nhym ar aktâ Jeju nhijên wajêt.

¹⁹Nhym Piratu myj Jeju axwejalâ pi'ôk no'ôk ne. Nâm pi'ôkkam memâ kum,

—Mebê idjaer nhõ bênjadjwŷr rax ne ja. Krîraxbê Nadjarekam Jeju. Nâm â pi'ôkkam no'ôko ane. Nhym me kunî kute omûnh kadŷj me Jeju nhimôkri kunhô. ²⁰Nhym kam mebê idjaer krâpti pi'ôk pumûn arê. Krîrax kuri ne me kute pîte'y'ã Jeju nhôr djâ. Nhym kam me krâpti 'yr ban bôx ne pi'ôk jarẽ. Apŷnh me kabênkam ne no'ôk. Mebê idjaer kabênkam no'ôk ne mebê kregu kabênkam no'ôk ne me kabênbê Raxinakam no'ôk. ²¹Nhym kam mebê idjaer kadŷj Metîndjwŷnh mar djwŷnh nhõ bênjadjwŷr Piratumâ kum,

—Kwârik wânh pi'ôkkam memâ kum, “Mebê idjaer nhõ Bênjadjwŷr rax”, anhŷr kêt. Ate gêdja ga pi'ôkkam memâ kum, “Nâm amijo l'êx ne memâ kum, ‘Ibê mebê idjaer nhõ bênjadjwŷr rax’, anhŷro ba.” Dja ga â pi'ôk no'ôkkam memâ anen 'ã anhô gê me omû, ane.

²²Nhym Piratu arkum,

—Kati. Arŷm ne ba mrâmri 'ã pi'ôk no'ôk ne. Kwârik wânh râ'ã, ane.

²³Nâm me krâkamngônh ar pîte'ykam Jeju nhô. Ne kam ar kute abenmâ ô kubékâ ngrânhmâ. Nhym ar 'ô amijo ô kubékâ ja pytâ. Nhym ar 'ô amijo ja pytâ. Nhym ar 'ô amijo ja pytâ. Nhym ar 'ô amijo ja pytâ. Ne kam ar inôkâtì ja'yr bôx. Ne ar kunî kum kinh. Nhym inôkâtì pydji. ²⁴Nhym ar abenmâ kum,

—Kwârik wânh gwaj abenmâ kokjêr kêt. Gwaj pykakam kën kryre rën kôt kuman bajô amim inôkâtì by, ane.

Amrêbê: ne me bakukâmâre ja jarẽ. Me Metîndjwŷnh Kra kabên jarẽ memâ kum,

“Dja me abenmâ ikâ ngrân ikâ ja'ã kën kryre rën kôt 'ô amim kuby.” Nâm me bakukâmâre ã memâ anen arŷm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym me aben djô'ã arêho mõ. Arêho mõr tâmtâ arŷm 'yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânyrekam ne arŷm 'yr o bôx nhym me arŷm â Jeju nhõ kubékâo anhŷrkumrêx.

²⁵Nhym nã kanikwŷnh, nâmê ar axikôt apôxjadwjy dja. Nhym Marij 'ôdjwŷ, mjên nhidjibê Krôpa adjwŷnhdjwŷ dja. Nhym Marij Madarenadjwjy dja. ²⁶Nhym Jeju arŷm nã, kurûm katorja pumû. Nhym kôt ba djwŷnh, kum abêja nã kuri dja nhym omû. Nhym arŷm kôt ba djwŷnh ja'ã nâmâ kum,

—Ê, mel'ô nire. Be, tâmwâbê ne arŷm akra, ane. ²⁷Ne kam kôt ba djwŷnhmâ kum,

—Ê, tâmwâbê ne arŷm anâ, ane. Nhym kam arŷm ô kikremâ o mõn arŷm o djuw mex ar o ba.

Tyk'ā ujarēnh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸Nhym kam arȳm kute inomā àpênh djà mēnhkam memā kum, “Arȳm imā kôr”, ane. Amrēbê: ne me bakukāmāre Jeju kabēn ja jarēn memā kum, “Arȳm imā kôr.”

Näm me ā anen arȳm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nhym me aben djō'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arȳm 'yr o bôx. Tū:mràm me bakamingrānyrekam ne Jeju arȳm kum kōrkumrēx ne arȳm memā kum, “Arȳm imā kôr”, ane. ²⁹Nhym wānh pidjō kangō kadjà ngōnh'ōkam ipun dja. Nhym me ngōnh puror pōnh djà jakritaja kangōmā adjà nhym kam ipu. Nhym me pībê ixōpu idjamā adjān kam kājmā kum kungān ajkwamā adjà. ³⁰Nhym arȳm kaôn pidjō kangō kadjào ikō. Ne kam memā kum,

—Arȳm ne ba idjāpēnho tēn inomā kumē, ane. Ne kam ta aparmā krān tu amitīnmā iren ta arȳm ty.

³¹Be, pi'ōk ràràr nēje arȳm akamàt 'yr nhym mebê idjaer arȳm êje ō mÿjja kupēnho kumex. Nhym kam mekam me kwÿ Piratu'yr mōn kum,
—Ē, dja me pîte'yā ar arijja 'i kukē gê ar on ty. Dja ar on ty nhym me on ar adjà. Ne kam pi'ōk ràràro bikénh kêt, ane. ³²Nhym arȳm 'yr me krākamngōnh janō nhym me 'yr mōn 'yr bôx. 'Yr bôx ne kumrēx ja te'i kukē ne ajte ja te'i kukē.

³³Nhym ar ipôkri Jeju wajēt nhym me 'yr bôx. Nhym amrēbê tyn wajēt nhym me arȳm omū. Ne kam kute te'i kukēnh kêt. ³⁴Nhym arȳm krākamngōnh'ō ō kàxo nành jarīn arȳm o pēnat'ānh kanhuw. Kanhuw nhym kamrōmē ngōmē akàn arȳm prōt ne.

³⁵Ba ne ba omūn me amā kôt 'ā ajarē. Mrāmri katàt me amā 'ā idjujarēnhkumrēx. Mrāmri ije omūnhkumrēx ne kôt me amā 'ā ajarē. Me aje tu amim markumrēxmā ne ba me amā arē. ³⁶Amrēbê: ne me bakukāmāre tāmjā jarēn memā kum,

“Be, 'i'ō dja me kwÿnh kêteikumrēx”, ane.

³⁷Ne kam ajte arēn memā kum,

“Dja me kanhuw ne arȳm omūnho dja”, ane.

Metīndjwÿnh kukwakam ne me memā anen arȳm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nhym me aben djō'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arȳm 'yr o bôx. Tū:mràm me bakamingrānyrekam ne 'yr o bôx. Näm me te'i kukēnh kêt ne arȳm kanhuw. Me bakukāmāre kute 'ā pi'ōk no'ōk kôtô.

Me kute adjàr.

Mat 27.57; Mak 15.42; Ruk 23.50

³⁸⁻³⁹Nhym kam Jôdje Armatê, kubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'ō. Mebê idjaer rûnh pymaje kute memā amijarēnh kêt ne. Kubê Jejukôt ba djwÿnh'ā kute memā amijarēnh kêt ne. Ne kam arȳm Piratu'yr tēn kum,
—Ba Jeju kaban o rwÿn o tēn adjà, ane. Nhym Piratu kum, “Ajrā”, ane.
Nhym kam arȳm amū tē. Amū Nikodemu'yr tēn 'yr bôx. Nikodemu ne amrēbê

akamàtkam Jeju'yr bôx nhym ar abenmã kabêno nhý. Nikodemu ja'yr ne Jôdje bôx nhym ar ro'ã Jeju'yr tê. 'Yr têm kêtri ne Nikodemu arÿm Jeju kadjy kudjy djào atomkumrêx. Utí'ã akrekam utí: kute 50 kiru pyràk. Miramê arômê ne abenkam o akà. Näm kudjy djà tun arÿm Jôdjemê ro'ã Jeju'yr o têñ 'yr o bôx.

⁴⁰ Ne kam arÿm pîte'y kurûm Jeju kaban o ruwn arÿm kudji. Ne kam rinhuo kubékào príne o kupu. Ar kupu djákôt me kudjy djà jadiuw ne o kupu. Mebê idjaer kukràdjà kôt ne me ã me tyko ane. ⁴¹ Nhym wânh me kute pîte'y'ã nhôr djà kuri pidjôkô'õ. Ne kam kënkre'õ. Kënkre ny. Kraxje me kute kam me'õ jadjàr kêt rã'lã. ⁴² Näm ar Jeju kupun kumyñ o tê. O têñ arÿm kënrekam adjà. Arÿm pi'ôk ràràr bôx 'yr nhym kam ar amibêx ne me kute nhôr djà kuri kënrekam adjà. Kënrekam adjà nhym ar'ã akamàt ne. Nhym kam ajte akati. Nhym kam ajte akamàt ne.

Akubyn tîn ne kator.

Mat 28.1; Mak 16.1; Ruk 24.1

20 ¹Nhym ajte akati 'yr, pi'ôk kamrêk 'yr nhym Marij Madarena arÿm kënkre'yr têñ 'yr bôx. 'Yr bôx nhym me kute kënpoo kënkre'ã ijéja arÿm amijã kutan kre jakàja'ã dja nhym Marij arÿm omû. ²Ne kam akubyn prôt ne arÿm Ximão Pedru'yr bôx ne kôt ba djwýnh'õ jadwjy 'yr bôx. Jeju kum abéja 'yr bôx ne arkum,

—Arÿm ne me kënkre kurûm Bënjadjwyèr djwýnh kato. Näm me nhýnh o mõn kudji, ane.

³⁻⁴Näm kum ane nhym kam Pedrumê kôt ba djwýnh 'ôdjwý ar arÿm tu kënkre'yr prôt ne. Nhym kam kôt ba djwýnh 'ôja arÿm Pedru ren kumrêx kënkre'yr bôx. ⁵'Yr bôx ne kënkre'ã ibôn te kre kamüinho dja. Nhym rinhuo kubékàbit nõ nhym omû. Ne kam kënkre'mâ àr kêt.

⁶Nhym kam Pedru arÿm kôt bôx ne tu kënkre'mâ 'yr wadjà. Ne kam rinhuo kubékà pumûn krã kupu djàja pumû. ⁷Nhym krã kupu djàja rinhuo kubékàmê ro'ã nõr kêt. Jeju ne príne krã kupu djà krã mex ne kudji nhym ate nõ.

⁸⁻⁹Nhym kam kôt ba djwýnh kumrêx bôxja kënkre'mâ wadjàn arÿm omû. Omûn arÿm amim,

—E kum, mrämri ne akubyn tîn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx. Bir, ar kute omûnh kêtri ne ar amim,

—Mrämri ne arÿm tyn akubyn tîn kêt, anhýro ba. Ne ren mrämri Metíndjwyèn kabêñ'ã pi'ôk no'ôk markumrêx ne ren amim,

—Be, mrämri dja akubyn tîn, anhýro ba. Nhym be, kati. Ar kute pi'ôk mar kêt. Kam ne ar kute kupu djà nõrkôt omûnh kêtri amim, “Akubyn tîn kêt”, anhýro ba. Ne kam kënkre'mâ 'yr wadjàn arÿm omûn amim,

—E kum, mrämri ne akubyn tîn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx.

Kute Marijmā amijo amirīt.

Mat 28.9; Mak 16.9

¹⁰Nām ar kēnkre kamūn kam akubyn ar õ kikremā tē. ¹¹⁻¹²Nhym Marij ar pānh kēnkre'yr bôx ne bōm arek mŷro dja. Nām mŷro djan arȳm kēnkre'ā ibô. Nhym kēnkre kadjwŷnhbê Metindjwŷnh kadjy mrânh djwŷnh amânhkrut nhŷ. Ar õ kubékà jaka. Jeju nôr djâ'ā ar nhŷ. Nhym ja krâ nôr djâ'ā nhŷ nhym ja te nôr djâ'ā nhŷ. Nhym Marij kēnkre'ā ibôn arȳm ar omū.

¹³Nhym ar kum,

—Me'ō nire, mŷkam ne ga amȳro dja? ane.

Nhym arkum,

—Inhō Bēnadjwŷr djwŷnh ne me'lō kēnkre kurūm o katon o mōn nhŷnh kudji. Ije ir djâkôt omûnh kêtakam ne ba imȳro dja, ane. ¹⁴Nām arkum anen arȳm mûm akêx. Mûm akêx ne arȳm Jeju pumû. Djâ ne tu omû? Kati. Kute omûnh kêt.

¹⁵Nhym kum,

—Mŷkam ne ga amȳro dja? Mŷj me'ō ne ga abej? ane.

Nhym Jejuo kute pidjôkô pumûnh djwŷnh pyràk ne kum,

—Ô kum, ga aje nhŷnh o amôr ne ir jabej imâ akre. Dja ba 'yr tēn arȳm amrê o tē, ane.

¹⁶Nhym kum, “Marij”, ane.

Nhym kam 'yr akêx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bakab nkam ne gu me ren kum, “Ujar nh djwŷnh”, ane. Nām kum, “Rabi”, anen arȳm o t ym.

¹⁷Nhym kum,

—Kw r k w nh ijo at ym k t. Im  anhire. Kraxje Ib m'yr idj bir k t ne ga ijo t ym. T n ikamyre arkum ikab n jar n arkum, “Jeju ne ar am , ‘Ar m Ib m’yr idj birm . Ib mb  ne ar Ab m. Ar m Itindjwŷnh’yr idj bir ne it mm . Itindjwŷnhb  ne ar Atindjwŷnh’, ane. Dja ga t n   ikamy arkum ane.” N m   Jeju Marij Madarenam  ane.

¹⁸Nhym arȳm k t ba djwŷnh’yr t n ar'yr b x. Ne arkum,

—Ar m ne ba B nadjwŷr djwŷnh pum , ane. Ne kam Jeju ajbir kute kum kab n jar nhja k t arȳm arkum ar .

K t ba djwŷnhm  kute amijo amir t.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹Nhym kam arȳm pi' k kamr kkam akam t. Nhym kam k t ba djwŷnh ar arȳm pr ne amij  ij n nhŷ. Meb  idjaer r nh pymaje ne ar ar bikpr nh dj kam amij  ij n nhŷ. Nhym kam Jeju b x ne tu ar a rb  ar'yr wadj n ar ip kri dja. Djan arȳm arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁰N m arkum anen arȳm arkum ikramak k xir x djwa kre jakren ajte p n t nh k xdjwa kre jakre. Nhym ar kute mr mri ar   B nadjwŷr djwŷnh pum nhkumr exkam k nhkumr ex ne.

²¹Nhym kam ajte arkum,

—On ar adjumar mex. Amrēbê ne Ibām me'ã imā karō. Pykakam me kum kinh kêtja'yr itêm'ã ne imā karō ba amrē tē. Dja badjwŷ Ibām kudjwa jakam me'ã ar amā karō. Ar aje ikudjwa me'yr atêmmâ ne ba ar amā me'ã karō, ane. ²²Nâm arkum anen arŷm ar akôn arkum,

—Gê on Metîndjwŷnh Karō ar ajo ba. ²³Dja ar ajo ba gar kôt me kwŷ axwe maro akno. Nhym kam Metîndjwŷnh ar akôt me axwe maro akno. När gar me kwŷ axwe maro abiknor kêt nhym kam Metîndjwŷnh me axwe maro biknor kêt. Nâm Jeju ã arkum anen arŷm mā tē.

Tômemâ kute amijo amirít.

²⁴Nhym Tôme Djidjimu. Jejukôt ba djwŷnhbê 12'õ. Tôme ne kute ar bikprôn h djàkam arkôt ȳr kêt ne kute Jeju pumûn kêt. Jeju mā tē nhym kam ar Tômemâ kum,

²⁵—Arŷm ne bar Bênjadjwŷr djwŷnh pumû, ane.

Nhym arkum,

—Tô nhýnh? Ne ba ren ikrakam kàxiràx djwa kre pumûn ren kôt inhikra'i jadjàn ren pênât'anh kre kôt inhikra jadjà. Be, kambit ne ba ren tu amim markumrêx ne amim, “Mrâmri ne akubyn tînkumrêx”, ane. Nhym be, kati. Akubyn tîn kêt. Nâm ã Tôme arkum ane. ²⁶Nhym kam arŷm ar'ã akatibê 8 apêx nhym kôt ba djwŷnh ar ajte bikprôn h djàkam nhý. Nhym Tômedjwŷ arŷm ar ik'ã nhý. Nhym ar ajte prîne mebê kikrel'ã ijê. Ar nhý nhym kam Jeju ajte tu wadjàn arŷm ar ipôkri djan arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁷Ne arŷm Tômemâ kum,

—Ajrâ. Amrê anhikra 'io goja inhikra kupêñ omû. Ne amrê ipêñât kam kre kôt goja anhikra jadjà. Kwârîk wânh ijâ amim, “Kati. Nâm 'êx”, anhýr kêt. On tu amim imarkumrêx, ane.

²⁸Nhym Tôme kum,

—Inhô Bênjadjwŷr djwŷnh, Itîndjwŷnh, ane.

²⁹Nhym kum,

—Tôme, ga aje ipumûnhkôt ne ga arŷm tu amim imarkumrêx. Nhym be, me kute ipumûnh kêt djwŷ. Djâm me kute ipumûnh kêt ne tu amim imarkumrêx kam kaprîmâ? Kati. Dja me te ipumûnh kêt ne tu amim imarkumrêx ne arŷm kinhkumrêx. Ne kinh kâtât ajakre. Nâm ã Jeju kum ane.

³⁰Be, kôt ba djwŷnh kute omûnh ne kute raxmâ kator kadjy ne Jeju kute mýjjâ pumûnh kêt kräptî nhipêx. Ne me punu kräptio mex. Ije ar amâ mýjjâ kwŷ'ã idjujarênh ne ije 'ã pi'ôk no'ôk ne ja. Djâm kunî'ã ne ba pi'ôk no'ôk? Kati. Pi'ôk jakam ne ba kwŷbít'ã pi'ôk no'ôk ne. ³¹Be, mýj kadjy ne ba ar amâ pi'ôk no'ôk ne? Bir, dja gar pi'ôk jarêñ aman arŷm tu amim Jeju markumrêx ne amim,

—Mrâmri ne Jejubê gwaj banhô Bênjadjwŷrbê kumkatikumrêx. Mrâmri kubê Kritukumrêx. Mrâmri kubê Metîndjwŷnh Krakumrêx, ane. Ja dja gar pi'ôkkam arêñ aman tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arŷm Jejukôt atîn ne ar aba râl'ã: râl'ã ne. Ja kadjy ne ba ar amâ 'ã pi'ôk no'ôk ne. Täm ne ja.

Kôt ba djwýnh kute kabenkôt tep kumex pynêh.

21 ¹Nâm Jeju ã kôt ba djwýnhmã amijo amirito ane. Tyk ne akubyn tinkam ã arkum amijo amirito ane. Ne kam ajte kute imôtibê Xiberijlânh kute arkum amijo amirít kadji. ²Nhym kôt ba djwýnh kwý imô nokàlã ar ba. Ximão Pedrumê Tôme Djidjimumê Natanajeumê Djebedêu kute ar adjwýrmê kôt ba djwýnh amanhkrut 'ödjhý ar ba. Natanajeu ne pykabê Garrêjakam kríbê Kanakam abatanh djà. ³Ar ngô nokàlã ar ba: nhym Ximão Pedru arkum,

—Ba on tep kwý pynê, ane.

Nhym ar kum,

—Bar akôt tê, ane. Ne kam tẽn kàkam nhýn kam nox ne. Ne kam ar kryreti rênho ba. Ne ar rênho ba: nhym ar'ã akamât. Nhym ar ar o ba: nhym arým ar'ã akati tê nhym tep kêt mex ne.

⁴Ar'ã akati tê nhym Jeju arým bôx ne akàx'ã dja. Nhym ar kute nokre pumûnh kêt ne.

⁵Jeju akàx'ã dja:n kam amû arkum kabën ne arkum,

—Akmere ar, djä ne gar tep'õ pynê? ane.

Nhym ar kum, “Kati”, ane.

⁶Nhym arkum,

—Ar kà djubôk'lânh ajte kryreti mën arým kwý pynê, ane. Nhym kam ar arým kà djubôk'lânh kryreti më. Nhym arým tep kume:x ne. Nâm ar arým tep kumex pynê ne arým te: kute o àbirmã nhym uti: ne.

⁷Nhym kôt ba djwýnhja, Jeju kum abêja, Pedrumã kum,

—E kum be, Béñadjwýr djwýnh ne dja, ane. Nhym Pedru kuman amikajgo pumûn arým õ inôkàti jadjan kam tu Jeju'yr nox ne 'yr bôx. ⁸Nhym kôt ba djwýnh 'ödjhý ar kà ngrire 'ökam arým akàx'yr mõ. Akàx'yr tep kamênhô mõ. Amybým ne akàx nhym ar ar topo ba. Akàx'yr lâ akrebê 90 metu. ⁹Nâm ar tep kamênhô mõ:n arým akàx'yr o bôx. 'Yr o bôx ne arým o wabi. Nhym arým kute tep prâlã bôr ikwâ nhym ar omû. Nhym djwýdjwý kuri ikwâ nhym ar omû.

¹⁰Nhym kam Jeju arkum,

—Amrê ar aje tep pynêh kwyo tê, ane.

¹¹Nhym Pedru arým 'yr tê. Kryretikam tep rûnh krapti. 'Yr ne tê nhym kryretikam tep râlã nhym bjêro mõ:n akàx'ã arým kumë. Nhym tep'ã akrekam kubê 153. Nâm te tep rûnh kraptin kute kryreti rênh kêt ne.

¹²Nhym kam Jeju arkum,

—Amrê ar mõn anhõ kwý krê, ane. Nhym ar 'yr mõn arek dja. Ar arým kute amim õ Béñadjwýr djwýnhkôt kute markam ar 'õ kute kum, “Béñadjwýr djwýnh, djäm ga”? anhýr prâm kêtekumrêx. Nâm ar arek umaje dja. ¹³Nhym kam Jeju arým ar'yr tẽn arkum djwýmê tep ngã. Nâm ã Jeju arkum amijo amirito ane. ¹⁴Be, Jeju akubyn tîn nhijukri ne amüja'ã arkum amijo amirít. Ne ajte arkum amijo amirít. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirít ne ja.

Kute Pedrumã akubyn kum àpênh kadŷ kabẽn jarẽnh.

¹⁵ Jeju arkum kungã nhym ar arȳm o nhŷ, õ kwŷ krêno nhŷ. Ne kam õ kwŷ krên pa nhym Jeju arȳm Ximão Pedru kukij. Djônaj kute Ximão djirja. Nâm kukij ne kum,

—Ê Ximão. Djâm amã ijabê? Djâm amã ijabêo aje ar ja kunî jakrenh? ane.
Nhym kum,

—Nà Bêñjadjwŷr djwŷnh, imã ajabê. Ga arȳm ama, ane.
Nhym kum,

—Inhõ me ne me kute mrykî'âtomti krare pyràk. Dja ga memã ikabẽn jarẽho aba. Dja ga memã ikabẽn jarẽho kute mrämri ne mrykî'âtomtio ba djwŷnh kute õ krito djuw mexo ba pyràk. Â memã ikabẽn jarẽho ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum,

—Ê Ximão, djâm amã ijabê? ane.

Nhym kum,

—Nà Bêñjadjwŷr djwŷnh, imã ajabê ga arȳm ama, ane.

Nhym kum,

—Inhõ me kute mrykî'âtomti pyràk dja ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum,

—Ê Ximão, Djônaj kra, djâm amã ijabê? ane.

Nhym arȳm kaprïre. Kute kum, “Djâm amã ijabê”? anhŷro amãnhkrut ne ikjékêtkam ne arȳm kaprïre ne.

Nâm Jeju kum ane nhym kum,

—Bêñjadjwŷr djwŷnh, ga ne ga aje mŷjja kunî mar. Imã ajabê ga arȳm ama, ane.

Nhym Jeju kum,

—Inhõ me kute mrykî'âtomti pyràkja dja ga memã ikabẽn jarẽho aba. ¹⁸ Be, ajabatànhy kam ne ga amipre djào amipren kam ga aje amim pryâ karô kôt mrä. Nhym be, abêngêttekam dja ga me'omä apa bê nhym apren apa 'amŷn 'yr ajo tê. Te atêm präm kêt nhym 'yr ajo tê, ane. ¹⁹ Be, me kute Ximão Pedru bñ kukäm ne Jeju â kum ane. Pedru dja me kubñ nhym arȳm ty. Dja â tyko ane nhym me arȳm kôt Metindjwŷnh raxmä kato. Nâm kum anen ajte kum,

—Be, dja ga mä ikôt ajkamë, ane.

²⁰ Nâm Ximão Pedrumã ane nhym arȳm akëx ne kôt ba djwŷnh 'ödjwŷ pumû. Jeju kum abêja pumû. Täm ne amrêbê ar àkuro ūrkam Jeju'yr ajkamën kum,

—Bêñjadjwŷr djwŷnh, mŷj me'õ ne kute akurê djwŷnhmä akangamä? ane. ²¹ Nâm Pedru kôt ba djwŷnh ja pumûn kam 'â Jejumä kum,

—Bêñjadjwŷr djwŷnh, mŷj dja tâmwâdjwŷ kam nê? ane.

²² Nhym Jeju Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bôx nhym tñ râ'â jabej. Kwârîk wânh râ'â. Nhym be, ije adjapênh djâl'â amã karôja dja ga kôtbit ajamak bñ ne o aba. Ba

dja ga mā ikôt ajkamē, ane. ²³Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabēn mar kêt ne arîk 'ã abenmā kum,

—Be, dja kôt ba djwŷnh wã tyk kêtkumrêx, ane. Nhym be, kati. Djâ ne kum, “Dja tyk kêt”, ane? Kati. Nâm Pedrumâ kum,

—Be, dja ba akubyn bôx nhym tĩn rã'ã jabej. Kwârîk wânh rã'ã. Nhym be, ije adjàpênh djà'ã amâ karô dja ga kôtbit ajamak bẽn ne mä ikôt ajkamē, ane. Jabit Jeju Pedrumâ arê. Täm ne ja.

²⁴Ba Jeju kôt iba djwŷnh ne ba me amâ Jeju djàpênh'ã ajarê. Ije àpênh pumûnhkôt ne ba katât me amâ 'ã idjujarênhkumrêx ne arym 'ã pi'ôk no'ôk ne. Täm ne bar ije markumrêx.

²⁵Djâm ije apŷnh àpênh djà'ã pi'ôk no'ôk ja djâm jabit ne Jeju ipêx? Kati. Ije pi'ôk no'ôk kêtri ne ba amim,

—Ne ba ren àpênh kunî'ã pi'ôk no'ôk nhym ren arym pi'ôk kume:x. Ne ren apŷnh pyka djâri kunîkôt ren pi'ôk me akrenh mex ne. Nhym be, kati. Jeju djàpênh jabit ne ba 'ã pi'ôk no'ôk ne. Täm ne ja.